

Riksdagens protokoll

2006/07:80

Torsdagen den 22 mars

Kl. 12.00 – 16.25
17.00 – 17.23

Protokoll
2006/07:80

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 mars.

2 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Jan Andersson* (c) anmält ändrat slutdatum för sin ledighet, från den 31 mars till *den 15 juli*.

Andre vice talmannen anmälde att *Kristin Oretorp* (c) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Jan Andersson.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp anmält Kristin Oretorp som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet under Jan Anderssons fortsatta ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *till och med den 15 juli* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Kristin Oretorp (c)

suppleant i näringsutskottet

Kristin Oretorp (c)

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:379

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:379 Genusforskningens framtid
av Louise Malmström (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 30 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är att jag måste delta i arbetsmöten kring vårpropositionen.

Stockholm den 19 mars 2007

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM58 Grönbok om översyn av konsumentregelverket
KOM(2006)744 till civilutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2006/07:59 till socialförsäkringsutskottet

2006/07:60 och 61 till civilutskottet

2006/07:76 och 77 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:88 till näringsutskottet

2006/07:91 till utbildningsutskottet

2006/07:92 till näringsutskottet

2006/07:93 till försvarsutskottet

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2006/07:KU12

Statlig förvaltning.

Statlig förvaltning

Anf. 1 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till reservation 2 i betänkandet KU12.

När jag i dag som homosexuell kvinna ser mig omkring i världen gör jag det med såväl fasa som ilska. Fasan och ilskan finns där när jag ser hur de sexualkonservativa, mörka krafterna runt om i världen bygger nätverk och skapar oheliga allianser, allt för att lyfta fram sina positioner. Deras syften och mål är det svårt att inte uppröras av. Personerna i dessa rörelser basunerar klart och tydligt ut sitt otroligt diskriminerande, föraktfulla budskap om oss HBT-personer. Dessa mörkerkrafter är ett stort och reellt hot mot HBT-personers rättigheter, det vill säga lika rättigheter oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. I Sverige trakasseras, hotas, diskrimineras och till och med mördas personer på grund av sin sexuella läggning.

Fru talman! Detta är något som regeringen verkligen måste ta på allvar och sedan agera därefter, här hemma liksom i EU och i övriga världen. Vi i Sveriges riksdag och regeringen måste visa mod och styrka och stå upp för HBT-personers rättigheter globalt. Vi måste skaffa oss kunskap om HBT-personers livssituation och vara trovärdiga förespråkare i dessa så klart stora demokratifrågor.

För att en förändring ska kunna ske vill jag här, fru talman, lyfta upp några av Vänsterpartiets förslag.

En grundläggande mänsklig rättighet är inte att behöva bli utsatt för diskriminerande lagstiftning på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Den genomförda reformen om att det allmänna ska motverka diskriminering på grund av sexuell läggning är bra, mycket bra, men vi anser att även könsidentiteten ska omfattas.

För att motverka diskriminering räcker det inte bara med att ändra lagstiftningen. Det är lika viktigt att arbeta mot attityder och fördomar. Myndigheterna har ett ansvar att se till att lagstiftningen efterlevs och tillämpas i praktiken. Till detta behövs kompetensutveckling, för erfarenheterna visar att HBT-kompetensen är mycket bristfällig.

Vänsterpartiet anser att om statsförvaltningen verkligen ska kunna leva upp till principerna om alla människors lika värde, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet, är det otroligt betydelsefullt att HBT-perspektivet integreras i statlig verksamhet. Myndigheterna bör få i uppdrag att återrapportera resultat och uppnådda mål inom HBT-området till regeringen. För att redovisningen av mål och resultat inom HBT-området ska kunna ske på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt anser Vänsterpartiet att det bland annat krävs en särskild HBT-förordning som innehåller konkreta, utvärderingsbara mål för att undanröja diskrimineringen av HBT-personer i statsförvaltningen. Denna förordning skulle säkerställa att HBT-frågorna verkligen integreras fullt ut i myndigheternas arbete.

Om alliansen verkligen vill arbeta för alla människors lika värde i alla olika sammanhang, se då till att HBT-personernas livssituation verkligen förbättras. Det finns en ypperlig möjlighet att göra detta genom att stödja reservationen vid dagens votering.

Fru talman! När det gäller detta att vara en förebild vill jag här kort nämna Sveriges alkoholpolitik. Vi vet att alkoholkonsumtionen i dag har ökat markant, speciellt i den del som jag själv kommer från, den södra delen av landet. Närheten till Danmark och Tyskland har medverkat till att införseln har ökat otroligt.

Vi känner väl till alkoholens negativa konsekvenser vad gäller den personliga hälsan och den ökande kriminaliteten. Våld och misshandel finns också med i bilden. Detta drabbar som så ofta kvinnor och deras barn.

I och med Sveriges medlemskap i EU har Vänsterpartiets farhågor besannats, det vill säga att den totala alkoholkonsumtionen har ökat kraftigt i samband med EU:s, får jag säga, horribla införselkvoter. Enligt dessa är 10 liter starksprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin, 110 liter starköl att betrakta som normal förbrukning. Jag häpnar!

Fru talman! Det är bara att beklaga att vi hade rätt i denna fråga, eftersom konsekvenserna av en ökad alkoholkonsumtion är så allvarliga och drabbar så många. Därför anser vi att det är av största vikt att Sveriges regering i olika sammanhang tar initiativ i EU för att få till stånd en ändring av införselreglerna avseende alkohol för privat bruk.

När det åter gäller rollen som förebild måste vi som politiker ta vårt ansvar vad gäller intag av alkohol i olika representationssammanhang. Att vi i dessa sammanhang säger nej och tydligt tar ställning för en alkoholfri representation är av största vikt. För att nå dit vill Vänsterpartiet tillsätta en utredning med uppdrag att utreda förutsättningarna för en alkoholfri offentlig representation.

Detta vårt yrkande har inte vunnit gehör. Det är bara att beklaga att högeralliansen inte inser sin roll, inte vill framstå som förebilder och inte heller har tagit till sig alkoholkonsumtionens negativa konsekvenser.

Anf. 2 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Det läggs mycket möda i demokratidebatten på hur folkets vilja ska kanaliseras, om vem som ska representera medborgarna och hur det politiska beslutsfattandet ska gå till. Det råder knappast någon brist på förslag om hur demokratins input-sida ska organiseras, men vänder vi blickarna mot de verkställande organen, mot förvaltningen, blir situationen delvis en annan. Output-sidan i vår demokrati, i vår offentlighet, får inte alltid lika mycket uppmärksamhet, trots att den offentliga maktutövningen aldrig blir så tydlig som i människors möte med myndigheter och offentliga institutioner. Statsvetare talar ibland om den bortglömda förvaltningen eller i varje fall om den bortglömda förvaltningsdebatten.

Jag vill vända mig mot det här, och jag menar att debatten och utvecklingen av förvaltningspolitiken är mycket viktiga och angelägna demokratifrågor. Det handlar om människors tilltro till och förtroende för statens verksamhet och vår statsförvaltning. Det är en uppgift som blir än mer angelägen i takt med att vårt samhälle blir alltmer individualiserat, diversifierat och mångfasetterat. Statsförvaltningens uppgift att företräda

hela svenska folket oberoende av kön, sexuell läggning, religiös tillhörighet eller den politiska uppfattning som människor har blir då ännu viktigare. Vår förvaltning ska kännetecknas av effektiva myndigheter som verkar i alla medborgares tjänst.

Jag vill i detta anförande peka på en central utredning som har bäring på betänkandet. Det är det faktum att regeringen i december förra året beslutade om kommittédirektiv för en stor översyn av den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. Det är ett arbete som syftar till att förbättra och effektivisera vår statliga förvaltning och verksamhet genom att bland annat få till stånd en tydligare och mer överskådlig statlig förvaltningsstruktur som förenklar kontakterna för medborgare och företag. Den ska också titta på och helst öka myndigheternas förmåga att bidra till effektiviseringar. Uppdraget är att klargöra vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter. I kommitténs uppdrag ingår särskilt att granska och ompröva myndigheters opinionsbildande och konkurrensutsatta verksamheter.

Det sista, fru talman, har blivit en alltmer uppmärksammas demokrati-fråga. Jag vill knyta an till den senaste stora parlamentariska utredningen som granskade det tilltagande fenomenet med statlig opinionsbildning, som också var millenniets första utredning, nämligen Demokratiutredningen under ledning av den tidigare kulturministern Bengt Göransson. De skrev följande i sitt slutbetänkande om statlig opinionsbildning: ”Med oro ser vi dock hur verk och myndigheter allt oftare uppträder som opinionsbildare utifrån ett snävt verksamhetsintresse. Vi finner det stötande och anser att det är en misshushållning med skattemedel. Det röjer en allvarlig missuppfattning av vari deras medborgaruppdrag består. Det urgröper tilltron till deras opartiskhet.”

I betänkandet berörs också motionsyrkanden om utnämningsspolitiken. Jag noterar att regeringen nu tar steg mot en utnämningsspolitik med ökad öppenhet, förutsägbarhet, tydliggörande av kvalifikationskrav och förbättrade möjligheter att följa upp och granska utförda utnämningar. För en vecka sedan utannonserades två höga statliga tjänster, som nu är möjliga att söka. Det var tjänsterna som konsumentombudsman och universitetskansler. Det är en väg mot större öppenhet i utnämningsspolitiken.

Arbetet med att reformera och modernisera utnämningsspolitiken fortskrider i Regeringskansliet och bereds också i Grundlagsutredningen.

Fru talman! Jag är övertygad om att detta är ett fält där det finns stora förväntningar från svenska folket. Fackförbundet ST, Statstjänstemännen, visade i en omfattande och kvalificerad opinionsundersökning förra året att mer än 70 procent av svenskarna vill att tillsättningen av generaldirektörer och andra statliga chefer ska ske i öppen konkurrens. Över 60 procent påstår att förtroendet för myndigheterna ökar med ett öppnare förfaringsätt.

Vi vet att med ökad öppenhet följer också bättre möjlighet att granska utnämningarna och därmed minska riskerna för och misstankarna om missbruk. Det är ett viktigt arbete som syftar till att öka förtroendet mellan människor i Sverige och vår statsförvaltning.

Utöver detta är motionerna i betänkandet av blandad karaktär. De tre reservationerna som föreligger gäller ökad medborgarmakt, HBT-kunskaper i statsförvaltningen och alkoholfri representation där intentionerna

till i varje fall stora delar delas. Utskottet utgår från att regeringen följer utvecklingen och tar de initiativ som krävs.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka avslag på samtliga motionsyrkanden och bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 3 ANNIE JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

Jag vill lyfta upp vissa principer och förändringsvindar som nu blåser inom statsförvaltningen. Med en ny regering har också en översyn inom olika aspekter av den statliga förvaltningen påbörjats.

En viktig princip i den svenska statsförvaltningen och i demokratin är myndigheters självständighet. Riksdag och regering formar politiken. Myndigheterna ska vara den opartiska verkställaren av den förda politiken.

Det har under senare år funnits vissa tveksamma gränslinjer mellan vad som är förvaltning å ena sidan och vad som är partipolitik å den andra.

Jag vill med denna inledning kasta ett öga på motionerna rörande opinionsbildande myndigheter. Gränsen mellan vad som är opinionsbildning och information är svår att dra. Det finns däremot tydliga exempel under senare år där gränsdragningen har varit enkel och där man kan föra en diskussion om det inte gjorts lite väl tydliga avsteg från den opartiska rollen. Detta är något som Bengt Göransson i Demokratiutredningen bekräftar och som också Henrik von Sydow lyfte fram i sitt anförande.

Skatteverket deltog bland annat på förra årets Hultsfredsfestival. Det var inget konstigt med det. Många aktörer är där för att informera. Men kostnaden för att hyra platsen var 100 000 kronor. Dessutom delade man ut otaliga saker till ungdomar på plats och erbjöd gratis Internet under festivalen. Tio anställda på Skatteverket var där. Medverkan var en del av myndighetens kampanj mot svartjobb bland unga människor. Kampanjen inleddes redan 2002 med en uppmärksammas reklamfilm. Det var Bosse som skulle spela fotboll, men vägen till planen var kantad av bekymmer. Vattnet var brunt, planen var igenvuxen och målet var sönder. Livet höll på att gå under, skulle man kunna säga. Filmen avslutades: Eller så betalar man skatt.

Fru talman! Visst håller jag med om kontentan, men detta budskap torde snarare vara en uppgift för landets politiker att marknadsföra och propagera för, snarare än för en opartisk och verkställande myndighet.

År 2004 uppgick kostnaderna för myndigheternas idé- och opinionsbildning till över 2 miljarder svenska skattekrönor.

Regeringen har tillsatt en utredning med bland annat uppgiften att granska och ompröva myndigheters opinionsbildande verksamhet. Regeringen har också möjlighet att fritt ändra i myndigheters arbetssätt. Det är min önskan att detta ses över och att myndigheter blir mer renodlade myndigheter med opartiskhet och saklighet som ledstjärnor.

Det finns en annan motion där regeringen har påbörjat en förändring. Det gäller de högre statliga tjänsterna. De två annonserna där tjänsterna utlystes för någon vecka sedan, precis som Henrik von Sydow sade, har väl inte undgått någon. Att söka chefer via annonser är ett nytt grepp som regeringen tar. En ny öppen process har påbörjats. Tillsättningen ska ske

på sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Det har man under de sista åren stundtals sett mellan fingrarna med.

Grundlagsutredningen har bland annat i uppgift att se över öppenheten vid tillsättningen av de högre statliga tjänsterna. Den kommer med sina förslag senast den sista december nästa år.

Regeringen har också markerat i budgetpropositionen för 2007 att utnämningmakten måste ses över. Vi måste skapa ett mer förtroendefullt utnämningssystem. Rekryteringsprocessen måste även här vara öppnare och mer väldokumenterad. Kravprofiler kommer att upprättas och offentliggöras.

Det finns många andra motioner som är värda att lyftas upp och omnämnas. Detta gäller inte minst motionerna om alla människors lika rätt och värde i Marianne Bergs anförande, liksom hur HBT-frågorna ska hanteras inom den statliga förvaltningen. Dessa motioners viktighet kan inte nog understrykas.

Anf. 4 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Vi behandlar motioner, och samtliga motioner avstyrks från utskottets sida. Jag kan också instämma i den bedömningen. Jag gör det utifrån de kommentarer som jag vill göra inom två områden. Jag ska begränsa mig till att kommentera de motioner som rör opinionsbildande verksamhet hos myndigheter och de som rör tillsättningen av statliga tjänster.

De motioner som avser myndigheters opinionsbildande verksamhet syftar till att utreda detta men också sätta stopp för den typen av verksamhet. Jag är väldigt nöjd med att utskottet i sitt ställningstagande säger att det ibland faktiskt kan vara mer ändamålsenligt som styrmedel att vidta den typen av åtgärder än att införa regler.

Det finns naturligtvis sådant som det är viktigt och centralt för våra myndigheter att delta i. Jag kan nämna användandet av bilbälte, hastighetsgränser på våra vägar och även frågor som rör upplysning om alkoholens skadeverkningar. Det kan också vara mobiliseringen mot narkotika och stora kampanjer som Knark är bajs.

Det är utmärkta exempel på att det finns en viktig del för våra myndigheter att bedriva opinionsbildande verksamhet. Det ska självfallet ske på ett sådant sätt att man ställer krav på saklighet och opartiskhet.

På denna punkt kan jag begränsa mig till att säga att jag är mycket nöjd med att vi är eniga i utskottet när det gäller avslag på dessa motioner.

Vi har också frågor som rör högre statliga tjänster. Även här är utskottet enigt i sitt ställningstagande. Vi säger att vi vidhåller det ställningstagande som har gjorts tidigare från utskottets sida när det gäller de motioner som har synpunkter på hur detta går till.

Vi säger att det självfallet ska vara på det sätt som det också hanteras av regeringen, nämligen att man när man tillsätter statliga tjänster endast ska fästa avseende vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. Vi säger också att den omständigheten att en person har en politisk bakgrund naturligtvis inte ska diskvalificera från utnämning till statlig tjänst, självfallet under förutsättningen att det är sakliga grunder som ligger till grund för tillsättningen. Något annat kan inte vara tänkbart.

Prot. 2006/07:80
22 mars

Statlig förvaltning

Jag har svårt att tänka mig att de som har motionerat när det gäller de här frågorna verkligen menar att det förhållandet att man har en politisk uppfattning skulle vara diskvalificerande för att ha en högre statlig tjänst. Det närmar sig ett samhälle som i varje fall jag inte vill leva i.

Fru talman! Jag noterar att vi är överens från utskottets sida när det gäller de här två punkterna. Därför finns det inte heller några reservationer från oss socialdemokrater.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Socialförsäkringsförmåner till gravida

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2006/07:SfU11
Socialförsäkringsförmåner till gravida (redog. 2006/07:RRS21).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Förskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU7
Förskolan.

Anf. 5 EVA OLOFSSON (v):

Fru talman! Jag står självklart bakom alla Vänsterpartiets reservationer. För tids vinning yrkar jag bifall till reservation nr 4 Barnomsorg på obekvämtid och reservation nr 11 Rätt till skolbarnsomsorg.

För oss i Vänsterpartiet är det en självklarhet att förskolan ska vara en rättighet för alla barn. Det är också därför som det har gjorts en målmedveten satsning på förskolan. Den står sig därför väldigt bra internationellt sett. Man kan säga att den svenska förskolan har en särställning när det gäller pedagogik, tillgänglighet och kvalitet. Det som jag tycker är allra viktigast är att den är omtyckt av barnen och att föräldrar och allmänhet har ett stort förtroende för den.

Vänsterpartiet vill fortsätta att förbättra förskolan som ett första viktigt steg i det livslånga lärandet, en plats där barn möts och utvecklas. Den är också en viktig del av en jämställd familjepolitik, en familjepolitik där männen förutsätts ta sitt ansvar för föräldraskapet och där barnen har rätt till båda sina föräldrar. Den frånvarande pappan går till historien.

Det är därför en självklarhet för Vänsterpartiet att säga nej till alliansens förslag till vårdnadsbidrag som inte bara kan urholka förskolans kvalitet utan också kommer att försvaga kvinnors ställning i arbetslivet. Vi vill i stället se ett delat föräldraansvar genom en individuell föräldraförsäkring, en väl utbyggd förskola med god kvalitet och en förkortning av arbetstiden.

90-talets nedskärningar ledde ju till alldeles för stora barngrupper. Speciellt viktigt med mindre barngrupper är det för de allra yngsta barnen, men också för de barn som behöver lite extra stöd. Därför var vi med tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och gjorde den riktade satsningen till kommunerna 2005–2007 för att öka antalet förskollärare, barnskötare och annan personal med 6 000. Men det räcker inte. Barngrupperna är fortfarande alldeles för stora. Därför har vi i Vänsterpartiet avsatt ett utrymme i vår budgetmotion för att öka personalen med ytterligare 10 000.

Förskolan ska vara till för alla. Det står det i Barnombudsmannens alldeles färskta rapport. Men det finns fortfarande brister. De barn vars föräldrar arbetar på obekväm arbetstid stängs i många kommuner ute från förskolan och från möjligheten till en trygg barnomsorg, detta i en tid när allt fler arbeten förläggs på obekväm arbetstid. Det slår allra hårdast mot de ensamstående föräldrarna i LO-kollektivet.

Nu har Regeringsrätten prövat två kommuner som har vägrat att se barnomsorg på obekväm arbetstid som en rättighet, och man har gett dem rätt att säga nej. Därför tycker vi att det är alldeles särskilt viktigt att nu ändra skollagen så att det tydligt framgår att alla barn har rätt till förskoleplats, också de barn vars föräldrar har arbete på obekväm arbetstid.

Jag skulle vilja höra vad alliansen säger om ett förslag till ett sådant förtydligande. Kommer ni att ändra skollagen så att också dessa barn får rätt till förskola?

Jag kommer från Göteborg, en stad som har oerhört många barn som har kommit hit med föräldrar från andra länder eller som har fötts här med föräldrar från andra länder. För dem är förskolan oerhört viktig. I våra förskolor i Göteborg har vi barn från världens alla hörn. För deras möjlighet att få en bra skolstart och tidigt börja utveckla språk och lära sig svenska är förskolan oändligt viktig.

Jag undrade faktiskt vilka olika världar vi lever i när jag läste interpellationsdebatten om vårdnadsbidrag och såg att Göran Hägglund tyckte att de barnen kunde lära sig svenska när de umgås med sina kompisar eller i den öppna förskolan. I Angered, Bergsjön och Biskopsgården pratar kompisarna persiska, arabiska, somaliska och i väldigt liten grad svenska.

Därför måste skolan ta krafttag både när det gäller att utveckla möjligheterna för dessa barn att lära sig svenska och när det gäller modersmålsstödet eftersom det har minskat otroligt mycket. På 80-talet fick 60 procent av barnen med fler språk än svenska modersmålsstöd i förskolan. Nu är siffran nere på omkring 14 procent. Och vi har ändå 50 000 barn i den svenska förskolan som talar andra eller fler språk än svenska.

Vi vet genom forskning att barn som får utveckla sitt modersmål har lättare att lära sig bra svenska. Det innebär också att man kan ha denna dubbla identitet och vara stolt över sitt ursprung och tala sitt modersmål samtidigt som man lär sig bra svenska.

En jämställd förskola är någonting som vi i Vänsterpartiet tycker är viktigt. Förskolan har en viktig roll i hur flickor och pojkar uppfattar sig själva och uppfattar varandra. Förskolan kan antingen förstärka könsmonster som begränsar flickors och pojkars möjligheter till utveckling eller genom ett medvetet arbete bryta traditionella könsmonster, så att

flickor och pojkar får utveckla hela sin personlighet utifrån sig själva och inte utifrån vad som förväntas av dem beroende på vilket kön de tillhör.

Skolverket gjorde 2004 en rapport som heter *Förskola i brytningstid*. När man tittade på hur förskolan jobbade med värderingsfrågor så kom jämställdhetsfrågorna på tionde plats av värderingsfrågorna. Samtidigt vet jag att många förskolor jobbar väldigt bra med dessa frågor. Många förskolor i min hemstad i Göteborg gör det. Där har man medvetet gjort sådana satsningar. Man har även gjort det i Gävle och på många andra ställen.

Delegationen för jämställdhet i förskolan var ett uttryck för hur viktigt vi och våra samarbetspartier förra året tyckte att det var att lyfta fram denna fråga och få någonting att hända. Delegationen har lagt fram sitt slutbetänkande och konstaterar att det behövs ett långsiktigt arbete som inte kan väljas bort. Det handlar om genuskunskap och handledning i hur kunskap omsätts i det dagliga pedagogiska arbetet hos alla delar av förskolan, från den personal som dagligen arbetar med barnen, förskolechefen, förvaltnings- eller stadsdelschefen till den politiker som är ansvarig. Alla behöver ha denna kunskap för att vi ska lyckas.

Med anledning av de motioner som handlar om jämställdhet hänvisar man i betänkandet bara till att delegationens slutbetänkande är ute på remiss. Det vore intressant att veta vad alliansen vill i fråga om att förstärka jämställdhetsarbetet i förskolan.

Jag ska slutligen ta upp skolbarnsomsorgen. För oss är skolbarnsomsorgen väldigt viktig när det gäller att tillsammans med skolan utgöra den helhet som bidrar till barns allsidiga utveckling och lärande. Därför ska vi ha bra fritidshem med utbildad personal, och vi ska ha betydligt mindre grupper än i dag. Skolbarnsomsorgen för tio–tolvåringar är dåligt utbyggd. Bara 11 procent av dem är inskrivna i fritidshem. Och andelen som har tillgång till öppen fritidsverksamhet är ännu mindre. Man kan fundera över detta i en tid då det kommer rapport efter rapport och när Bris och andra tar upp att barn och ungdomar inte alltid mår så bra. Vi oroar oss över detta och har breda diskussioner om vad vi ska göra. Och nästan alla diskussioner om socialpolitik, drogpolicy och hur man ska klara sig i skolan längre fram slutar med att vi måste gå in tidigt och göra insatser. Då kan man verkligen undra hur detta rimmar med att skolbarnsomsorgen är så styvmoderligt behandlad.

Vi tycker att skollagen ska ändras så att tio–tolvåringar faktiskt ska ha rätt till fritidshem. Lika självklart är det att barn inte ska utestängas från fritidshemmet om deras föräldrar är arbetssökande eller föräldraledda. Hur ska man som barn kunna förstå att man inte har samma rätt som klasskompisarna har? Detta är två av de frågor som vi vill lyfta fram och samtidigt peka på att det behövs mer resurser till skolbarnsomsorgen. Grupperna har nämligen blivit väldigt stora, och man behöver också göra väldigt tydligt att det faktiskt behövs fritidspedagoger med den utbildning som de har. De är en del i det livslånga lärandet och i barns utveckling och en viktig del i skolans arbete.

I detta anförande instämde Marianne Berg och Rossana Dinamarca (båda v).

Fru talman! Förskolan är den absolut viktigaste delen av skolväsendet i Sverige. Problem som uppstår under den tiden är väldigt svåra att reparera i ett senare skede.

När jag arbetade som lärare förstod jag aldrig varför förskolepersonal och förskollärare inom skolväsendet ofta har en betydligt lägre status än lärare som arbetar med äldre barn.

Det som görs fel, eller inte görs, under förskoletiden är väldigt svårt att sedan reparera.

Många här i kammaren har säkert varit med om att som kommunalpolitiker tala med förskolepersonal om detta. Förskolepersonalen kan ofta redan innan barnen börjar i grundskolan tydligt peka ut vilka barn som kommer att ha det svårt längre fram. Det finns alltså väldigt mycket pedagogisk kunskap i förskolan som man skulle kunna använda senare och som vi fortfarande är dåliga på att tillgodogöra oss.

Men vi får inte glömma att det viktigaste perspektivet i förskolan är barnperspektivet. Det är barnens väl och ve och hur de mår som är det viktiga.

I politiken blir det svårt att välja väg. Det framgår att barnets perspektiv finns på den ena sidan. Och från den politiska sidan vill man väl. Men det blir kanske lätt lite centralstyrning. Och på den andra sidan finns frågan om det kommunala självstyret som denna kammare ibland kör över och ibland inte. Detta är en evig balansgång som även vi i Miljöpartiet ofta funderar över.

En av de punkter som jag tänkte ta upp här i dag gäller en fråga där vi har tyckt en sak men efter noggrant övervägande nu har ändrat åsikt. Det gäller natttillsyn – nattis. Vi har varit ivriga förespråkare för att kommunerna har klokskapen och kan bestämma i frågor om sina invånare och barn, till exempel i fråga om natttillsyn genom kommunen. Jag har själv förespråkade detta. Samtidigt har jag i Södertälje varit med om att införa nattis eftersom jag har insett att invånarna i ett modernt samhälle behöver detta. När många föräldrar yrkesarbetar är detta en viktig fråga.

Vi har diskuterat detta, och det verkar som om många kommuner i detta fall inte ser till det behov som finns. Människor som arbetar inom sjukvården, konstnärer, människor som arbetar inom teatern och alla möjliga och som är ensamstående föräldrar har inte någon reglerad barn-tillsyn, vilket ur ett barnperspektiv är ganska dåligt eftersom barnen då skyfflas mellan olika sängar på olika ställen. Och man tar släkt och vänner till hjälp. Därför menar vi att det är dags att vi faktiskt tydliggör lagstiftningen, inte minst på grund av utfallen i de senaste domarna då kommuner som har vägrat att ordna natttillsyn har vunnit.

Därför yrkar jag från Miljöpartiets sida bifall till reservation 4. För tids vinnande tar jag inte upp de andra reservationerna.

I detta fall har man denna balansgång mellan kommunalt självstyre och barnperspektiv och hur mycket som riksdagen ska lägga sig i. Nu anser vi att det är barnperspektivet som måste väga tyngst.

En annan fråga som vi tar upp gäller hemspråk, och där hade vi velat få utskottets stöd. Där kan jag också referera till mina erfarenheter i Södertälje. Vi har en ganska unik situation i och med att vi har en väldigt stor invandrargrupp som, i motsats till hur det är i andra kommuner i Sverige, talar samma språk.

I Rinkeby och Rosengård talas det kanske hundra olika språk. I Södertälje talas *ett* språk, och det är *suroyo*, arabiska. Det betyder att vi har kommunala skolor och kommunala förskolor där det till 99 procent talas ett annat modersmål än svenska. Då är det av mycket stor betydelse att det finns en ordentlig undervisning i modersmålet. För den som inte har lärt sig modersmålet är det väldigt svårt att lära sig nästa språk. Det är en viktig bit som vi i kommunen också har arbetat med och som vi har haft framgång med. Vi ser ju att svenskkunskaperna ökar betydligt när man från början ordentligt lärt sig modersmålet.

En tredje bit som jag hade tänkt ta upp är frågan om jämställdhet. Är det någonstans man ska arbeta med jämställdhetsfrågor så är det i förskolan. Det är där som normerna sätts – normer som sedan kanske skaver en hel del fram och tillbaka. Där måste vi redan från början få in det här starkare. Det gäller då förskollärare och deras utbildning. Vi måste se till att både killarna och tjejerna inte lär sig att falla in i sina könsmonster.

Om det är någon könsrollsfråga som jag är väldigt oroad för inför framtiden så är det just detta med att vi ser att pojkarna i skolan egentligen inte är intresserade av den status som ökad kunskap ger, skapar. Snarare har de ett väldigt lättsamt förhållande till det, vilket vi också ser i resultaten. Tjejerna tar över mer och mer. Det är roligt. Men det är också oroväckande för framtiden.

Vi kan se att den ojämställdhet som finns i dag – det är kvinnorna som inte släpps fram, som inte får de höga lönerna och så vidare – i framtiden kan förändras till motsatsen. Den motsatsen skulle det, tycker jag, vara väldigt onödigt att få. I stället ska vi, tycker jag, ha ett jämställt samhälle där alla människor, oberoende av kön, har samma förutsättningar att få lön och så vidare och där vi inte måste kämpa med normerade beteendemönster. I stället ska varje individ, oberoende av kön, ha möjlighet att utvecklas.

Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till reservation 4. I övrigt står vi naturligtvis fast vid de ställningstaganden vi gjort tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Anf. 7 SOFIA LARSEN (c):

Fru talman! De allra flesta barn i dag i Sverige går i förskola och är inskrivna i förskolan på ett eller annat sätt, och väldigt många föräldrar är nöjda med det innehåll som förskolan erbjuder.

För oss är det viktigt att förskolan har en hög, en väldigt bra, kvalitet eftersom förskolans uppdrag är att visa barnen vägen in i ett lustfyllt och livslångt lärande. Det är också viktigt att det i själva centrum finns en kombination av leken och pedagogiken just för att få i gång nyfikenheten hos alla barn.

Många förskolor arbetar i dag på ett väldigt bra sätt för att lyfta barnens lust och möjligheter till lärande i deras egen takt och i ett flexibelt och individuellt perspektiv. Men tänk om vi ännu mer kunde lyckas stärka den här nyfikenheten och lusten till lärande – vilken stor vinning när barnen sedan går över till skolan!

Regeringen har därför aviserat att förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas. Det kommer att göras i form av en översyn av målen i läroplanen för förskolan. Det ska göras i samband med att man tittar på den nya skollagen.

Personalen inom förskolan är A och O för att själva förskolan ska kunna erbjuda en trygg, utvecklande och lärorik miljö för barnen. Personalen och förskollärarna ska ha ett tydligt stöd i sitt arbete för att kunna utveckla varje del av det här.

Vi vet också att rekryteringsbehovet av personal är stort. Det gäller då både barnskötare och förskollärare. Det har visat sig att det inte är alldeles enkelt för kommunerna att få tag på utbildade förskollärare, vilket också statistik från Skolverket visar.

Regeringen har bland annat dragit i gång en utredning som tittar på frågan om auktorisation för lärare, bland annat för förskollärarna. Man kommer också att göra en översyn när det gäller en ny lärarutbildning som förhoppningsvis stärker möjligheterna att få fler förskollärare ut till kommunerna och till förskolorna.

Fru talman! Det här med att få ihop vardagspusslet – att kunna kombinera arbete, familjeliv och vardagsliv – är inte alldeles lätt för alla barnfamiljer. Centerpartiet och regeringen jobbar för en politik innebärande att vi vill underlätta för familjerna i vardagen. Vi vill göra det lättare att få ihop familjelivet, få ihop vardagslivet och få ihop arbetslivet. Vi vill ha ett ökat självbestämmande, och vi vill ha ökad valfrihet.

Det här förutsätter en del förändringar i förhållande till det arbete som den tidigare regeringen och dess samarbetspartier gjorde.

För det första ser vi att föräldrarna bör få ökade möjligheter och ett ökat ekonomiskt utrymme så att man mer kan bestämma över sin tid. Regeringen har börjat den här vandringen. Det första var att införa ett jobbavdrag, vilket innebär att familjer får mer pengar över i plånboken och därmed kan styra sin tid på ett annat sätt.

För det andra behöver familjerna få ett ökat självbestämmande innebärande att det finns en mångfald av olika former inom barnomsorgen att välja mellan – allt det här för att kunna anpassa till de behov som varje enskild familj har, behov som man har för sig och för sin familj.

För att underlätta vardagspusslet behöver vi, som sagt, en stor valfrihet. Vi behöver också mångfald och en bra kvalitet i förskolan. Ett tydligt sätt att stärka de här delarna är, och har varit, införandet av etableringsfrihet i barnomsorgen.

Etableringsfriheten innebär att de förskolor som uppfyller kraven i lagen i dag ska ges tillstånd att bedriva förskoleverksamhet. För att det ska fungera garanteras förskolan de resurser som behövs för att kunna ha verksamheten.

Kommunerna blir i den här delen, precis som när det gäller friskolorna, skyldiga att ge friförskolorna en peng, ett bidrag, för att kunna ha verksamhet på ett likvärdigt sätt. Det gör att det blir en bättre mångfald och större möjligheter för familjerna.

Både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har kraftfullt motsatt sig den här etableringsfriheten och också den valfrihet som detta innebär för familjerna. Det finns en reservation i dagens betänkande från s och v. Där säger man att kvalitet kan ges i förskolan endast om man har en anordnare för verksamheten. Den enda anordnaren ska vara kommunen.

Det är, tycker jag, de gamla vanliga tankegångarna som går igen. Valfrihet för Socialdemokraterna är att ha valfrihet för politikerna att kunna bestämma vad som är rätt för var och en, inte att föräldrarna får bestämma vad som är rätt för dem, vad som är rätt för familjen och vad som är rätt för deras barn. Det är en väldigt stor skillnad mellan Socialdemokraternas och Vänsterns politik och alliansens politik.

Jag förstår faktiskt inte varför man är så rädd för att låta människor själva bestämma över sin vardag. Jag förstår inte varför man är så rädd för att låta föräldrarna bestämma vad som är bäst för de egna barnen. För mig är det en gåta att några alltid vill tala för alla andra och veta vad som i varenda situation är bäst för alla andra – i det här fallet för alla familjer i hela Sverige. För mig framstår det som en gammaldags *von oben*-attityd som inte hör hemma i dagens moderna samhälle.

Fru talman! Förutom en god barnomsorg och förskoleverksamhet är det också viktigt att öppna förskolor erbjuds runt om i våra kommuner. Tyvärr har många av de öppna förskolorna försvunnit under de senaste åren. Det är tråkigt eftersom det finns både ett behov och ett intresse från många föräldrar av att de är kvar.

De öppna förskolorna är en tillgång för den flexibla barnomsorgen, och för de barn som inte är inskrivna i förskolan är det viktigt att ha den här möjligheten. Detta är också ett viktigt komplement till familjedaghemmen. De öppna förskolorna är en väldigt bra samlingspunkt för föräldrar att träffas och utbyta erfarenheter.

Fru talman! Slutligen vill jag säga att regeringen för en politik för en barnomsorg och en förskola som ska fokusera på hög kvalitet, valfrihet och mångfald. Vi ger ett stort utrymme för leken och för lusten att lära hos barnen, och vi ger en ökad möjlighet för föräldrarna att kombinera arbetsliv och familjeliv.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

I detta anförande instämde Betty Malmberg (m).

Anf. 8 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att fråga Sofia Larsen på vilket sätt vårdnadsbidraget kommer att leda till ett samhälle där kvinnor och män är mer jämställda. På vilket sätt kommer det att få männen att ta ett ökat ansvar för barn och hemsysslor? Erfarenheten visar att det är kvinnor som stannar hemma och använder detta. Det förstärker ytterligare den obalans som finns och som innebär att kvinnor gör mycket av det obetalda jobbet och män gör det betalda jobbet. Därmed får männen en starkare ställning, bättre lön, bättre karriärmöjligheter och bättre pension.

Vårdnadsbidraget i sig tror jag inte heller stärker kvaliteten i förskolan, utan det riskerar att urholka förskolan. Det är ju ändå från en kommunal budget, ur en gemensam kommunal pott, som de här pengarna ska tas.

När vi ändå fortsätter med jämställdhetsfrågorna vill jag gärna fråga vad Sofia Larsen vill göra för att jämställdhetsarbetet i förskolan ska ta ett rejält kliv framåt. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet började rejält genom att satsa pengar. Jämställdhetsdelegationen jobbar på olika sätt för att stärka jämställdhetsarbetet i förskolan.

Jag funderar på vad du konkret vill göra för att detta ska få en ökad skjuts.

Anf. 9 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Till att börja med ska jag säga att det är en väldigt stor skillnad mellan den nuvarande alliansregeringens och Vänsterpartiets syn på hur valfriheten ska utformas så att människor själva ska få bestämma över sitt liv och sin vardag. Från Vänsterpartiets sida tror och tycker man att några få ska bestämma hur precis alla ska ha det, medan alliansen menar att det måste utgå – oavsett om det handlar om barnomsorgen eller något annat – från den enskilda människans behov och möjligheter.

Det regeringen har tittat på och också sade i valrörelsen var att vi ska ha en typ av familjepolitisk reform under mandatperioden. I den reformen ingår fyra delar. Den första handlar om pedagogiken i förskolan som vi vill stärka. Den andra handlar om en barnomsorgspeng, vilket kommer att stärka valfriheten för alla familjer. Den tredje handlar om ett vårdnadsbidrag som kommer att vara valfritt för kommunerna att införa. Den fjärde handlar om en jämställdhetsbonus som gör att man kommer att få ytterligare lite klirr i kassan om man delar mer jämställt på föräldraledigheten.

De fyra delarna tillsammans blir en familjepolitisk reform som jag menar både stärker den enskilda familjens möjligheter, ger större möjligheter för jämställdheten och ger en bättre och tydligare pedagogik i förskolorna. Det handlar om familjens egna, unika behov, och det tycker vi är oerhört viktigt!

Det andra som Eva frågade om handlar om jämställdheten, som också är viktig. Detta är nu ute på remiss, och det kommer vi att återkomma till både vad gäller förändringarna som kommer i den nya lärarutbildningen och andra inslag.

Anf. 10 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tänkte att Sofia Larsen kanske hade några egna idéer och egen erfarenhet av att jobba med och driva jämställdhetsarbetet i förskolan. Jag har själv jobbat som jämställdhetsansvarig kommunpolitiker och satsat på jämställdhetsarbetet. Jag vet att det krävs ett väldigt medvetet arbete med genuskunskap och handledning, och det är ett arbete som sträcker sig över flera år. Det vore intressant att se vad ni vill göra. Eller väntar ni bara på remissen?

Prot. 2006/07:80
22 mars

Förskolan

Skillnaden mellan oss och er är egentligen att ni tar steg tillbaka när vi tittar framåt. Ni konserverar ytterligare detta att kvinnor sköter och tar ansvar för det obetalda hemarbetet och tar ett större ansvar för barnen. Ni förstärker detta mönster i stället för att ge förutsättningar för kvinnor och män att dela på ansvaret och i stället för att genomföra reformer. Ni gör det i stället för att förändra föräldraförsäkringen och gå mot en individuell föräldraförsäkring där pappan självklart är lika ansvarig för kontakten med sitt barn. Ni gör det i stället för att hjälpa barnen och bryta mönstret med en delvis och ibland väldigt frånvarande pappa som jobbar som mest när barnen är små. Detta är faktiskt att ta ett steg tillbaka!

Jag kan inte förstå hur du kan tro att kvinnors ställning ska stärkas och att de ska bli mer jämställda. En bra, delad föräldraförsäkring, en bra barnomsorg och en satsning på lönerna är viktigt. Förskollärarna är felavlönade, och det vore intressant att höra när ni nu har dragit tillbaka handlingsplanen för jämställda löner hur ni har tänkt er att förskollärarna ska få en bättre lön i förhållande till det ansvar de har.

När det gäller rekryteringen är deras fackliga organisation Lärarförbundet djupt orolig för delningen av lärarutbildningen där förskollärarna riskerar att bli ett B-lag med kortare utbildning och minskade möjligheter till forskning.

Anf. 11 SOFIA LARSEN (c) replik:

Fru talman! Det är väldigt viktigt att vi kan se till att vi har en bra grund för rekrytering av både barnskötare och förskollärare till våra förskolor runt om i landet, som Eva Olofsson var inne på. Det kommer att ingå när regeringen ska titta på och utreda den nya lärarutbildningen. Det är oerhört viktigt att vi ser till att det finns en bra försörjning av förskollärare. Det kunde tyvärr inte den tidigare regeringen göra eftersom det har blivit ett så stort glapp.

Det regeringen också gör nu är att ge kommunerna ett extra stöd i form av konkreta pengar, vilket gör att man har en större valmöjlighet att satsa på projekt i olika former och på valfrihet. Man ska också kunna stärka förskolan, vilket är väldigt viktigt.

Jag har svårt att förstå det Eva Olofsson säger om att det är Vänsterpartiet som ser till att familjerna får större utrymme och större möjligheter. Jag anser att det är absolut tvärtom.

Det Allians för Sverige har gjort är att se till att familjerna både får en förstärkt ekonomisk situation, en ökad möjlighet i tid och en valfrihet. Vardagspusslet är inte lätt att få ihop för familjer, och jag tror absolut inte att den enda rätta vägen är att några få i Sveriges riksdag sitter och beslutar hur precis varenda familj ska ha det.

Min och Centerpartiets idé är att se till att öka det ekonomiska utrymmet, öka valfriheten och öka tiden för de egna familjerna att kunna bestämma över sin egen vardag och kunna få ihop vardagspusslet på bästa möjliga sätt.

Anf. 12 BETTY MALMBERG (m):

Fru talman! Det är jättebäst! Så positivt och härligt svarade femåriga Olof i Vadstena på frågan om vad han tyckte om dagis. Handen på hjärtat: Finns det något som värmer oss så mycket som barn som utstrålar glädje och harmoni?

Olof är ju bara i början på sin vandring i det livslånga lärandet. Riktigt hur hans mål i livet kommer att se ut kan vi inte veta. Men det vi vet är att alla vi vuxna har en skyldighet gentemot honom och alla andra barn att tidigt ta till vara och uppmuntra deras lek, kreativitet och lusten att lära. Vi har en skyldighet att ge dem ordet och språket, att ge dem själv-tillit, framtidstro och också förståelse för att man ska respektera andra.

För dem som arbetar i förskolan eller på fritids är det dessutom extra viktigt att se individen – det enskilda barnet – att möta det med trygghet och förväntningar, att via leken och pedagogisk verksamhet uppmuntra barnens nyfikenhet och kunskapsutveckling, att följa upp densamma och att stötta barnen när de behöver hjälp.

Det handlar om att packa barnens ryggsäck väl för att underlätta deras framtida vandring både som människor och på kunskapens stig. Där spelar faktiskt förskolan en viktig roll.

I dag finns det flera studier som påvisar ett samband mellan en tidig pedagogisk övning och möjligheten att tillgodogöra sig kunskaper i framtiden. Studierna visar till exempel att barn som tidigt fått pedagogisk stimulans har lättare att ta till sig kunskap, inte bara just vid den aktuella tidpunkten utan också i ett senare skede i livet. Intressant är alltså att de positiva effekterna har en långtidsverkan till och med högt upp i skollåren. Studierna visar dessutom att den tidiga inläringen bryter upp socio-ekonomiska mönster. En tidig pedagogisk verksamhet kan därför vara extra viktig för barn som kommer från hem där föräldrarna saknar högre utbildning eller har ett annat modersmål än svenska.

Moderaterna och alliansen har tagit till sig denna forskning och kommer därför under mandatperioden dels att stärka förskolans pedagogiska arbete, som Sofia nämnde, dels att bygga ut den allmänna förskolan till att omfatta också treåringar.

Genom att erbjuda barn från tre till fem år några timmars avgiftsfri förskola per vecka, med ett särskilt avpassat pedagogiskt innehåll förstås, kommer vi att ge fler barn tillgång till en tidig pedagogisk stimulans som får större och större utrymme vartefter barnen mognar.

Vi tror att lekfull inläring i förskolan kan vara en del av lösningen på det kunskapsproblem som Sverige brottas med, nämligen den stora andelen elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det är ju så många som en av fyra elever som i dag lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Ska den trenden brytas måste man enligt vår mening börja med barnen i förskolan och ta till vara de positiva effekter som en tidig inläring kan ge.

Fru talman! Vi moderater bejakar som känt valfrihet i allmänhet men valfrihet för familjerna i synnerhet, och vi gläds nu med familjerna åt den ökade mångfalden och åt de olika barnomsorgsalternativ som växer fram. Det finns förvisso många goda exempel på kommunala förskolor och fritidshem där personalen erbjuder god omsorg och arbetar målmedvetet med leken som lustfyllt lärande, men variationen mellan och inom kommuner är mycket stor. Därför var det så viktigt när alliansen tillsammans med Miljöpartiet förra året bidrog till att öppna dörrarna för nya utövare också på förskolans område. Valfriheten för föräldrarna har ökat, och de kommer att ha större möjlighet att hitta en barnomsorg eller skolbarnomsorg som passar just deras barn och familjens behov.

Det är en spännande tid för flera genom att beslutet hjälper till att uppvärdera förskolepersonalens kompetens och frigör deras engagemang och idéer. När de borgerliga tog över makten i Upplands Väsby vid valet i höstas gick de ut och frågade personalen på förskolorna om det fanns några som var intresserade av att starta eget. Gensvaret blev så kraftigt att det omvända förhållandet nu kan bli fallet i kommunen. Enligt tidningen Dagens Samhälle har kommunens barn- och ungdomsnämnd till och med tvingats säga nej till intresserade för att i valfrihetens namn kunna erbjuda ett kommunalt alternativ.

Detta är intressant också ur ett jämställdhetsperspektiv där kvinnligt företagande kan öka och personalen få tillgång till alternativa arbetsgivare.

Men vi moderater vill inte bara se en allmän och frivillig förskola med pedagogiskt innehåll vidareutvecklas utan tycker också att det är viktigt att den går att kombinera med olika lösningar av barnomsorg som passar olika barn och deras föräldrar. Vi kommer därför att öka valfriheten även på det området.

Kommunalt vårdnadsbidrag för barn mellan ett och tre år och jämställdhetsbonus kommer. Det är några ytterligare alternativ som kommer att lanseras under mandatperioden.

Mer tid med barnen, en mer jämställd relation mellan föräldrarna, fokus på mer pedagogik i förskolan eller ökad valfrihet – ja, anledningarna kan vara många, men oavsett vilket skäl föräldrar har för sitt val av omsorg och utbildning är det viktigaste att barnen får en trivsamt och utvecklande miljö och att föräldrarna känner sig trygga med den. Det kommer alliansen att understödja, och då blir allting ”jättebäst”, som femåriga Olof skulle ha uttryckt det.

I detta anförande instämde Sofia Larsen (c), Ulf Nilsson (fp) och Gunnilla Tjernberg (kd).

Anf. 13 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var riktigt roligt att höra Betty Malmberg prata om förskolans roll och hur viktigt det pedagogiska innehållet är för barnen bland annat för att bryta socioekonomiska mönster. Jag höll med om väldigt mycket av det hon sade och konstaterade bara att den pojke som tyckte att allt var ”jättebäst” tyckte det redan innan alliansen kom till makten.

Jag har väldigt svårt att se hur vårdnadsbidraget faktiskt kan stärka den här pedagogiska rollen i förskolan. Snarare är det väl tvärtom så att några barn kommer att ta del av det pedagogiska innehållet i förskolan senare. Riskerar det kanske inte att bli de barn som finns i Bergsjön eller i Angered i Göteborg och som skulle behöva förskola tidigare än vid tre års ålder?

Jag skulle gärna vilja ställa frågor om barnomsorg på obekvämtid. Barnombudsmannen har tagit upp det här tydligt. Det har också anknytning till det du sade. Många föräldrar jobbar obekvämt, inom sjukvården, äldreomsorgen, handeln, ibland är det kulturarbetare men väldigt ofta vårdbiträde och undersköterskor. Deras barn behöver också kunna ta del av en barnomsorg med något annorlunda pedagogik och på obekväma tider. Då slipper de att kanske bli utplacerade eller ha någon som kom-

mer hem, med många olika människors pusslande för att få livet att gå ihop. Är det inte dags att se till att också de barnen har rätt till en förskola som alla andra barn?

Prot. 2006/07:80
22 mars

Förskolan

Anf. 14 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! När det gäller så kallade nattis har utskottet understrukt i betänkandet att det är viktigt att alla familjer ska kunna få sitt vardagspussel att gå ihop. Men vi vill avvakta den familjepolitiska reform som kommer för att se hur det skulle kunna sys ihop.

Låt oss gå till vårdnadsbidraget. Precis som Sofia Larsen sade tidigare vurmar vi för en valfrihet. Vi respekterar att vi är olika som människor. Oavsett om jag bor i Bergsjön eller om jag bor i Ödeshög, där jag kommer ifrån, har jag som vuxen individ och förälder en egen ståndpunkt och ett eget liv att ta hänsyn till, som kanske inte rimmar riktigt så bra med allt vad vi som politiker i andra hand kan bestämma.

Att ge dessa människor som stannar hemma upprättelse, ett litet erkännande, en klapp på axeln för att de utövar ett arbete i hemmet när de väljer att vara hemma med sitt barn är inte heller att förakta. I Nacka, som ju har jobbat med ett vårdnadsbidragsförslag, var det 92 familjer som valde att pröva den möjligheten. Det är en handfull som kommer att göra det. Det motsvarar ungefär 2 procent av barnen, men i 14 procent av familjerna var det pappan som valde att stanna hemma.

Jag skulle vilja kontra Eva och fråga varför ni vill sätta er till doms över människors, över föräldrars, fria val.

Anf. 15 EVA OLOFSSON (v) replik:

Fru talman! Jag börjar med att konstatera att det i 86 procent av fallen var mamman som stannade hemma. Det är en ganska betryggande majoritet, och det visar inte att man på något sätt bryter det här med kvinnors ansvar för barn. Man förstärker det i stället.

Du frågar varför vi vill bestämma över andra. Man har alltid ett eget val. Det valet kan ingen ta ifrån oss. Vi lever i ett demokratiskt samhälle. Man röstar på olika partier utifrån att man vill ha olika inriktning på samhället. Man kanske tycker att barn har rätt till båda föräldrarna och att det är viktigt att man ändrar den maktobalans som finns mellan kvinnor och män, där kvinnor står för det obetalda arbetet och män i mycket högre grad för det betalda. Detta påverkar kvinnors inflytande i samhället, kvinnors löner och kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Med tanke på detta tycker jag att vi tittar framåt medan ni tittar bakåt i något mischmasch. Det består av något som Moderaterna egentligen kanske vill ha – en mer pedagogisk inriktning på förskolan – och det som Kristdemokraterna värnar, nämligen den traditionella kärnfamiljen där kvinnan alltid har tagit ett större ansvar för barn och hem. Det är det här vi vill ändra.

Man kan bara se sig om ute i Europa, där kvinnorna strejkar i protest mot liknande modeller. De säger: Vi vill kunna vara kvinnor som både arbetar och har familj. Om inte samhället fixar detta så blir det färre barn.

Jag ser det nog som tvärtom; ska man ha en modern familjepolitik så ska man skapa utrymme genom förkortning av arbetstiden och genom att ställa krav på arbetstiden så att man ser till att både män och kvinnor kan kombinera föräldraskap med jobb. Men vi ska inte konservera gamla

mönster där kvinnor ska fortsätta att ta ansvar för hem och familj medan männen är ute och gör karriär i arbetslivet.

Anf. 16 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Jag ska avslöja något för dig, Eva: Jag har själv varit en förälder som har valt att vara hemma med mina barn. Jag stannade hemma med mina fem barn under en lång period. Men det har faktiskt inte hindrat mig från att känna mig fri och jämställd i relationen med min make. Tvärtom har han också backat upp det hela. Och som förhållandet ser ut i dag är det han som får ta ansvar för hemmet medan jag kan få vara här uppe och försöka ändra politiken.

Det finns ingen självautonomi i att ett vårdnadsbidrag på något vis skulle permanenta idéer om att vi går tillbaka i samhällstänkandet. Tvärtom möjliggör detta för föräldrar att själva göra de stora valen. Det kan handla om föräldrar som ser att barnen behöver mogna mer. Barnen kanske är infektionskänsliga. Föräldrarna kanske i det läget vill ge barnen en bättre start i stället för att eventuellt utsätta dem för större risk för infektioner. Man kanske vill ha barnen på dagis kortare dagar.

Det är det som vi hoppas ska kunna presenteras i den familjepolitiska reformen, där detta sammantaget med den pedagogiska förskolan för treåringar, jämställdhetsbonus och vårdnadsbidrag kommer att ge föräldrar runt om i Sverige en helt annan förutsättning för sitt framtida liv.

Anf. 17 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! När man blickar tillbaka lite grann har det varit spännande och fascinerande att följa förskolans utveckling från att ha varit uteslutande barnpassning och barnomsorg till att ha utvecklats till en förskola med ett pedagogiskt uppdrag.

De som var aktiva i politiken i början av 90-talet vet att förskolan ute i kommunerna på den tiden lydde under socialnämnden. Nu lyder den normalt sett under de nämnder som har hand om utbildning.

Vi i Folkpartiet har som helhet både varit med på och pådrivande för ett antal förändringar av förskolan. Vi har varit för att ge förskolan ett pedagogiskt uppdrag. Vi har varit för en läroplan för förskolan. Vi har varit för den allmänna förskolan och vi har varit för förskoleklassen.

Jag blev missförstådd när jag talade om skolstart vid sex års ålder för 10–15 år sedan. Men det vi tänkte oss då var just den kombination av lek, skola och skolförberedande verksamhet som förskoleklasserna nu har. I praktiken har vi nu nästan skolstart vid sex års ålder eftersom över 90 procent går i förskoleklasser.

Många frågar varför vi i alliansen nu när vi presenterar så många nyheter på skolområdet inte kräver så mycket nyheter för förskolan. Vi engagerar oss i förskolan, men det är sant att förskolan som helhet har utvecklats positivt medan de stora problemen finns i grund- och gymnasieskolan. Den svåraste och den mest dagsaktuella frågan i dag är faktiskt vad som händer efter förskolan och de första åren i skolan.

Regeringen har ändå tydligt visat i budgetpropositionen och i andra sammanhang att man tänker starta ett arbete både med skollag och med att förtydliga förskolans pedagogiska uppdrag.

Fru talman! Jag har själv barn som fick massor av positiv stimulans i förskolan och jag har barnbarn som verkligen tycker att det är jätteroligt

att gå till både förskolan och förskoleklassen. Jag tycker att genomförandet av förskoleklassen är en av de få riktigt lyckade skolreformer som genomfördes under den socialdemokratiska regeringen.

Förra året fick vi också etableringsfrihet och valfrihet i förskolan. Förskolan fick en roll som mer påminner om fristående skolor. Kommunerna fick mindre möjlighet att godtyckligt säga ja eller nej till en fristående förskola. Det var en fin reform som genomfördes i riksdagen av de borgerliga partierna och Miljöpartiet. Valfrihet och mångfald är bra. Svenska barn och föräldrar har inte förlorat utan vunnit på att valfriheten har blivit större inom både skolan och förskolan.

Där har vi också en historia. Det var ett enormt motstånd under ett antal år mot detta. Om vi går tillräckligt långt tillbaka i tiden fanns det någonting som hette lex Pysslingen, som den socialdemokratiska regeringen drev igenom. Den innebar förbud mot både privata förskolor och föräldrakooperativ. Man kan säga att reformen som vi genomförde förra året var den sista spiken i kistan på just lex Pysslingen och det tänkande som fanns bakom den – att vara emot alla alternativ i förskolan.

När jag har sagt allt detta positiva om förskolan ska ingen förneka att det ändå finns ett stort antal utmaningar. Grupperna är till exempel alldeles för stora på många håll i landet. Bristen på förskollärare, på fritidspedagoger och annan utbildad personal är ett stort problem.

Barn behöver både lugna stunder och tid för vila. Barn mår inte bra av stress och de mår inte bra av höga ljudnivåer som hela tiden pågår. Grupperna är för stora, ljudnivåerna är för höga och bristen på lugn och ro är en stressfaktor. Därför kommer säkert debatten om gruppstorlekarna att stå i fokus de närmaste åren, inte minst bland föräldrar.

Det finns riktlinjer från Skolverket, som inte alltid följs. Det är svårt att formulera det här i detalj. Vi från Folkpartiet har ibland fört fram att man borde ha strängare riktlinjer, men det är svårt att bestämma hur de ska formuleras. Det är också farligt att göra en alltför ensidig fokusering bara på gruppstorlekarna. Det gör att man glömmer andra kvalitetsfaktorer som också är viktiga.

Det är ändå uppenbart att målet måste vara att man följer upp de riktlinjer som finns hos Skolverket och att kommunerna arbetar starkare än hittills för att ha rimliga gruppstorlekar. De öronmärkta pengar som tidigare har gått till att förstärka personalen i grundskolan har nu förts över till kommunbidraget. Den borgerliga regeringen förde över 2 miljoner till kommunbidraget för att man på bästa sätt ska kunna jobba med kvalitetsförstärkning i förskolan.

Bristen på förskollärare är också ett mycket stort problem. Som en av många negativa följder av den nya lärarutbildningen som genomfördes för fyra fem år sedan har det visat sig att de allra flesta väljer bort inriktningen mot att bli förskollärare och fritidspedagog. Den inriktningen har blivit otydlig.

Jag ser fram emot den reform av lärarutbildningen som den borgerliga regeringen har aviserat. Den ska framför allt leda till en större specialisering mot olika inriktningar i lärarutbildningen, och det behövs. Det behövs naturligtvis också utbildad personal, fritidspedagoger, för att höja kvaliteten i skolbarnsomsorgen.

Fru talman! I budgetpropositionen har regeringen redovisat avsikten att göra förändringar för att underlätta och förbättra barnens och föräld-

rarnas situation. Den familjepolitiska reform som alliansen förbereder kommer att innehålla mycket tydliga krav på hög kvalitet i förskolan samtidigt som den kommer att öppna för att familjer ska kunna lösa sina vardagsfrågor efter sina egna behov och önskemål i större utsträckning än i dag. I det kommande skollagsarbetet ska också ansvarsfrågorna för förskolan behandlas.

Det behövs flera olika personalgrupper i förskolan. Det behövs barnskötare, förskollärare och annan personal. Jag menar att det är väldigt viktigt att vi framhåller betydelsen av pedagogiskt utbildade lärare. Det bör skrivas in att pedagogiskt utbildad personal har huvudansvaret för den pedagogiska verksamheten. Det bör också formuleras tydligare mål och tydligare krav på uppföljning när det gäller pedagogiska mål i läroplanen för förskolan. Det pedagogiska uppdraget behöver bli tydligare formulerat utan att man tappar någonting av de fina metoder med lärande genom lek och så vidare som finns i förskolan.

Det är också viktigt att jämställdhetsarbetet utvecklas. Just nu ligger betänkandet från Delegationen för jämställdhet i förskolan ute på remiss. För mig och för alliansen är det mycket viktigt att förskollärare och annan personal är väldigt väl medvetna om hur man arbetar för att inte förstärka sociala könsroller.

Fru talman! Förskolan ska fortsätta att utvecklas. Den ska vara en plats för utveckling och lärande genom lek. Förskoleklassen ska fortsätta att förena det bästa av förskolans och skolans metoder. Regeringen har i olika dokument tydligt redovisat hur den vill fortsätta med arbetet att utveckla förskolan. Majoriteten i utskottet stöder det arbetet. Därför yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Betty Malmberg (m), Sofia Larsen (c) och Gunilla Tjernberg (kd).

Anf. 18 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! I Barnombudsmannens rapport som presenterades i tisdags kunde man ta del av ett antal intervjuer med skolbarn. Barnen fick berätta om hur de mindes den tid då de gick i förskolan. En flicka som var tolv år vid intervjutillfället sade: Det roligaste var att träffa kompisar och leka och så. Ibland sade jag till mamma och pappa att de skulle hämta mig tidigt, men när de sedan kom ville inte jag gå hem för vi hade så roligt.

Förskolan i dag ger barn en fantastisk möjlighet att leka och lära. De flesta barnen i Barnombudsmannens undersökning är nöjda med den omsorg de fick under åren de gick i förskolan. Minnena som beskrivs är fyllda av lek och skratt. Även om Barnombudsmannens undersökning inte är heltäckande är det ett glädjande resultat. En trygg barndom skapar trygga vuxna. Där tror jag att vi alla är överens.

Fru talman! I Sverige har vi en barnomsorg som är unik i sin omfattning. Den har kommit långt i sin utveckling även om det finns mer att göra. Vi i alliansregeringen har ambitioner som är höga på det här området. Den modell med statligt och kommunalt subventionerad barnomsorg som finns i dag kommer inte att ändras, utan den ska enbart utvecklas och kompletteras. Vi kristdemokrater arbetar i alliansregeringen för en

barnomsorg som präglas av valfrihet och mångfald. Det ska vara en mångfald av förskolor med olika inriktning, men det ska också finnas plats för andra omsorgsformer, till exempel familjedaghem, tvåfamilslösningar och föräldrar som själva, under något längre tid än vad man kan i dag, kan vara hemma med sitt barn när det är litet och så vidare.

Målet med barnomsorgspolitiken måste vara att varje barn har en trygghet tillvaro. Allt annat är helt otänkbart. Det är föräldrarna som ska besluta om hur det här görs. Mina allianskamrater har gång på gång upprepat det, och jag vill också understryka det och upprepa det. Det valet ska kunna ske utan påverkan av vare sig statliga regelverk eller pekpinnar från myndighetspersoner eller politiker. För att det ska vara möjligt krävs det en mångfald, men det krävs också ekonomiska möjligheter för att kunna göra ett val.

För att öka den verkliga valfriheten kommer vi i alliansregeringen att införa en barnomsorgspeng, en jämställdhetsbonus och ett vårdnadsbidrag. Vi kommer också att göra en pedagogisk satsning, något som är nog så viktigt. Vi tror att det här är reformer som ger föräldrar bättre ekonomiska möjligheter att fritt välja mellan olika omsorgsformer. Vi är övertygade om att det är reformer som ger föräldrar en större möjlighet att välja. Det låter från vänsteralliansen som om det skulle ske på bekostnad av förskolorna, men så är det inte. Detta är argument som vi alltid får höra. Jag vill än en gång stryka under att det inte handlar om det.

Fru talman! Det är också för att garantera mångfalden som allianspartierna tillsammans med Miljöpartiet har genomfört en fri etableringsrätt för förskolor. Etableringsfriheten innebär att en kommun inte kan stoppa etableringen av en fristående förskola som drivs av ett föräldrakooperativ. Jag behöver inte utveckla det mer. Det gjorde Sofia Larsen i sitt anförande. I en av vänstersidans motioner tar man upp varför man motsätter sig detta. Det är Vänsterpartiet och Socialdemokraterna det handlar om, eftersom vi har stöd från Miljöpartiet som är inne på samma tankesätt. Jag tycker att argumentet att det är svårt för kommunerna att planera sin verksamhet är mycket märkligt. Det är tydligt att Socialdemokraterna och Vänstern tycker att kommunernas planeringsverksamhet är viktigare än att skapa mångfald inom barnomsorgen. Den är viktigare än att möta föräldrarnas behov av barnomsorg. Det är mycket märkligt, men det är ett tydligt och bra besked till väljarna i dag.

För talman! Föräldrarnas omsorg om det lilla barnet kan aldrig ersättas av andra vuxna runt omkring. Det är i samspelet mellan barnet och föräldrarna som barnets personlighet utvecklas. Men vuxna inom olika barnomsorgsformer och inom förskolan är också mycket viktiga personer för barnets utveckling. De allra flesta barn i förskoleåldern går i förskolan i dag. Vi vet att det är över 80 procent som gör det. Därför är det oerhört viktigt att satsa på en förskola med hög kvalitet. Vi vet att det är det viktigt för framtiden att ge våra barn en förskola som är värd namnet. Därför krävs det en pedagogisk satsning och personal, både barnskötare och förskollärare.

Men vad är då hög kvalitet i förskolan? Ja, det är lätt att kräva mer personal och mindre barngrupper. Alla här inne är nog ense om att vårt mål måste vara att försöka minska grupperna i förskolan så mycket som möjligt och öka tillgången till välutbildad personal. Vi kanske har lite

olika åsikter om hur vi ska nå dit, men målet tror jag är detsamma för oss alla.

Är det så att antalet förskollärare och barngruppernas storlek är det enda måttet på en förskolas kvalitet? Jag tror inte det. Kvalitet handlar om så mycket mer. Det handlar om trivsel, trygghet, omsorg och delaktighet – alla lika viktiga mål som barngruppernas storlek, men betydligt svårare att mäta. Här finns också tydliga politiska skillnader.

Ofta när jag lyssnar på debattinlägg från framför allt Vänsterpartiet och Socialdemokraterna så tycker jag att det lutar åt att synen på prestationstänk framträder lite väl kraftfullt i stället för att man pratar om barns trygghet och omsorg om barnen. Ett prestationsstyrkt tänkande av det slag som jag ibland hör uttryck för är främmande för mig och för Kristdemokraterna när vi talar om förskolan.

En förskolas kvalitet får aldrig mätas utifrån ett barns prestation. Målet för förskolan måste i grunden handla om att ta till vara barnets nyfikenhet och lärande genom lek som utvecklas allteftersom barnet blir äldre och som följer barnets egen utveckling.

Fru talman! I motioner som vi behandlar i betänkandet i dag finns det också ett socialdemokratiskt förslag om att göra förskolan avgiftsfri. Som ett första steg föreslås sänkt maxtaxa. Jag tror att det bara är en tidsfråga innan vi här i kammaren kommer att möta motioner som handlar om att vi ska ha en kostnadsfri, obligatorisk förskola för alla barn. Jag är glad att vi i dag har en alliansregering i Sverige som inte har den inriktningen.

Enligt Kristdemokraternas syn styrs kvaliteten i förskolan av barnets egna upplevelser, inte av vuxnas krav på prestationer. En förskola där barnen känner sig trygga, uppskattade och bekräftade är en förskola med hög kvalitet. Vi kristdemokrater kommer i alliansregeringen att även fortsättningsvis arbeta för att stärka och utveckla förskolan, men vi kommer också att arbeta för flexibla lösningar där familjer på olika sätt kan kombinera arbete med mer tid för barnen.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Betty Malmberg (m), Sofia Larsen (c) och Ulf Nilsson (fp).

Anf. 19 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Svensk förskola är en oerhört fin och uppskattad förskola som lägger grunden för det livslånga lärandet. Förskolan har varit föremål för internationell uppmärksamhet i mycket positiv mening, och Sverige är ett land som på det här området uppfattas vara i framkant. Det har särskilt bäring på att föräldrarna kan förena föräldraskapet med arbete och studier.

Barnen i förskolan är barn. De är inte elever, och det är mycket viktigt. Förskolan ska utveckla sitt förskolepedagogiska förhållningssätt. Omsorg och lärande bildar en helhet. Utgångspunkten är att leken är grunden. Barnen står i centrum. Vi ska inte utveckla något som kan liknas vid barnskola i Sverige.

Kvalitetsarbetet står i centrum för oss socialdemokrater när det gäller förskolan. Under tidigare socialdemokratiska regeringar har riktade satsningar på att stärka förskolans kvalitet genomförts, och jag är mycket väl medveten om vilka som röstade emot de förslagen här i kammaren.

Det är viktigt att inte åtgärder vidtas som drar resurser, ekonomiska medel, från förskolan till annan verksamhet. Vi avvisar en sådan utveckling, och därför avvisar vi också vårdnadsbidraget. Förskolan ska bygga på en grund som är solidariskt finansierad med allmänna medel. Den ska vända sig till alla barn, oavsett familjernas inkomst, sociala bakgrund eller bostadsort. Barn från olika bakgrunder och miljöer ska kunna mötas.

Det är en självklarhet för oss att successiva steg ska tas mot en avgiftsfri förskola. Maxtaxan är det första steget. Däremot har jag aldrig hört talas om att vi skulle införa någon sorts obligatorium. Personer som dryftar den typen av farhågor och slutsatser lever i fantasiernas värld.

För att kunna möta föräldrarnas behov av en förskola av god kvalitet krävs det att kommunerna har goda och långsiktiga planeringsföresättningar. Genom den så kallade fria etableringsrätten försvåras kommunernas långsiktiga planeringsföresättningar. Vi anser att så länge kommunerna har ansvar för ekonomi och planering av förskolan ska de också ha beslutanderätten när det gäller nyetablering, detta just för att kunna klara behovet av platser och för att kunna klara kvalitetsutvecklingen.

Vi anser också att man ska kunna erbjuda en verksamhet som svarar upp mot många olika typer av behov. Också skiftarbetande, ensamstående, helgarbetande föräldrars behov måste man kunna möta. Lagstiftningen måste ses över på ett sådant sätt att kommunerna får en tydligare skyldighet att ordna barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Förskolan måste också klara av att leva upp till insikten om att vi nu lever i ett mångkulturellt samhälle. Många barn lever i familjer där man inte talar svenska i hemmet. Tyvärr är det så att andelen barn i förskolan som får modersmålsstöd har sjunkit. För att utveckla förskolans arbete och värna dess kvalitet måste modersmålsstödet förbättras. I skollagen eller grundskoleförordningen bör det ske en reglering som ger eleverna i förskoleklass rätt till svenska som andraspråk. Förskolan har en viktig roll när det gäller integration och att lägga grunden för ett sammanhållet samhälle.

Jämställdhetsarbete är också viktigt. Jämställdhetsfrågorna bör prioriteras högre. Likabehandlingsplaner är ett bra första steg. Vi anser att det ska vara obligatoriskt med praktisk så kallad genuskunskap på förskollärarutbildningen.

Det finns anledning att känna stolthet över mycket i förskolan. Vi har nått långt i vårt land. Men vi vill inte vara med om att man vrider klockan tillbaka. Vi vill inte vara med om att dra resurser ur förskolan. Vi vill utveckla kvaliteten, och vi vill göra den avgiftsfri.

Jag yrkar bifall till s-reservationerna 1, 2, 4, 7 och 8, och jag vill också notera det särskilda yttrande där vi markerar att vi vill utveckla och värna kvaliteten i fritidshemmen.

I detta anförande instämde Ibrahim Baylan (s).

Anf. 20 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Det är en fröjd för örat för en gammal fritidspedagog som har jobbat inom barnomsorgen och skolan alla sina yrkesverksamma år att höra de lovord som majoriteten säger om förskolan. Jag har inte hört det ljudet i skällan under alla år här.

Det är viktiga frågor som ni lyfter fram i utskottet och som vi kommer att ta beslut om här i dag, både när det gäller omsorg på obekväma arbetstid, utbildad personal och barngruppers storlek. Men det jag begärde ordet för har sin utgångspunkt i min motion 340.

Förskolan är det första ledet i det livslånga lärandet. Förskolan ska inte syssla med undervisning. Jag förstår att utskottets majoritet kan bli förvirrad när de läser rubriken och tillkännagivandepunkten i min motion. Det är nämligen så att det står "förskolan" där, men det ska stå "förskoleklass". Det rör ämnet svenska som andraspråk.

Vi gjorde en förändring i läroplanen för förskolan 2005 där vi lyfte upp vikten av modersmålet. Vi måste arbeta med detta. Vi såg att det fanns väldigt många förskolor och kommuner som inte arbetade tillräckligt med det. Man kanske inte hade förmåga eller ekonomiska möjligheter. Men vi tryckte på detta i läroplanen. Det är viktigt. Men det är också viktigt, när barnen kommer lite längre upp i åldrarna, att de får undervisning i det svenska språket som kanske är upplagd på ett lite annorlunda sätt än den vanliga undervisningen i grundskolan. Här kommer lätt sex-åringarna i kläm.

Vi har inte en obligatorisk skola från sex år, och för min personliga del är jag tveksam till att vi ska ha det. Men däremot går nästan alla sexåringar i förskoleklass och borde ha en rättighet att få ta del av denna sorts arbete med det svenska språket. Det är viktigt att vi fortsätter med modersmålsundervisningen även upp i skolåldern, för vi vet också hur viktigt det är att på ett ordentligt sätt kunna fullfölja sitt modersmål. Man lär sig lättare och har lättare att ta till sig saker.

Jag vill därför be majoriteten fundera på om de kan bortse från att det står "förskola" och i stället tänka "förskoleklass", för det är intentionen och innehållet i motionen – det sägs också på sista raden – och därmed kanske kunna bifalla reservation 7 från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Krishantering och skydd mot olyckor

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2006/07:FöU4
Krishantering och skydd mot olyckor.

Anf. 21 MATS BERGLIND (s):

Fru talman! Nu ska vi diskutera kriser och krishantering. Redan själva ordet kris används ibland lite väl ofta och kanske i lite väl olika sammanhang. Inte minst innehåller tidningsrubriker ofta uttrycket "nu är det kris". Det är klart att enskilda personer drabbas av kriser. Dagligen

inträffar sådant som vi inte önskar, men vi kan ändå hantera det. Nationella kriser är däremot något helt annat. De har en helt annan dimension. Hur de ska hanteras och skötas handlar dagens betänkande om.

Vi är i stort sett förskonade – tack och lov – från stora, nationella kriser. Vi har dock ett par som tidsmässigt ligger oss nära och som vi fortfarande har starka minnen av. Jag tänker naturligtvis på tsunamikatastrofen och på den stora stormen Gudrun i södra Sverige. Den ena skedde i ett internationellt sammanhang men med många svenskar inblandade. Den andra, stormen Gudrun, var en helt nationell historia, men icke desto mindre drabbade den många enskilda personer och var svår att hantera.

Det är ingen hemlighet att det fanns en del kritiska synpunkter på hur den dåvarande regeringen hanterade de olika kriserna. Det finns säkert anledning att vara självkritisk. Det tror jag att man kan dra nytta av i det fortsatta arbetet. Samtidigt är det viktigt att vi vid ett sådant tillfälle, när vi har en nationell kris, också har nationell samling. Det är viktigt att vara ense om hur det hela ska lösas, vara ense om att det behöver sättas in kraftfulla åtgärder för att underlätta, hjälpa och stödja dem som är drabbade.

Därför tillsatte den socialdemokratiska regeringen en utredning, alltså just för att hitta de rätta formerna för hur man hanterar nationella kriser. Det hade varit bra om den utredningen fått slutföra sitt arbete och vi hade kunnat ta en politisk diskussion om vilken som är den rätta vägen att gå, vad som är det optimala, om vi är ense om det och hur vi i framtiden ska hantera sådana kriser. Det är därför med stort beklagande jag ser att den nuvarande regeringen helt enkelt kastat Anders Svärds utredning i papperskorgen och bestämt sig för en egen modell som det inte finns samförstånd kring. Det är beklagligt. Jag hade gärna varit med och diskuterat kompromisser och försökt hitta lösningar för att uppnå enighet. Nu är dock positionerna väldigt låsta. Det beklagar jag.

Regeringen verkar tro sig klara allt, inklusive att leda en samling inför en nationell kris. Jag är inte så imponerad över regeringen på den punkten. Den har lyckats försämma för de sjuka och arbetslösa – det gick ganska smärtfritt – men i övrigt har den inte gjort så mycket. Skulle det hända något nu undrar jag om regeringen har förtroendet att kunna leda krishanteringen på det sätt som anges i propositionen. Mitt svar på det är nej, jag tror inte det. Det är bara att hoppas – av många olika anledningar – att det inte uppstår en nationell kris under den nuvarande regeringens tid, för jag skulle då inte känna mig lugn.

Det är en sak att leda en regering och ett regeringskansli och reda ut de politiska kriser som då och då uppstår, och det kommer de säkert att klara av på ett eller annat sätt, men det är en helt annan sak att leda ett land i en nationell kris som vi inte vet ett dugg om i dag. Vi vet inte vad det handlar om nästa gång, vi vet inte när det blir och vi vet inte heller var det kommer att ske, om det blir utomlands med svenskar inblandade eller nationellt i Sverige. Det enda vi vet är att vi med all sannolikhet kommer att råka ut för en sådan kris igen. Frågan är bara när, var och hur. Det vet ingen.

Jag tycker därför att det hade varit bra att kunna enas om att en viss myndighet ska ha huvudansvaret om något inträffar. Jag vill inte här och nu peka ut någon särskild myndighet eller hur det hela ska fungera, men det hade varit bra om man klarat ut den frågan genom att någon tog täten

Prot. 2006/07:80
22 mars

*Krishantering och
skydd mot olyckor*

och ledde ett samarbete så att olika myndigheter, utifrån sina professioner, också ska kunna ta ett samlat grepp om något inträffar. Jag beklagar djupt att detta inte gick att klara ut, och därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Slutligen har jag en fråga till allianspartiernas företrädare. Den socialdemokratiska regeringen inrättade en fond för nationella kriser. Vid exempelvis översvämningar eller andra olyckor skulle kommuner som med egna resurser inte klarar av att hantera sådant kunna begära pengar. Om Socialdemokraterna hade fått fortsätta regera skulle den fonden i dag ha haft 300 miljoner. Min fråga är därför: Vilka argument fanns det för den borgerliga regeringen att ta bort dessa 300 miljoner?

Anf. 22 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Att förebygga olyckor och allvarliga händelser är den mest effektiva, skonsamma och etiskt riktiga metoden för att förhindra katastrofer. Jag menar såväl den lilla katastrofen, som kanske drabbar en eller ett par människor, som stora katastrofer i form av skogsbränder och översvämningar där många människor, stora värden, ett rikt djurliv, biologisk mångfald eller kulturarv hotas.

I det betänkande som vi nu debatterar, *Krishantering och skydd mot olyckor*, betonar utskottet behovet och nödvändigheten av att var och en tar sitt ansvar, att både offentliga organ och myndigheter liksom fastighetsägare och markägare har en uttalad skyldighet att ta ansvar för att förebygga exempelvis skogsbränder, översvämningar och soteld. För att klara detta på det mest effektiva sättet krävs utbildning, kunskap, erfarenhet, övning och ett bra samarbete med det civila samhället. Minst lika viktigt är emellertid samordning, samverkan och gemensamma övningar mellan olika myndigheter. Det har nämligen visat sig att just kunskap och tidigt ingripande räddat många liv och hindrat katastrofer.

Möjligheten för sjukvårdshuvudmän och kommuner att själva organisera sin akutsjukvård och vilka delegeringar som ska ges till exempelvis ambulans och brandpersonal är ur mitt perspektiv – jag har under ett flertal år utbildat just denna personalgrupp – helt nödvändig och bör finnas kvar. Behovet av insatser från akutpersonalen ser annorlunda ut i exempelvis storstaden, där ambulansen når den skadade snabbt och man bara har några minuters väg till sjukhuset, jämfört med glesbygden, där det många gånger kan vara fem, tio eller tjugo mil för ambulansen till sjukhuset. Inom vissa områden är det nödvändigt att ambulans-, räddningstjänst- och taxipersonal får utbildning och redskap såsom syrgas och defibrillator för att kunna göra snabba insatser. Rör inte den lokale huvudmannens rätt och ansvar att själv avgöra hur akutsjukvården ska organiseras!

Fru talman! Skogsbrandsbevakning är en fråga som engagerar många av oss riksdagsledamöter, särskilt nu när Räddningsverket prioriterat om i sin verksamhet och inte längre utför den tjänsten. Jag delar utskottets ställningstagande att ansvaret för att förebygga bränder ska ligga på den enskilde och markägaren. För att klara detta är det helt avgörande att man har kunskap och en hög medvetenhet om vilka risker som finns och hur man ska förebygga bränder. Självklart ska även offentliga myndigheter och räddningstjänsten aktivt delta i detta arbete genom att exempelvis göra brandriskbedömningar och hålla en hög beredskap för att släcka eld.

Jag vill i detta sammanhang kommentera det utskottet skriver i betänkandet: ”Enligt Statens räddningsverk är det svårt att göra en bedömning av effekterna av utebliven skogsbrandsbevakning eftersom det inte finns någon etablerad metod för att mäta eller värdera effekterna.”

Det är helt nödvändigt att analysera och forska inom detta område så att det finns vetenskaplig kunskap om hur man på bästa sätt förebygger olika orsaker till tillbud med eld i utemiljö, såsom små och stora skogsbränder. Det kan vara nödvändigt att nya resurser skapas för att göra detta viktiga analys- och forskningsarbete. Men om detta får jag återkomma i ett annat sammanhang.

Fru talman! Stuprörstänkandet präglar Sveriges offentliga sektor och dess myndigheter! Det handlar om gemensamt planeringsarbete. Bristen på samordning av resurser, okunskap om vad den ena eller andra handen gör finns även inom våra departement och hos våra högsta beslutsfattare. Visserligen har myndigheter påtalat behovet av hängrännor, men mycket återstår att göra. Det finns ett behov av en mer genomgripande förändring av hur vi ska organisera Myndighets-Sverige. Vid katastrofer, oavsett vilken typ av katastrof det rör sig om, är samordning, samverkan och en tydlig lednings- och beslutsfunktion något helt nödvändigt. Inom detta område är det nödvändigt att göra rätt insatser och riktiga prioriteringar, att rätt beslut fattas snabbt för att begränsa skadorna på liv och egendom.

Jag var delaktig i den katastrofinsats som vi gjorde i Phuket i samband med tsunamin. Där kunde jag på nära håll se hur bristen på samordning gjorde att det tog ett dygn innan vi på plats samverkade och hjälptes åt med de resurser som vi hade. Varje specialist gör ett alldeles utmärkt arbete, men samordning gör att allt går snabbare och resurserna utnyttjas på det mest optimala sättet.

Föregående talare, Mats Berglind från Socialdemokraterna, redogjorde på ett riktigt och bra sätt för hur vi ser på hur det ska organiseras.

I reservation 1 skriver vi bland annat att det måste finnas en nationell samordning och att ansvaret måste läggas på en myndighet samt att ansvaret bör omfatta såväl nationella som internationella katastrofinsatser.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet *Krishantering och skydd mot olyckor*.
(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

11 § Frågestund

Anf. 23 TALMANNEN:

Vi har kommit till veckans frågestund. Följande statsråd kommer att delta: arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin, försvarsminister Mikael Odenberg, kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth, statsrådet Cecilia Malmström och integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni. Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Borttagande av 100-dagarsregeln

Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska rikta min fråga till arbetsmarknadsministern.

I gårdagens Svenska Dagbladet kunde man läsa rubriken "Ska barn till arbetslösa ryckas upp från skolan?" Artikelns var skriven av en arbetslös, Reinhold Fryksmo i Malmö. Den anspelar naturligtvis på borttagandet av 100-dagarsregeln.

Jag har sett att arbetsmarknadsministern har försökt att prata bort det och sagt att det inte är så allvarligt och att man ska ta personlig hänsyn. Min tolkning måste ändå vara att motivet till borttagandet av 100-dagarsregeln är att man vill sätta ytterligare press på dem som har det svårast i samhället och är borta från arbetsmarknaden.

Är det rimligt att rycka bort barn från skolan, arbetsmarknadsministern?

Anf. 25 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi går tillbaka till de regler som gällde före år 2001. Vi ser i dag hur vi till exempel har brist på sjuksköterskor i Västerås och Enköping, och vi har sjuksköterskor som är arbetslösa i Stockholm. Det kanske inte är alldeles onaturligt att man redan från dag ett har möjligheten att se över kommungränserna när det gäller arbetslösheten.

Det ska dock, som det står i de gamla förordningarna och i papperen, bedömas från individuell utgångspunkt. Är man är lite yngre och inte har ett försörjningsansvar är det inte onaturligt att man kanske pendlar över kommungränsen. Är man äldre och har ett försörjningsansvar, familj och barn, är det naturligt att den individuella hänsynen tas.

Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern glömmet att 100-dagarsregeln uppfattades om en skärpning mot det gamla regelverket. Det går inte att säga att man går tillbaka till något som var starkare tidigare. Det är en feltolkning av det som varit.

Arbetsmarknadsverket ska nu göra en förfärlig massa saker enligt den proposition som har lagts fram i dag. Talet om det faller ganska platt när vi samtidigt vet att Arbetsmarknadsverket innevarande år har en budget med 13 miljarder mindre jämfört med föregående år.

Vad man gör på Arbetsmarknadsverket är att diskutera hur man ska kunna klara det besparingsförslag som ligger. Hur ska man samtidigt klara en matchning för de enskilda och vara coach? Dessutom ska arbetsgivarna inte längre ha skyldighet att anmäla lediga jobb. Ska de också ut och leta efter de lediga jobben innan de kan förmedla dem? Är det vad arbetsmarknadsministern menar?

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Regeln om anmälan om nya jobb är en regel som inte följs. Varför ha ett regelverk som inte följs? Det är inte där skon klämmar.

Det som händer i dag är att vi har 86 000 lediga platser anmälda hos Ams. Det är den bästa siffran sedan år 1970. Dessutom vet vi att vi har en hög arbetslöshet som ett resultat av den politik som Sven-Erik Österbergs parti med koalitionspartier stod för under den förra mandatperioden.

Det vi måste se till att göra är flera saker samtidigt. Vi måste för det första se till att det lönar sig bättre att arbeta. Därför har vi infört jobbavdraget och stramat åt i a-kassan. För det andra ska vi se till att det blir lättare och billigare att anställa. Därför sänker vi arbetsgivaravgifter. För det tredje måste vi få matchningen att fungera bättre. Därför ser vi till att vi har en enhetsmyndighet. Jag noterar att både Socialdemokraternas nya partiledare liksom till exempel Wanja Lundby-Wedin har välkomnat den reformen.

Nu ska vi sätta fart på det arbetet. Vi har från regeringens sida gett Ams i uppdrag att återkomma med planer på hur dess framtida organisation ska se ut.

HBT-personers rättigheter i Polen och EU

Anf. 28 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag vänder mig i min fråga först till EU-ministern och statsrådet Cecilia Malmström.

Här hemma har vi kommit en bra bit på väg då det gäller HBT-personers rättigheter, även om jag tycker att det finns mycket kvar att göra. Det är annorlunda i andra länder i EU, och då vill jag specifikt ta upp Polen.

I Polen gick nyligen det ultrakonservativa regeringspartiet LPR via sin utbildningsminister ut med förslag om att homosexuell propaganda ska förbjudas, om han med detta nu menar information och undervisning angående HBT-personers situation. Lärare som tar upp frågor om HBT-personer i sin undervisning eller själva vågar vara öppet homosexuella ska få sparken.

Detta strider klart och tydligt mot artikel 21 i EU-stadgan om grundläggande rättigheter. Min fråga är: Finns det över huvud taget några diskussioner inom regeringen vad gäller Polens och andra EU-medlemsstaters förtryck och diskriminering av HBT-personer? Hur avser regeringen att agera i första hand mot Polen och i EU när det gäller Polens förtryck, diskriminering och också hets mot homosexuella?

Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Tack för frågan. Den är oerhört angelägen. Jag hade en interpellationsdebatt med Ulf Holm häromdagen i just samma fråga.

Jag har med mycket stor oro och bestörtning tagit del av det som händer i Polen. Det är mycket bekymmersamt. Jag har också sett att Europaparlamentet har sagt att man tänker granska lagarna och också be att man från EU:s sida granskar dem för att se om det är förenligt med EU:s värderingar och det som står i fördraget om antidiskriminering och så vidare och om det inte är det att man ska dra Polen inför domstolen.

Från svensk sida följer vi detta. HBT-frågor är viktiga för regeringen. Vi kommer att verka för att den nyinrättade MR-byrån i Wien också kommer att ha HBT-perspektivet i sin granskning. Vi försöker på olika sätt i Europarådet, i EU och i OSSE verka för att HBT-frågor kommer upp på agendan i olika sammanhang. Man ordnade bland annat i OSSE:s regi en konferens i Warszawa om HBT-frågor för en tid sedan.

Anf. 30 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Tack för svaret. Med tanke på Polens diskriminerande politik mot homosexuella anordnas i Warszawa i maj i år en stor familjekonferens. Till denna kongress väntas komma 3 500 politiker och medlemmar från olika organisationer. Det är en stor världskonferens. Polens president inviger och står som värd för kongressen. Han är inte direkt känd för att värna om HBT-personers rättigheter.

Min fråga är: Är Sveriges regering inbjuden? Har Sveriges regering tackat ja till denna stora familjekongress? Vad tänker i så fall Sveriges regering med den representant man skickar till kongressen framföra vad gäller Polens förtryck av homosexuella?

Anf. 31 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag känner inte till den här konferensen. Det är första gången jag har hört talas om den. Jag får fråga runt i regeringen om någon har blivit inbjuden och vad i så fall vårt svar har varit på det. Jag får lov att återkomma till Marianne Berg i frågan.

Vi har på olika sätt rest frågan. Det är svårt att påverka i ett land. Man kan hänvisa till lagstiftning. Det finns antidiskrimineringsparagrafer i EU:s lagstiftning. Detta kommer att förstärkas om vi får igenom det konstitutionella fördraget. Där finns ett ytterligare skydd mot diskriminering med hänvisning till sexuell läggning.

Vi försöker på olika sätt att påverka med andra krafter och likasinnande. Jag nämnde nyss vad som händer i Europaparlamentet. Europaparlamentet granskar också hur medlemsländerna följer de mänskliga rättigheterna i bred bemärkelse i diskrimineringsavseende.

Det är de verktyg som finns, men vi saknar konkreta verktyg. Det är en oerhört viktig fråga. Om Polen visar sig införa den här typen av lagstiftning som uppenbarligen strider mot EU:s grundläggande värderingar såsom de regleras i fördrag utgår jag från att alla EU-institutioner och EU-länder kommer att agera mot Polen.

Anf. 32 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern, och den gäller JAS 39 Gripen.

I Ekot i fredags, för snart en vecka sedan, höll du med Mats Nilsson, som är produktionschef på Försvarsmakten, om att man inte kommer att begära några extrapengar från riksdagen för att uppgradera 31 JAS-flygplan från A/B-versionen till en C/D-version, för att på så vis anpassa till Nato.

Jag vill bara informera försvarsministern om vad ett enigt utskott sade, och även vad riksdagen beslutade: ”Enligt vad utskottet inhämtat finns inte några medel för denna uppgradering av JAS 39 A/B budgeterade varken i investeringsplanen eller i beställningsbemyndigandet som regeringen begär att riksdagen nu ska godkänna. Ett sådant beslut är av sådan betydelse att det uppenbarligen bör godkännas av riksdagen även av andra skäl än ekonomiska. Regeringen måste sålunda återkomma till riksdagen i detta ärende innan ett eventuellt sådant beslut avses fattas.”

Då är min fråga till försvarsministern: Tänker försvarsministern låta den här frågan gå till riksdagen för ett beslut, eller står han kvar vid det uttalande som han gjorde i Ekot i fredags? Vilket behov har Sverige av 100 JAS-plan till en kostnad av flera miljarder kronor? Vi kanske kan få en motivering till att vi ska ha så många.

Anf. 33 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Svaret på Peter Rådbergs fråga är ja. Jag kan utveckla det ytterligare.

Jag har till Ekot sagt att jag delar den bedömning som ledamoten av försvarsutskottet Allan Widman, Folkpartiet, har givit uttryck för i en annan Ekosändning, nämligen att regeringen måste återkomma till riksdagen om man vill gå fram med det som Försvarsmakten har framställt om, det som kallas handlingsplan Gripen. Det innebär att vi skulle få en ensad, uppgraderad och numerärt minskad flygplansflotta av JAS Gripen i den svenska försvarsmakten. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen.

Det är helt korrekt att om denna handlingsplan ska genomföras krävs det ett förnyat beställningsbemyndigande från riksdagens sida.

Anf. 34 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Tack för det svaret! Det var inte det du sade i Ekot, utan att de här pengarna finns i budget, underförstått att det här kommer man att fixa ändå.

Då återstår fråga 2. Du kommer att begära 100 plan till en kostnad på ungefär 5–7 miljarder kronor, om man räknar med att det kostar ca 200 miljoner att göra om de här planen. Vad är motiveringen till att det ska vara så många plan som 100? Titta på Norge och Danmark! De har hälften, ca 50. Varför ska Sverige ha så många till en sådan här kostnad?

Anf. 35 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag tror att en muntlig frågestund i riksdagen är fel tillfälle att föregripa de propositioner som regeringen avser att lämna till riksdagen. Jag kan bara försäkra Peter Rådberg att när den här beredningen är färdig kommer regeringen att återkomma till riksdagen i vårpropositionen eller i höstens budgetproposition. Då kommer vi också att redovisa grunderna för den framställning som vi i sådana fall gör till riksdagen.

Jag har också varit tydlig i mina uttalanden, både med att riksdagen ytterst äger denna fråga och att det inte är aktuellt att begära några nya anslag. Om handlingsplan Gripen kommer att genomföras är det Försvarsmaktens, men också min, uppfattning att erforderliga medel finns i de anslag som riksdagen tidigare har beviljat Försvarsmakten.

Riksställningars underskott för 2007

Anf. 36 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! I förra veckans frågestund betecknades ett av regeringens statsråd såsom varande "siffernissen". Jag tycker för min del att vi har duktiga ministrar, och för tydlighets skull vill jag klargöra att jag anser att den förra regeringen bestod av ministrar.

Med detta sagt är det ändå ibland bra att ha så kallade siffernissar. Riksställningar har nu meddelat att myndigheten som konsekvens av bland annat flytten till Gotland saknar 13,7 miljoner kronor för i år.

Min fråga till statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth är om det i samband med överlämnandet från den gamla regeringen till den nya regeringen gjordes några som helst ekonomiska reservationer, dispositioner eller andra utfästelser för att täcka de nästan 14 miljoner som Riksställningar redan för ett år sedan prognostiserade i möjligt och nu bekräftat underskott för år 2007.

Anf. 37 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Svaret på Hans Wallmarks fråga är: Nej, det fanns inga sådana pengar reserverade.

Jag kan konstatera att vi från Kulturdepartementet naturligtvis har regelbundna kontakter med Riksställningars ledning, som av naturliga skäl är bekymrad över det ekonomiska underskottet. Det får vi försöka lösa. Hela denna utflyttning har gått väldigt hastigt, får man säga.

Vi har kontakter och hoppas kunna lösa det, men det blir en fråga för budgeten senare i år.

Anf. 38 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Då kan jag meddela att kulturutskottet i dag besökte Riksantikvarieämbetet, som också partiellt ska flytta till Gotland. De meddelade att de för 2008 skulle behöva minst 50 miljoner kronor till omställning och därefter en nivåhöjande ökning på ungefär 10 miljoner kronor om året.

Då är min följdfråga till statsrådet, i och med att hon besvarade min förra fråga med att den tidigare regeringen inte hade gjort några ekonomiska utfästelser, dispositioner eller reservationer för Riksställningars

underskott, huruvida de har gjort några dispositioner eller reservationer eller skapat ett ekonomiskt utrymme för det underskott som Riksantikvarieämbetet riskerar att få lida 2008.

Prot. 2006/07:80
22 mars

Frågestund

Anf. 39 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det fanns inte några sådana pengar i den förra regeringens alternativa budget i valet eller i den skuggbudget man lade fram.

Från början var det tänkt att hela Riksantikvarieämbetet skulle flytta, men efter omfattande protester blev det inte så. Ersättningen blev då att flytta Riksutställningar. Nu befinner sig Riksantikvarieämbetet, som sagt, i samma prekära ekonomiska situation, och det är någonting som vi i den nya regeringen får hantera så gott vi kan. Det är ett viktigt arbete som de gör i Riksantikvarieämbetet. Vi kommer att återkomma även till denna fråga.

Ensamkommande flyktingbarn

Anf. 40 AGNETA BERLINER (fp):

Herr talman! Jag riktar min fråga till integrationsminister Nyamko Sabuni.

I dag sitter ungefär 300 ensamkommande flyktingbarn fast i fyra ankomstkommuner eftersom många av de övriga kommunerna i landet inte vill ta emot dem. Folkpartisterna i mitt hemlän och jag har tagit ett antal initiativ för att vi åtminstone ska börja ta emot kanske inte alla men vår andel och förhoppningsvis inspirera andra kommuner att göra detsamma.

I samband med det här arbetet har jag haft många kontakter med kommunföreträdare både i kommunerna i Västmanland och på andra ställen i Sverige, och då har det framkommit att en del kommunföreträdare är osäkra på vad som händer när Integrationsverket läggs ned och ansvaret förs över till länsstyrelserna.

Min fråga är: Kommer det från den 1 juli att vara länsstyrelserna eller Migrationsverket som har hand om utbetalningarna av de pengar som Integrationsverket tidigare har betalat ut?

Anf. 41 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Först vill jag säga att vi inser problemet med ensamkommande barn. De har blivit många fler i år än tidigare. Det finns två bitar i det hela. När barnen tas emot av fyra kommuner under asyltiden är det en fråga som finns hos Billström, även om vi samarbetar över gränserna där. Sedan blir de mitt ansvar när de har fått uppehållstillstånd.

När Integrationsverket nu läggs ned flyttas de pengar som följer med barnet beroende på var det placeras till Migrationsverket. Länsstyrelserna har i uppdrag att upphandla och förhandla om platser, men det är Migrationsverket som har fått anslaget för att dela ut. Vi återkommer i vårpropositionen till de ekonomiska villkor som gäller för kommunerna. Inga andra regler ändras än att anslaget flyttas över till Migrationsverket.

Anf. 42 AGNETA BERLINER (fp):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag undrar vad ministern avser att göra för att informera berörda parter om den nya ordningen så att de vet vad som gäller.

Anf. 43 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Det pågår hela tiden samtal med Migrationsverket och länsstyrelserna, som har huvuduppdraget. Sedan får Ams också regelbunden information, eftersom de kommer att vara viktiga i det framtida arbetet med introduktionen. Länsstyrelserna kommer i sin tur att informera kommunerna, som de har som motpart. Informationen är i gång, och den kommer så småningom att sippra ned.

Den nya organisationen börjar först den 1 juli, som sagt, så det finns fortfarande tid. Just nu måste de som har fått de övergripande uppgifterna först få smälta informationen innan de sedan vet hur de i sin tur ska föra den vidare till de andra parterna, i det här fallet kommunerna.

Ledarskapsutbildning för bättre arbetsmiljö

Anf. 44 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Min fråga är till Sven Otto Littorin, och den gäller den goda arbetsmiljöns och arbetshälsans stora betydelse för vårt välbefinnande och dess utveckling. Sådant där kan man säga, men ledarskap måste utvecklas. Det kräver utbildning, och frågan är vem som ska ge denna utbildning. Det gäller främst blivande civilingenjörer och blivande civilekonomer.

Sveriges Ingenjörer, det nya fackförbundet med 120 000 medlemmar, har klart markerat att de vill ha en sådan utbildning. Näringslivet efterfrågar en sådan utbildning. Ingenjörsvetenskapsakademien har ett program som kallas 3 F, Framgångsrika Friska Företag. Det leds av Volvochefen. Det finns alltså ett klart sug efter sådant.

Förr kunde Arbetsmiljöverket göra det här, kanske med hjälp av Arbetslivsinstitutet, men nu är de lite avlödade. Då har arbetsmarknadsministern markerat att det kan fortsätta i nya famnar. Kan universitet och högskolor vara en sådan ny famn?

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig först och främst konstatera att arbetsmiljöarbetet är oerhört viktigt! Man ska inte behöva vara orolig för att gå till jobbet, för att skada sig eller för att må dåligt – bara så att det är sagt.

Här finns det flera utgångspunkter. Naturligtvis är det förebyggande arbetet väldigt viktigt. Det handlar om rena skyddsaspekter, att man inte gör sig illa fysiskt, men det handlar också om ergonomi. Det handlar om attityder. Vi vet att mobbning är ett alldeles för stort problem på svensk arbetsmarknad. Det finns naturligtvis också ett reaktivt inslag, som skyddsombuden hjälper till med och jobbar med. Och där finns det naturligtvis en bedömningspotential eller en bedömningssak.

Jag tror att det i en väl fungerande arbetsmarknad – då pratar vi om ett högt arbetsutbud, en hög efterfrågan, att det finns en omsättning på arbetskraften och en väl fungerande matchning – också finns ett starkt incitament för arbetsgivaren att som ett led i sin rekrytering peka på en god arbetsmiljö. Det kommer att bli en alltmer stark konkurrensfaktor. Där finns ju ansvaret både hos statsmakten och hos parterna på arbetsmarknaden, inte minst arbetsgivarna.

Jag är övertygad om att när det finns en sådan här efterfrågan kommer vi också att se ett ökat arbetsutbud. Och jag är naturligtvis beredd att följa det. Jag ska bland annat åka till Danmark i maj för att titta på hur danskarna jobbar med sina arbetsmiljöfrågor.

Anf. 46 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Visst kan man räkna med automatik i de här skeendena, men vore det inte idé att göra det lite lättare för universitet och högskolor att utbilda nästa generations civilekonomer och civilingenjörer? Det är ofta de som blir chefer. Det handlar om att ge dem ett grundkunnande i arbetsmiljö och ledarskap. Det görs frivilligt i dag. Det är kanske 20 procent av ingenjörerna som lär sig sådant. 80 procent gör det inte. Våldigt många av dem blir chefer likafullt, och då går det som det går. Mycket av det spill vi ser i dag i arbetslivet skulle kunna förebyggas med mycket billiga och relativt enkla åtgärder.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ska föra vidare det till utbildningsministern. Men jag har träffat just civilingenjörerna och känner till deras oerhört stora och viktiga engagemang i den här typen av frågor. När man pratar med dem och andra parter på arbetsmarknaden förstår man att det här i mångas ögon är en väldigt viktig del av ledarskapsutbildning, men det är också en allmän kulturfråga hos arbetsgivarna som – jag håller helt med Lennart Levi om det – är viktig att understryka och underbygga och fortsätta med.

Finns det utrymme för detta inom ramen för högskole- och universitetsväsendet ska jag vara den förste att hjälpa till att understryka det. Jag ska föra det vidare till utbildningsministern.

Riksställningars och Riksantikvarieämbetets flytt till Gotland

Anf. 48 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Min fråga anknyter till den som Hans Wallmark ställde tidigare, men det är möjligen en lite annan inriktning.

Under förra mandatperioden fattades beslutet om att flytta de två myndigheter som Hans Wallmark nämnde, Riksställningar och Riksantikvarieämbetet, till Gotland. Vi känner alla till bakgrunden. Det var försvarsbeslutet, och det här var ett led i att kompensera Gotland för bortfallet av arbetsplatser.

Vid kulturutskottets behandling av budgetpropositionen i höstas var vi överens med regeringen om att flytten skulle fullföljas. Det fanns där en möjlighet för regeringen att ändra sig. Den togs inte. Vi var också på det klara med, samtliga som behandlade frågan, att flytten kommer att

innebära särskilda kostnader. Det var helt tydligt när frågan var uppe. Vi var också på det klara med att detta på något sätt måste kompenseras.

Underlag som tydligt beskriver det här fanns för antagande, precis som Hans Wallmark sade, och det var känt för departementet sedan lång tid tillbaka. Vi socialdemokrater utgår naturligtvis från att de utfästelser som har gjorts fullföljs. Frågan till ministern blir därför: Är det här också fortsättningsvis regeringens syn på frågan? Och är det viktigt att de här arbetstillfällena kommer till Gotland?

Anf. 49 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag förmodar att frågan var ställd till mig, även om det inte nämdes.

När budgeten antogs i höstas var väl fortfarande ingenting skrivet. Det fanns inga kontrakt. Inga spadtag var heller tagna mer än att det fanns ett inriktningsbeslut. Det visade sig trots allt att det var svårt att riva upp det här. Nu vet jag att det ändå finns glädje på Gotland över att verksamheterna flyttar dit, och det är min förhoppning att det kommer att fungera bra. Men för att återknyta till det som Hans Wallmark också frågade mig om vill jag säga att det här är en fråga som bereds i Regeringskansliet. Naturligtvis kommer det att sättas av medel så att det här ska kunna genomföras. Det är självklart. Annars är det inte möjligt.

Anf. 50 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Ursäkta att jag glömde att adressera frågan till ministern!

Anledningen till att jag ställer den här frågan är att Hans Wallmark med flera moderata företrädare i utskottet har gett andra signaler, nämligen att myndigheterna inte kommer att kompenseras för dessa kostnader. Vi vet ju också att Moderaterna, särskilt här i Stockholm, under valrörelsen hårt drev frågan om att det här beslutet skulle rivas upp. Däremot var det andra partier, som nu också ingår i regeringen och som står bakom försvarsbeslutet, som var med på att även den här typen av kompensationer behövs.

Vi vet också att de orter som är berörda av försvarsbeslutet i många fall inte anser att de är tillräckligt kompenserade. Det gäller både det här beslutet, och det gäller tidigare försvarsbeslut. Det är känt att det är så. Därför skulle det vara ett dubbelt svek om man nu bakvägen, så att säga, river upp beslutet.

Vår inställning är att det här ska bli verklighet, och jag utgår från att det också är regeringens.

Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det är ingen hemlighet att vi var oerhört kritiska i opposition mot hela den här processen, inte minst mot det sätt som det här gick till på. Och man kan väl säga att den kritiken fortfarande finns kvar. Men nu handlar det om människor. Verksamheten har i flera fall flyttat. Och även om så inte ännu riktigt är fallet med Riksantikvarieämbetet – det gäller även i viss mån Riksställningar – kommer det här att fullföljas. Hur hög notan så småningom blir och hur man sedan hanterar det i budgeten får vi återkomma till.

Anf. 52 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till EU-minister Cecilia Malmström gällande EU:s 50-årsfirande på söndag. Då har man planerat att lägga fram en så kallad Berlindeklaration. Och detta är väl urtypen för hur dåligt EU kan behandla viktiga frågor. Ingen vet riktigt hur Berlindeklarationen ser ut, och ryktena säger nu att man inte ska skriva under den. Den ska inte förhandlas.

Min fråga är då egentligen: Vad gäller den här Berlindeklarationen? Ska länderna skriva under en gemensam historiebeskrivning när det gäller EU:s framgångar? Och vad kommer i så fall att stå i denna? Kommer Sverige att gå med på att man hyllar euron trots att vi har haft en folkomröstning som väldigt tydligt har visat att vi inte vill ha euron i Sverige? Det är min fråga till EU-minister Cecilia Malmström.

Frågestund

Anf. 53 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Ja, till helgen firar EU 50 år. Det var 50 år sedan Romfördraget skrevs under, den 25 mars. Det är i sanning någonting att fira, tycker jag. Det kan man göra på olika sätt. Det tyska ordförandeskapet har valt att arbeta fram en deklaration eller att försöka ta fram en sådan. Jag tror att Ulf Holm har sett utkastet till ett sådant. Vi väntar på slututkastet. Det ska komma i natt, hoppas vi.

Det är det tyska ordförandeskapet som gör detta. Det kommer att skrivas under av Angela Merkel, och Barroso och Poettering – kommissionens ordförande respektive ordförande i Europaparlamentet. Det kommer inte att skrivas under av alla. Det är en deklaration som kommer att läsas upp. Sedan kommer det att hållas lite festligheter på olika sätt.

Den exakta utformningen av deklarationen är ännu inte helt klar. Det finns hänvisningar i den ungefär till det som Sverige ville ha med. Vi har sagt att det var lite för svagt kring utvidgningen. Det är en kritik vi har framfört, och vi får se om man har haft den i åtanke. Det finns en hänvisning till euron – det stämmer – för det är väldigt viktigt för 13 av medlemsländerna att det har bidragit till framsteg. Vi har inga synpunkter på att de skriver det. Men det kommer, som sagt, att komma en slutgiltig version, förmodligen i natt eller i morgon bitti. Ulf Holm kommer då att få titta på den.

Anf. 54 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det är fortfarande lite oklart. Nu sägs det att vi ska få titta på den här, men det finns faktiskt inget formellt samråd med riksdagen i den här frågan. Det står inte på dagordningen till EU-nämnden i morgon. Statsrådet säger också att Sverige inte ska skriva under den. Vi ska ändå förhandla om den. Det är verkligen hemlighetsmakeri på hög nivå. Det är egentligen detta som har präglat EU väldigt många gånger.

Det fanns en undersökning i Financial Times nu i veckan. 44 procent av EU:s medborgare anser att det har blivit sämre i deras länder efter inträdet i EU. I den deklaration som det nu pratas om står det i första meningen: "We, the people of Europe". För det första har inte regeringsledarna förstått att EU inte är samma sak som Europa. För det andra: Vi är Europas folk. Så säger man inte.

Anf. 55 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Vi som gillar och tror på det europeiska samarbetet ser naturligtvis också att det finns brister och försöker i konstruktiv och aktiv anda arbeta för att utveckla det som är bra och förändra det som är mindre bra. Jag välkomnar Ulf Holm i det arbetet.

Det är en deklaration som det tyska ordförandeskapet har tagit fram. Det är inget bindande dokument. Det finns inget legalt i detta. Det finns ingen samrådsplikt, men vi har ändå valt att informera riksdagen och EU-nämndens beredningsutskott så gott det är möjligt. Det är inte en idealisk procedur. Vi hade säkert arbetat annorlunda om det varit Sverige som hade tagit fram den, men den kommer inte att skrivas under av medlemsländerna. Den kommer att skrivas under av ordförandeskapet, Europaparlamentet och kommissionen. Sedan kommer den att läsas upp. Den har en symbolisk betydelse men ingen annan betydelse.

Så fort det finns ett nytt utkast kommer Ulf Holm och ledamöterna i EU-nämndens beredningsgrupp att få ta del av detta. Men det finns då ingen möjlighet att förhandla om det. Vi har bara haft möjlighet att ge vissa synpunkter. Det är det tyska ordförandeskapet som har ägt frågan, så att säga.

Situationen för de långtidssjukskrivna

Anf. 56 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Sven Otto Littorin! Utanförskap brukar vi i den här kammaren inom alla områden vilja motarbeta. Utanförskapet på arbetsmarknaden är ett av de största misslyckanden som den socialdemokratiska regeringen har gjort. Det är vi överens om. Jag är glad att det kommer till fler jobb. Jag är glad att fler människor får ett nytt liv. Men det finns ingenting som inte kan ha skönhetsfläckar. Då går jag till a-kassan, höjningen av avgiften till a-kassan och den grupp människor som är oerhört oroliga, nämligen de som är långtidssjukskrivna.

Jag vet att Sven Otto Littorin och regeringen har tagit tag i den här frågan. Men jag vill fråga: När kommer ett besked om hur man kan lösa de här problemen?

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tackar för den frågan. Det är ju på det sättet att vi redan i propositionen i december skrev att det här var ett område som vi skulle titta närmare på. Det är för tidigt i dag att dra tydliga slutsatser av det enkla skälet att avgiftshöjningen kom den 1 januari. Vi måste nu granska och gå igenom, tillsammans med Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering och andra, vilka typer av effekter i denna fråga och andra frågor som den nya lagen har lett till. Det arbetet kommer att inledas, som jag har förstått det, under våren. Sedan får vi anledning att återkomma så fort vi kan. Men jag har inget närmare datum, tyvärr.

Anf. 58 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Men jag kan tolka Sven Otto Littorins svar som att något kommer. Det känns ändå viktigt att få den tydliga signalen nu till dem som är oroliga. För det är ju inte meningen med den här regeringen

som vill att det ska vara bra arbetsmiljö, gott klimat i Sverige och glada människor att det i onödan ska sitta människor och vara oroliga för en sådan här sak.

Prot. 2006/07:80
22 mars

Frågestund

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Så ska man tolka det.

Anställningstryggheten för hotell- och restauranganställda

Anf. 60 INGER JARL BECK (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

I torsdags skickade regeringen ett förslag till förändring i lagen om anställningsskydd till Lagrådet. Förslaget går bland annat ut på att det ska bli lättare att anställa. Dessutom ska arbetsgivaren kunna anställa en person upp till två år utan att hon eller han får ett fast jobb.

I hotell- och restaurangbranschen har redan i dag 30 procent tillfälliga anställningar. Tre av tio har alltså otrygga anställningar. Genomsnittsarbetstiden i branschen är 55 procent, vilket innebär att man arbetar 95 timmar i månaden. Det motsvarar 22 timmar i veckan. I branschen är det hög arbetslöshet, och många är deltidsarbetslösa.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Med de faktum jag har redogjort för – vilken anställningslättning ska det bli för hotell- och restaurangbranschen med denna förändring? Ska det bli en fördubbling till 60 procent som ska leva under otrygga anställningsförhållanden? Vilken anställningstrygghet ska gälla för hotell- och restaurangarbetare? Jag vill att arbetsmarknadsministern redogör för detta.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är naturligtvis så att vi har försökt väga samman, som man alltid måste göra, en lång rad olika intressen. Vi menar att den här avvägningen är den allra lämpligaste. Vi förlänger tiden för den allmänna visstidsanställningen med tio månader samtidigt som vi kortar tiden för vikariat med ett helt år. Det är sammanvägt ett väl avvägt förslag som drar fördelarna ur det gamla socialdemokratiska förslaget, nämligen att rensa upp bland visstidsanställningsformerna.

Samtidigt är det som behövs i huvudsak fler växande företag som vågar anställa. Jag håller naturligtvis med frågeställaren att det allra bästa är fasta permanenta anställningar på heltid. Det är den målsättning som vi måste jobba för. Dit når vi om vi har ett väl fungerande arbetsliv och ett väl fungerande näringsklimat i det här landet med många företag som växer.

Anf. 62 INGER JARL BECK (s):

Herr talman! Jag delar inte arbetsmarknadsministerns uppfattning. Det förslag till lag som Socialdemokraterna lade fram i den förra regeringen var precis motsatsen till den förändring i lagen som denna regering gör. Med tanke på uppluckringen av lagen om anställningsskydd och ännu fler otrygga anställningar undrar jag: Vilket råd ger arbetsmarknadsministern till de tiotusentals elever i gymnasieskolan som just nu går

hotell- och restaurangprogrammet? Vilken trygghet i sin anställning och vilken framtid kan de förvänta sig?

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tackar för den kompletterande frågan. Jag bara konstaterar att grunden för den förändring som vi har gjort delar vi med den förra regeringen, nämligen att rensa upp bland de olika visstidsanställningsformerna. Vi har förlängt tiden. Vi har gjort det samtidigt som vi har kortat tiden för vikariat. Vi menar att det är en lämplig avvägning.

Den som läser i dag på utbildningar på det område som Inger Jarl Beck pratar om måste naturligtvis känna trygghet i att den här regeringen, till skillnad från den förra, för en politik för fler företag och fler som vågar anställa så att det finns jobb att gå till efter utbildningen. Det är min starka förhoppning och tro när vi nu ser hur arbetsmarknaden utvecklas starkt framöver.

Kostnaderna för Konsumentverkets utlokalisering

Anf. 64 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Utlokaliseringen av myndigheter ute i landet är positiv ur arbetsmarknadssynpunkt. Men verksamheten drabbas ganska hårt. Konsumentverkets utlokalisering till Karlstad innebär att kostnaden för den totala omställningen kommer att uppgå till drygt 86 miljoner under de kommande fem åren. Konsumentverket får ersättning för 20 miljoner men måste själva lösa resten inom befintlig budget.

Konsumentverket har ansökt om att få ett anslagstillskott för 2007 på 15 miljoner men har hittills inte lyckats få något positivt besked. Man kan alltså inte nyrekrytera den personal som behövs i framtiden. Det kommer inte att finnas pengar till det. I dag är det 120 av personalen kvar, varav 80 är nyanställda. De jobbar på ett fantastiskt sätt så att det ändå inte ska drabba verksamheten.

Jag vill därför fråga ministern, Nyamko Sabuni: Kommer Konsumentverket att få extra medel för att klara omställningen på ett sätt som gör att verksamheten inte drabbas mer än som redan skett?

Anf. 65 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Precis som vid många andra omlokaliseringar finns här inget så kallat omlokaliseringsstöd. Samtliga allianspartier sade när den dåvarande regeringen bestämde sig för att omlokalisera myndigheten att det skulle bli kostsamt, att man skulle tappa kompetens och så vidare. Nu har jag i alla fall av Konsumentverkets generaldirektör Håkan Sandesjö fått beskedet att man lyckats rekrytera ny och kompetent personal, vilket gör att verksamheten inte blir lidande.

Jag inser dock att de kommer att ha problem det kommande halvåret. De kommer inte att ha lyckats rekrytera samtliga de 120 personer som de önskade. Deras anslag har dock inte sänkts. Till nästa år kommer det inte heller att sänkas, och året därefter har de i alla fall möjlighet att anställa de 20 som återstår för att få ihop 120 personer. Det är mitt besked.

Anf. 66 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Det är inte bara personalen i sig som drabbas, utan dessutom kommer den hemsida man har i dag att försämrats betydligt. Man kommer inte att ha möjlighet att utveckla den som man gjort hittills. De har en miljon besökare på sin hemsida varje dag, och 98 procent av dem som besöker hemsidan är nöjda med den information som finns. Det är en väldigt väl utvecklad hemsida som man nu kommer att få lov att ta bort. Man kommer att lägga över viktiga informationsområden på andra verk och myndigheter för att inte belastas med uppdatering och så vidare. Detta kommer i slutändan att drabba den enskilde konsumenten.

Jag undrar vad ministern kommer att göra för att det ska drabba den enskilde så lite som möjligt att inte få ta del av denna information, som blir allt viktigare i och med den ökande handeln över nätet och allt vad den innebär.

Anf. 67 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Konsumentverkets hemsida är en av de bättre hemsidor vi har i Sverige. Jag tror att de har fått många priser för den.

En av Konsumentverkets centrala uppgifter är just att kommunicera med medborgarna. Om nu Konsumentverket har fått högre kostnader än de räknat med på grund av omlokaliseringen kan ju inte denna centrala uppgift vara det första de vill ta bort. De har också ett regleringsbrev där det står att just information är en av de centrala uppgifterna.

Jag förstår om de är oroliga för att inte kunna fortsätta att utveckla sin hemsida det närmaste halvåret, men det finns alla möjligheter att fortsätta med utvecklingsarbetet nästa år. Framför allt välkomnar jag samtal med generaldirektör Håkan Sandesjö för att diskutera annat som de eventuellt kan tänkas behöva få underlättat för att få ihop detta år.

Om informationen skulle vara det första de gjorde sig av med har de ju ingen uppgift att fylla, tycker jag.

Medel till restaurering av museer

Anf. 68 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m):

Herr talman! Jag har en fråga till kulturministern.

Efter många år av socialdemokratiska regeringar har Nationalmuseums tak visat sig vara i så uselt skick att trappor har fått stängas därför att de inte varit säkra för allmänheten att gå i. Prins Eugens Waldemarsudde, en fantastisk kulturskatt av svenskt måleri, har inte fått tillräckliga medel för reparation och underhåll. Man har fått använda stiftelsekapital för att göra det nödvändigaste. Vasamuseet är en av Sveriges största stoltheter men riskerar att förstöras. Detta var bara några exempel.

Min fråga till kulturministern är: Kan vi nu räkna med en annan ansvarskänsla och ambition att åtgärda dessa brister så att inte förfallet bara fortsätter?

Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Som Eva Bengtson Skogsberg säger finns det stora underhållsbehov hos flera av våra institutioner, inte minst museerna. I hö-

tens budget fick också såväl Nationalmuseum som Vasamuseet, Walde-marsudde och några till extra medel. Jag är dock väl medveten om att det behövs mer. Det är också ett av skälen till att vi har kritiserat en del till-fälliga satsningar, exempelvis fri entré som kostade 100 miljoner kronor trots att bara ett fåtal museer kunde åtnjuta detta.

Behoven är alltså väldigt stora. Vi är väl medvetna om det och för också en ständig dialog med Statens fastighetsverk, som har ansvaret för detta.

Anf. 70 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m):

Herr talman! Jag tackar för det svaret och hoppas att vi nu har en kul-turminister som känner ett större ansvar för våra kulturbyggnader. Jag är själv inom byggbranschen och vet hur mycket dyrare det blir när man sparar på underhållet och inte håller efter byggnaderna. Det blir väldigt mycket dyrare. Ändå vet jag att just underhållet ofta är det första som kommuner och fastighetsägare sparar på.

Anf. 71 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att vård av kulturarvet är en av de prioriterade frågorna för den här regeringen. I detta ligger naturligtvis också underhåll av de värdefulla byggnaderna. Det är alltså någonting som vi måste ta itu med.

Stöd till svenska militärer efter utlandstjänst

Anf. 72 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till försvarsministern.

Många kvinnor och män som varit på militära uppdrag har mycket med sig i bagaget när de kommer hem igen. De har många gånger arbetat och levt under hot och osäkerhet och sett både skadade och döda. Mycket av detta kan vara svårt för oss här hemma i Sverige att förstå. Därför är det viktigt att Försvarsmakten ser till att de får det stöd de behöver när de kommer hem igen.

I dagsläget kan jag se två problem – dels att man inte vill avslöja att man har problem och be om hjälp eftersom man då kan riskera att inte få åka ut på fler uppdrag, dels den ökande mängden. I dag har vi insatser främst i Afghanistan, i Kosovo och i Libanon. Eventuellt ökar vi dock snart styrkan i Afghanistan, och dessutom ska Nordic Battle Group snart stå beredd.

Jag vill därför fråga försvarsministern vad regeringen gör för att kvinnor och män som har varit i internationell tjänst ska känna sig trygga och våga söka, och också få, professionell hjälp.

Anf. 73 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Det är ett viktigt problemområde frågeställaren tar upp. Jag vill kanske framför allt säga att det allra viktigaste är att landets folk-valda riksdag och landets regering är tydliga med att vi står bakom de förband som vi skickar ut. Det är ju från denna sal uppdraget utgår. Det är varken truppen eller överstar och generaler i Hökvarteret som ska

motivera vår närvaro i olika fredsbevarande och fredsframtvingande operationer runt om i världen.

Det har precis slutförts ett arbete inom Högkvarteret som handlar om hur vi omhändertar soldater som kommer hem från olika missioner. Jag har ännu inte fullt ut hunnit ta del av det materialet, men min huvudplan är att inom kort tillsätta en enmansutredare för att se över det som ibland brukar kallas veteranpolitiken – helt enkelt de frågeställningar som har att göra med både hur vi förbereder de unga män och kvinnor som skickas ut i operationer och hur vi omhändertar dem när de kommer hem.

Anf. 74 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag har i alla fall hunnit ta reda på lite mer. I dag finns det en organisation, precis som försvarsministern säger, som tar hand om de ca 5 000 personer som berörs. Och det är inte de 5 000 vi har ute på ett år, utan det är de 5 000 som man inom Försvarsmakten har bestämt är i åtgärd och ska ha möjlighet till stöd.

Är försvarsministern beredd, eftersom detta antal kommer att stiga på grund av att vi kommer att använda oss av Nordic Battle Group, att se till att vi håller samma kvalitet eller kanske till och med förstärker och förbättrar den kvalitet vi har?

Anf. 75 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Anledningen till att jag har för avsikt att tillsätta en enmansutredare för att se över dessa frågor är att jag anser att vi behöver förbättra verksamheten. Vi behöver förbättra omhändertagandet, och vi behöver också tydliggöra vilket ansvar olika instanser har. Vad ska ankomma på Försvarsmakten att göra? Vilket uppföljningsansvar har Försvarsmakten? Vilka stödresurser behöver vi sätta in? Vad bör ankomma på frivilligorganisationer typ Fredsbaskrarna, som jag utgår från att frågeställaren avsåg?

Allt detta finns det skäl att se över, och anledningen till det är att vi behöver förbättra verksamheten.

Diskriminering på arbetsmarknaden av personer med utomnordisk bakgrund

Anf. 76 KARLA LÓPEZ (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Nyamko Sabuni.

Regeringens arbetsmarknadspolitik och försämringarna i a-kassan har fått förödande konsekvenser för många människor i landet, framför allt människor med utomnordisk bakgrund. I dag finns det en stor andel människor som på grund av sin etniska bakgrund och sitt efternamn inte får jobb. Tidigare har dessa människor kunna hanka sig fram tack vare vårt försäkringssystem – inte för att de har varit lata utan för att de inte har haft något annat alternativ. För dem spelar det ingen roll om de kan svenska, har bra utbildning eller är kompetenta; de får inga jobb. Arbetsgivarna vill inte anställa människor med utomnordisk bakgrund. Många gånger beror det på okunskap, men i de flesta fall beror det på fördomar.

Det har tyvärr skapats en bild av människor med utomnordiskt utseende som förknippade med sociala och kulturella problem. Många män-

Prot. 2006/07:80
22 mars

Frågestund

niskor tror att den bilden är sann. Vem vill anställa någon som kommer att förorsaka massor av problem?

Där har vi grunden till varför människor med utomnordisk bakgrund inte får jobb trots att de har kompetensen.

Min fråga är: Vad tänker ministern göra för att stoppa diskrimineringssamhället men framför allt diskrimineringen på arbetsmarknaden så att människor som vill och kan jobba verkligen får göra det och inte, som det ser ut i dag, tvingas till i bästa fall socialbidrag och i sämsta fall kanske ut på gatan?

Anf. 77 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Det är väldigt viktigt att nyansera bilden när vi beskriver verkligheten. Verkligheten är att de flesta med invandrabakgrund i Sverige har ett arbete att gå till, studerar och är sysselsatta på olika sätt. Därtill har vi självklart arbetslöshet bland invandrare precis som bland svenskar. En annan sanning är att invandrare utgör en stor andel av de arbetslösa, men vi får inte beskriva det som att inga invandrare i Sverige jobbar på grund av diskriminering.

Det finns dock diskriminering, och jag tror att den har varit väldigt påtaglig just för att det har funnits för få jobb. När en arbetsgivare får 200–300 ansökningar till en tjänst förekommer, tror jag, snabba sorteringar utifrån namn, adress och så vidare. Det måste vi komma åt med hjälp av lagen.

Nu har vi en regering som för en politik för fler jobb. Jobben kommer, och fler och fler får in en fot på arbetsmarknaden. Vi har precis fått siffror som visar att en tredjedel av nystartsjobben hittills har gått till personer med invandrabakgrund. Man kan tycka att det är tillräckligt eller inte – jag ser gärna att fler får sådana jobb.

Vi ska bekämpa diskriminering. Det pågår ett arbete med och aktiva åtgärder för att sammanföra diskrimineringslagarna i kombination med skarpare sanktioner.

Det är det som politiken kan få på plats förutom att det skapas fler jobb så att fler kan komma i arbete.

Anf. 78 KARLA LÓPEZ (mp):

Herr talman! Det är klart att det finns många människor med utomnordisk bakgrund som har jobb. Jag menar inte att ingen har jobb. Men när jag själv är ute i olika föreningar är det väldigt många som påtalar det här och säger att vi vill ha jobb, men vi får inga jobb. Oftast är det för att de känner sig diskriminerade.

A-kasseförsämrarna har gjort situationen ännu värre än tidigare. Det är därför man måste göra någonting, men åtgärderna går väldigt långsamt. Om vi inte gör någonting åt detta kan det innebära mycket större sociala problem. Jag tycker att de åtgärder du talar om är okej, men det behövs mera.

Anf. 79 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Är det någonting både jag och hela regeringen har insett så är det att det behövs ett paket med flera olika åtgärder. Nystartsjobben

kom väldigt snabbt. I vårpropositionen ska vi fylla också jobb- och utvecklingsgarantin med innehåll på olika sätt. Vi inser att det är många saker som behövs. Jobbavdraget är också en sådan sak.

Det finns diskriminering. Den ska vi bekämpa på alla möjliga sätt, men det handlar till syvende och sist om att det måste finnas jobb att söka. Och det är precis det som sker nu. Där hoppas jag verkligen att så många jobb som möjligt också ska kunna gå till dem som varit arbetslösa länge.

Jag tror egentligen inte att det är a-kasseersättningen som är det största problemet. Problemet är att det finns människor som i dag måste leva på socialbidrag. Vi måste se till att de kommer in på arbetsmarknaden så fort som möjligt, och då är det politiken för jobben som är central.

Plusjobben och lönebidragen

Anf. 80 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Jag måste säga att jag är mycket upprörd över högerregeringens politik på det ansvarsområde som arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har.

I morgon ska jag besöka plusjobbare i Uppsala. Det är män och kvinnor som är väldigt oroliga. De vet inte om de får ha sina plusjobb kvar i fortsättningen, eftersom bidragen till kommunerna har dragits in.

Samma sak gäller lönebidragen. Vi kan nu läsa att arbetsförmedlingen i Uppsala har helt slut på pengar till lönebidrag. Från den 2 juli försämras möjligheterna ytterligare för dem som står utanför arbetsmarknaden.

Varför vill inte ministern ge dem som står utanför arbetsmarknaden en chans? Varför är det bara de som har ett arbete som gynnas av er högerpolitik?

Jag vill veta: Vad ska arbetsförmedlingen i Uppsala göra med de arbetshandikappade som nu inte har möjlighet att få lönebidragsanställning, och vad ska jag säga till plusjobbarna som inte vet om de får ha arbetet kvar?

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Agneta Gille ska säga till plusjobbarna att vi har tagit bort merkostnadsersättningen, kommunbonusen som det ju faktiskt var. Man har nu 100 procent ersättning av lönekostnaderna och inte 125 procent som tidigare. Det finns absolut ingen som helst anledning för kommunen att säga upp sina anställningskontrakt med plusjobbarna när de får 100 procent av lönekostnaden betald. Det där är nys!

När det gäller lönebidragen har vi faktiskt både ökat den individuella summan man kan få och antalet som kan få lönebidrag. Det är alltså inte heller någon korrekt verklighetsbeskrivning vi fått. Däremot görs en individuell prövning av arbetsförmågan, och det är någonting som arbetsförmedlingarna gör. Jag är hemskt ledsen, men det stämmer alltså inte heller.

Hela poängen med politiken är att underlätta för dem som står allra längst ifrån att lättare få arbete. Därför har vi genomfört nystartsjobben, och de har fått en väldigt bra start. Därför ser vi till att bättre samordna

de olika myndigheter som finns, och här kommer vi att komma med fler förslag.

Jag tar gärna arbetsförmedlingen i Tensta-Spånga som typexempel. Jag var där i går. Där finns ett lysande samarbete mellan olika aktörer: statliga, kommunala, från näringslivet och andra som jobbar just för att få folk i arbete, och här anknyter jag till den förra diskussionen.

Anf. 82 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Det är ändå så att även handledning för plusjobbarna kostar. Det är ett avtalsbrott om man inte får ersättning för de handledare som tar hand om och hjälper de långtidsarbetslösa att få in en fot på arbetsmarknaden i något av de plusjobb som finns.

Jag var själv med i arbetsmarknadsutskottet när vi flyttade över pengar och tog bort pengar. Nu är pengarna slut och det finns inte möjlighet för arbetsförmedlarna att förmedla utbildning och lönebidrag och att hjälpa dem som står längst ifrån arbetsmarknaden in på arbetsmarknaden. Det är ju det som det handlar om, och det är därför vi är så upprörda över att ni bara gynnar dem som har ett arbete och ser till att de som har svårt att komma in på arbetsmarknaden får det ännu svårare.

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det här blir en valrörelsediskussion *all over again*. Ni förlorade valet för att er jobbpolitik under tolv års tid fullständigt misslyckades, särskilt för dem som befinner sig långt utanför. Långtidsarbetslösheten ökade, fler hamnade utanför, och det var den stora valfrågan. Då är vi naturligtvis tvungna att göra det vi kan för att se till att den som står utanför arbetsmarknaden kommer in. Vi gör det genom att sänka trösklar och göra det billigare och enklare att anställa. Det handlar bland annat om nystartsjobben, om lägre trösklar för permanenta anställningar – anställningar där man till exempel omfattas av LAS, vilket man inte gjorde när det gällde plusjobben.

Vi städar nu upp efter det fullständigt avdukade bord på arbetsmarknadsområdet som ni lämnade efter er.

Ett nationellt skogsmuseum

Anf. 84 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Min fråga är till kulturministern. Den berör Sverige som ett väldigt stort skogsland. I ett nordiskt perspektiv är vi faktiskt i särklass störst.

Men på en punkt är vi sämst bland de nordiska länderna, och det gäller dokumentationen av vår skogliga historia och kultur. Vi saknar alltså ett nationellt skogsmuseum, ett riksmuseum. Med hänvisning till skogens enorma betydelse för vårt land och vår utveckling tycker jag att det är otillfredsställande.

Jag vill fråga hur kulturministern ser på detta faktum.

Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Tack för frågan, Åke Sandström! Ska jag vara alldeles ärlig så är det första gången jag över huvud taget har fått den frågan.

Exakt hur det ligger till med dokumentationen av vår skogshistoria vet jag alltså inte.

Däremot vet jag att vi i vårt land har runt 200 museer. Vi har över 2 000 arbetslivsmuseer. Det är alltså inte en brist på museer. Men det är möjligt att det här är ett område som man kanske bättre skulle kunna ta hand om och utveckla inom något av de museer som redan finns.

Jag får ta med mig frågan och återkomma vid ett annat tillfälle.

Anf. 86 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Tack för svaret! Vi har ett institutionellt museum i Lycksele som mycket väl kan ta hand om den här frågan. Jag ber att få återkomma i särskild ordning med mer information om hela komplexet.

Anf. 87 TALMANNEN:

Det var den sista frågan, och vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

12 § (forts. från 10 §) Krishantering och skydd mot olyckor (forts. FöU4)

Prot. 2006/07:80
22 mars

Frågestund

*Krishantering och
skydd mot olyckor*

Anf. 88 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Klimatförändringarna har redan börjat. Enligt min mening är det, oavsett vilka åtgärder som vidtas nationellt eller internationellt, redan för sent att helt undvika konsekvenserna av drivhuseffekten. Ett uttryck för detta är fler naturkatastrofer.

Även om det inte går att säga att en bestämd händelse är resultatet av en klimatiförändring anser jag att vi kan räkna med ökad frekvens av naturkatastrofer, och det kommer att kosta pengar att anpassa oss till de här klimatstörningarna.

Jag anser att det kommer att behövas medel till en nationell klimatifond för att täcka framtida klimatrelaterade naturkatastrofer. Sverige bör enligt min mening tillsätta en utredning för att också utreda möjligheten att starta en fond som ska täcka skador som det inte går att teckna försäkringar mot, en fond som växer under de år som den inte behöver utnyttjas och som skapar rättvisa över hela landet. Detta skulle göra att ansvaret för skadorna och för de direkta hjälpinsatserna inte hamnar mellan stolarna. Det bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jag yrkar bifall, herr talman, till reservation 3 i betänkandet.

Anf. 89 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Motionerna som behandlas i detta betänkande tar sin utgångspunkt i att antingen vilja införa mekanismer för att förebygga framtida olyckor, se till att vi i Sverige har fungerande rutiner för att hantera olyckor eller garantera hjälp med att återuppbygga våra samhällen efter olyckor. Om dessa tre ambitioner är vi alla överens.

Vi fyra allianspartier vill att vi i Sverige ska ha ett bra skydd mot framtida olyckor. För att vi ska få det måste vi jobba intensivt med förebyggande åtgärder för att bättre klara framtidens påfrestningar. Vi behöver tänka på hur vi bygger våra hus, vägar och städer när våra vattenflö-

den ökar. Vi behöver se till att information sprids om hur man eldar säkert i skogen under sommaren för att undvika bränder. Och vi behöver röja träd efter vägar och telenät för att inte rasera vår infrastruktur under höststormarna.

När det gäller att skapa fungerande rutiner för att hantera och samordna insatserna när väl olyckan varit framme är vi i alliansen överens om att Sverige behöver skapa en tydligare krisledningsfunktion. Därför har alliansregeringen gett i uppdrag till Christina Salomonson att utreda och lämna förslag till hur en nationell krishanteringsfunktion i Regeringskansliet ska utformas.

Utgångspunkten för den utredningen är att skapa bästa möjliga förutsättningar för en effektiv krishantering i Sverige. Huvuduppgiften i en krissituation ska vara att tillgodose behovet av samordning mellan dels regeringens åtgärder, dels de centrala myndigheternas åtgärder. Funktionen ska kunna aktiveras i krissituationer som främst berör den nationella nivån, där det finns behov av samordning, och den ska innehålla företrädare för berörda myndigheter.

När det gäller behovet av att samordna räddningsinsatser ska man komma ihåg att det finns ett geografiskt områdesansvar i krishanteringssystemet som innebär att kommunerna och länsstyrelserna har ett ansvar för att verka sammanhållande för de gemensamma insatser som krävs för att förebygga och hantera kriser. De ska se till att myndigheter, organisationer och företag samarbetar vid en extraordinär händelse, detta medan det på nationell nivå är regeringen som är områdesansvarig.

Vad gäller räddningsinsatser ansvarar varje kommun för räddningstjänsten inom den egna kommunens område, förutom statlig räddningstjänst såsom flygräddning och sjöräddning. Om det behövs omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst får länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Regeringen kan också uppdra åt någon annan statlig myndighet att ta över ansvaret för räddningstjänsten under sådana förhållanden.

När olyckan väl varit framme och åstadkommit stora skador i samhället måste det finnas en möjlighet att söka hjälp för återuppbyggnad. Utskottet har tidigare uttalat att regeringen bör utreda möjligheterna till ekonomisk kompensation för de stora ekonomiska förluster som orsakades av stormen i södra Sverige vintern 2005. Utskottet står fast vid den uppfattningen, och vi klargör att katastrofdrabbade kommuner bör ha en möjlighet till tydligt och förutsägbart regelverk för ekonomiskt stöd från staten.

Även på den punkten har alliansregeringen levererat och gör en översyn av katastrofersättning och finansiering av stöd och hjälp till Sverige. Uppdraget innebär bland annat att man mot bakgrund av en bedömning av grunderna för det statliga åtagandet ska lämna förslag om i vilken utsträckning staten bör ansvara för finansieringen av ersättningen till kommunerna vid stora olyckor och katastrofer och i vilken grad finansieringen bör ske på annat sätt. I detta ligger även att utvärdera nuvarande former för ersättning.

Vi vill trots det framhålla betydelsen av det förebyggande arbetet. Det är viktigt att incitamentet för sådana insatser stimuleras och inte elimineras. Förebyggande åtgärder bör vidtas av bland annat markägare, företag, försäkringsbolag och myndigheter. Regeringen har därför gett Statens

räddningsverk i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter och organisationer vidta åtgärder för att förbättra samordningen av arbetet med att förebygga och mildra effekterna av naturkatastrofer.

Ett särskilt anslag finns i budgeten för bidrag till de kommuner som vidtar förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Och regeringen höjde anslaget för åren 2007–2009, från 25 miljoner till 40 miljoner kronor per år.

För dem som drabbats av de senaste årens många naturolyckor är en debatt i riksdagen en klen tröst. Tänk på alla dem som drabbades av orkanen Gudrun 8–9 januari 2005, där 341 000 hushåll blev strömlösa och 75 miljoner kubikmeter skog fälldes. Tänk på dem som drabbades av stormen Per den 14 januari i år. Den orsakade fyra döda och gjorde så att 275 000 hushåll saknade ström och 60 000–70 000 hushåll var utan telefon. Tänk på översvämningen i Arvika hösten 2000 som orsakades av regn och ledde till att Arvika som mest hade en vattennivå som var tre meter över den normala.

För dessa människor måste vi i Sverige bygga upp en fungerande krishanteringsverksamhet som inriktar sig på förebyggande åtgärder, effektiv krisledning och tydliga regelverk för ekonomiskt stöd för att bygga upp det som skadats.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 90 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt inledningsanförande – och kanske kan återupprepa om det har tillkommit någon ny åhörare – är det när en nationell kris inträffar väsentligt att det också finns en nationell samling. Jag har inte hört några argument om varför den utredning som Anders Svärd påbörjade inte fick slutföras så att vi kunde ta en parlamentarisk diskussion om hur en katastrofsituation ska ledas och hanteras. Det är helt glasklart att det ska vara fråga om snabbhet, tydlig ledning och ekonomiska resurser. Jag kan inte förstå varför det ska vara en ny myndighet under Regeringskansliets överinseende när det redan i dag finns myndigheter som är kunniga och kapabla. Det är bara att någon myndighet ska utses att leda ett sådant arbete. Vem och hur det ska gå till är en annan fråga. Det finns resurser, och det finns kapacitet. Det är bara fråga om att tydligt tala om vem som ska leda det hela. Det är synd att diskussionen inte kan fortsätta.

Jag hade en annan fråga som jag hoppades få svar på. Varför tog den nya regeringen bort anslaget på 300 miljoner för oförutsedda utgifter som fanns i Socialdemokraternas budgetalternativ som skulle användas för kommuner eller andra myndigheter som hade drabbats av extra kostnader vid mindre katastrofer, till exempel översvämningar och snöstormar? Varför togs 300 miljoner kronor i en sådan fond bort?

Anf. 91 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! För tv-tittarna där hemma kanske den här debatten förefaller lite konstig när Mats från Socialdemokraternas sida säger exakt samma sak som utskottsmajoriteten har lagt fram i betänkandet. Vi är nämligen överens om målet, det vill säga att det ska finnas en effektiv krissamordning på nationell nivå i Sverige. Det som skiljer oss i alliansen

Prot. 2006/07:80
22 mars

*Krishantering och
skydd mot olyckor*

mot oppositionen är att vi inte vill införa någon ny supermyndighet eller att ansvaret ska läggas under någon annan myndighet. Vi har gett tydliga ramar till utredningen om att vi vill att ledningen ska ligga i Regeringskansliet.

I ditt anförande tidigare i dag var du orolig över hur alliansregeringen skulle klara en krissituation med en ledning på nationell nivå. Men Socialdemokraternas erfarenheter från tsunamikatastrofen var inte heller så betryggande. Det var inte myndigheterna som felade, och det pekar många utredningar på, utan det var tryck-på-knappen-funktionen som det var fel på. Det vill vi lösa genom att inrätta en effektiv krissamordning under Regeringskansliet.

Sedan var det frågan om de 300 miljonerna. Under den timme frågestunden pågick försökte vi kontrollera summan. Varken vi eller någon från försvarsutskottets kansli har lyckats hitta några 300 miljoner i försvarsutskottets budgetar. Det kan ha varit något som har funnits i ert eget budgetalternativ, men eftersom ni förlorade valet är det inte något som finns med i regeringens budget.

Anf. 92 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Pengar är pengar – oavsett vems förslaget är. Det är helt klart.

Vi hade byggt upp fonden under ett flertal år. Om vi hade fått fullfölja hade den i dag varit på 300 miljoner. Den fonden tog ni bort. I stället tillsatte ni en utredning. Då blir mina retoriska frågor följande: Vilken trygghet finns för kommuner och andra som behöver ansöka om pengar? Är det en resurs på 300 miljoner som är en trygghet eller är det en utredning som är en trygghet? Ska det vara snabbt och tydligt ska det också finnas ekonomiska resurser så att det inte behöver bli något schackrande om vem som ska göra vad. Då behövs ekonomiska muskler, inte utredningar.

Jag har inte sagt att det ska skapas en myndighet av större karaktär. Det ska vara en myndighet som har huvudansvaret. Det behöver inte alls byggas ut. Det har varit ett försök i lite mindre skala där olika myndigheter på Gotland har samarbetat ungefär med den tanken – Gotsam. Det har varit en försöksverksamhet där olika myndigheter har samverkat och det har funnits en ledningsfunktion. Det har fungerat alldeles utmärkt och fått bra omdömen, och med hjälp av ekonomiska resurser har arbetet blivit effektivare och billigare. Det kanske inte hör till denna debatt, men det är sorgligt att det har aviserats att ni tänker lägga ned Gotsam också.

Det blir många tomma ord om utredningar och förhoppningar om att Regeringskansliet ska vara en ledande funktion. Som jag sade tidigare: Regeringen tror sig om mycket, men det enda regeringen har åstadkommit är att försämma för arbetslösa och sjuka. Någon krisledningsfunktion är man inte kapabel till.

Anf. 93 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Det var många olika politikområden på en gång. Jag tänker koncentrera mitt svar på försvarspolitik.

Som jag sade i min tidigare replik har varken alliansen eller försvarsutskottets kansli hittat de 300 miljoner kronorna i försvarsbudgeten. Det kan ha varit något som ni har haft med i ert eget budgetalternativ, men

det är inte pengar som ni tidigare har lagt fram förslag om och inte heller under beredningen i utskottet av betänkandet. Jag förstår inte varifrån påståendet kommer.

Däremot kan jag säga att vi i alliansen håller med om att det behöver finnas en effektiv krisledning och faktiska pengar för att vidta förebyggande åtgärder mot naturolyckor i framtiden. Därför har alliansregeringen näst intill dubblat anslaget i budgeten för 2007–2009 från 25 till 40 miljoner kronor till en kassa för kommuner att söka bidrag ur för arbetet med förebyggande åtgärder. Det är nästan dubbelt så mycket pengar som ni tyckte att det var värt att satsa på förebyggande åtgärder. Ni ska inte påstå att felet ligger hos oss.

Jag kan hålla med om att vi i alliansen inte ska överutreda allt som vi lägger fram förslag om. Men det låter lite konstigt eftersom ni kommer från en regering som har varit världsmästare i utredningar i det här landet. När det gäller frågan om en effektiv krisledning vill jag återigen påtala att de erfarenheter som Sverige har av olika naturkatastrofer inte är goda vad gäller krisledningssituationen. Senast vid tsunamin raserades hela verksamheten. Vi försöker nu bygga upp detta med hjälp av en grundlig utredning i botten.

Anf. 94 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det är viktiga frågor som behandlas i betänkandet, vilket Mats Berglind lyfte fram i sin inledning och som vi är överens om. Det är bra att frågorna engagerar, och det är bra att riksdagsledamöterna väcker motioner. Det är roligt och glädjande att det är frågor som nu ligger inom försvarsutskottets område. Lika viktigt och angeläget som det är att ha en så bred samsyn som möjligt i försvarspolitikerna är det viktigt att vi har den samsynen vad gäller frågor om kriser generellt. Vi är överens i det allra mesta, vilket framgår av att det är bara tre reservationer varav den tredje vi egentligen är överens om.

Jag ska lyfta fram några frågor ur betänkandet. En viktig fråga som tas upp är att kommuner ska få en bra ekonomisk ersättning vid naturkatastrofer. Vi lyfter fram i utskottet, liksom vi gjorde för något år sedan, att det är viktigt att utreda förutsättningarna för att skapa en fond där kommuner kan ansöka om bidrag när det händer stora katastrofer.

Miljöpartiet har en reservation och vill att fonden ska kallas för en klimafond, annars blir det fel. Miljöpartiet föreslår dessutom en utredning om en fond vid sidan om klimafonden för övriga katastrofer. Jag tycker att det är lite mer praktiskt att ha en katastroffond. Självfallet har många katastrofer sin utgångspunkt i klimatförsämringar, flera stormar och så vidare, och det fastslås i utskottets betänkande. Jag känner ändå att vi är rätt överens om inriktningen.

Jag noterar att Socialdemokraterna är med på att titta på frågan. Sedan säger Mats Berglind att det fanns 250 miljoner som borde ha funnits kvar. Då hade allt varit guld och gröna skogar. Vi har lyckats utreda att det inte har funnits någon fond, utan det finns ett anslag till kommunerna på 72 849 miljoner kronor. Där fanns 250 miljoner som kommunerna kunde ansöka om bidrag från. För årets budgetproposition fattade riksdagen ett beslut med följande motivering: Man ser med tillfredsställelse på att regeringen presenterar flera förslag till åtgärder som förbättrar kommunernas och landstingens ekonomiska situation. Med de åtgärderna i

Prot. 2006/07:80
22 mars

*Krishantering och
skydd mot olyckor*

botten togs det anslaget bort, det vill säga 300 miljoner av 72 849 miljoner. Så var det med det. Det viktiga tycker jag ändå är att vi är överens om att utreda förutsättningarna för en katastroffond. Det är mycket bra.

Vi berör också telefonnätets driftsäkerhet, också den naturkatastrof-kopplad. Vi är också här överens om att det behövs bättre åtgärder än i dag. Det har hänt saker när det gäller skadestånd när man inte får sin el i Sverige. På telefonsidan är det inte lika bra. Infrastrukturminister Åsa Torstensson har flera gånger här i kammaren sagt att hon följer frågan och avser att vidta åtgärder. En åtgärd som kan diskuteras är att även drabbade telekonsumenter ska kunna få ersättning av sina operatörer, men vi får väl se vad regeringen återkommer med.

Vad gäller diskussionen om var Sveriges krishantering ska ske, hos myndigheter eller hos regeringen, var Mats Berglind oroad över den nya regeringens kapacitet och förmåga att organisera situationen, men han kände uppenbarligen en stark trygghet i hur den förra regeringen skötte det hela. Ni har ju haft ett antal decennier på er att finslipa upplägget där, men det ni kom till skott med var flera utredningar som pågår.

Jag delar Mats Berglinds grundläggande uppfattning att det här är frågor som vi bör vara överens om och hitta bra lösningar på. Nu är det två utredningar som jobbar. Den ena utredningen ska se om de tre stora krismyndigheterna kan sammanföras eller utvecklas. Regeringen har sagt, som Patrik Forslund sade, att man inte utreder frågan vidare om en krishanteringsmyndighet, en supermyndighet. Nu är det en ny utredning tillsatt om att inrätta en krisfunktion inom Regeringskansliet dit man kan tillföra kompetens från myndigheterna. Det är det spåret som nu gäller. Utredningarna blir klara i vår respektive i höst. Vi får se vad regeringens beslut blir med anledning av detta. Vi får säkert anledning att återkomma till de här frågorna.

Jag tror att jag nöjer mig med detta och yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 95 NINA LARSSON (fp):

Herr talman! Det finns inget som är så stimulerande och så utvecklande som att förmå sig själv att hantera och klara av en situation när den är som allra, allra värst. Det är också det som gör det här ämnet så spännande. Det är så oerhört viktigt därför att just förmågan att hantera de riktigt svåra situationerna, oavsett om det är på lokal, regional eller nationell nivå, är avgörande när man väl står där mitt uppe i eländet. Detta kanske inte är något som människor tänker på dagligdags, för man berörs inte av det förrän man står där mitt i eländet.

Jag tänker inte upprepa många av de bra saker som mina två företrädare i talarstolen har tagit upp, men jag tänker i alla fall kort nämna två områden. Inte helt otippat är det de två områden som också Mats Berglind nämnde, fast han var av en annan uppfattning än jag själv.

Först och främst gäller det arbetet med den nationella krishanteringsförmågan. Det finns två utredningar som är under arbete. Det är oerhört viktigt att utredningarna får löpa linan ut och att vi kan ta synpunkterna i beaktande när vi väl kommer till beslut här i kammaren. Det är ett otroligt viktigt arbete. Det är avgörande och rent av livsviktigt hur detta kommer att se ut.

Den andra frågan som jag vill ta upp är frågan om katastroffond, kriskonto eller vad man nu väljer att kalla det. Det är ingen ny fråga. I den här kammaren bifölls en fempartireservation just i detta ämne, dock inte med Socialdemokraternas goda minne. Socialdemokraterna var det enda parti som röstade emot detta. Det kan tyckas vara lite förvånande att man då står här och slår sig för bröstet för att ha skapat ett katastrofkonto när det i själva verket var, som Staffan Danielsson var inne på, någon form av anslag. Men särskilt tydligt och förutsägbart var det inte för dem som kan tänka sig att använda sig av det här kontot.

Det är just tydligheten och förutsägbarheten som är så oerhört viktig. Därför är det glädjande att veta att det i Regeringskansliet pågår ett arbete om detta och att vi kommer att få till stånd just denna tydlighet och förutsägbarhet. Vi är egentligen alla överens i den här frågan. Det finns ju inget självändamål med att polemisera om detta, för egentligen är vi överens både om att det ska finnas medel och om att det ska vara tydligt och förutsägbart hur medlen ska användas om eländessituationen uppkommer.

Det var egentligen detta jag ville säga. Det var trevligt att stå här och prata om detta oerhört spännande ämne. Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 96 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Visst är det en spännande och bra debatt vi har. Jag tror att vi egentligen är överens över hela linjen – det vet jag till och med – men ändå ska vi ju diskutera detta, och det tycker jag är bra.

Jag yrkar inledningsvis bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Jag har också tänkt uppehålla mig vid framför allt alliansens och Kristdemokraternas syn på krishantering.

Vi lever i en tid av klimatförändringar, naturkatastrofer, globala epidemier, terrorism, massflyktssituationer och andra faktorer som kan ut-sätta det fredstida samhället för extrema påfrestningar. Då är det oansvarigt att inte i lugna tider göra det vi kan för att Sverige ska vara förberett om det värsta inträffar.

På lokal och regional nivå samt inom enskilda sektorer fungerar det svenska systemet för ledning och samordning av insatser ofta bra. Ansvarsprincipen som vi hyllar, att den som har det dagliga ansvaret också ska ha ansvar vid de allra flesta kriser som inträffar, är en god regel. Men vid stora nationella katastrofer där många blir inblandade måste det finnas en krisledning på nationell nivå som kan komma i gång redan på tidiga indikationer och med stor efterfrågan på information och krav på snabba målinriktade beslut. Detta har saknats.

För detta krävs en professionell organisation på nationell nivå som utifrån en grundläggande struktur för krishantering kan hantera alla olika slags krissituationer. Nyckeln är att få en samlad bild när det gäller säkerhet.

Om en katastrof sker här hemma eller långt borta är inte det som är avgörande. Vi kan alltid drabbas mycket hårt. Till det kommer den osäkerhet som framtiden bär med sig, att vi inte vet vad som kommer att drabba oss närmast. För att stärka vår säkerhet måste vi använda en bred uppsättning av instrument och vidta åtgärder, både här hemma och i andra delar av världen.

Herr talman! En slutsats som man kan dra av den förändrade synen på krishantering är att det löpande arbetet med säkerhet måste hållas samman bättre. Den sektorsuppdelning som finns i dag i departement, myndigheter och organisationer måste kompenseras med en tvärssektoriell samordning. Det handlar till exempel om hur man arbetar med säkerhet och ansvarsfördelning mellan departementen liksom om indelningen i utgifts- och politikområden.

För att stärka samhällets krishanteringsförmåga ska utbildning, övning och träning vara obligatoriskt på alla nivåer. För att rapporteringsvägarna ska vara enkla och kända av alla bör det finnas en samlad krisfunktion.

Flera redan klara utredningar visar att detta behövs. Flera andra kommer inom kort. Vi har i utskottet i dag bland annat fått information om en av dessa, som också har citerats av Socialdemokraterna. Utskottet vill inte föregripa några pågående utredningar. När de blir klara anser jag att tiden är mogen att ta beslut. Då hoppas jag att vi kan få en stor och bred enhet i det beslutet.

Jag måste påminna Socialdemokraterna om att det fanns en krishanteringsfunktion under den förra borgerliga regeringsperioden för ett antal år sedan. Ni tog bort den, och ni har haft tolv år på er att inrätta en ny funktion. Det har ni inte gjort.

Jag ska säga något kort om kommunikationssystemet Rakel som är en resurs som måste finnas till för många aktörer. Kretsen av permanenta användare borde breddas och en ekonomisk resursfördelningsmodell borde snarast tas fram.

När jag var liten kom det en broschyr i brevlådan som hette *Om kriget kommer*. De flesta av oss minns den broschyren och vad som stod i den. Där stod vilken plats man skulle gå till vid fara, vilka signaler man skulle lyssna till och vilka radiomeddelanden som kom. Det var viktigt. Vi behöver en ny informationskampanj, i likhet med broschyren som vi fick läsa på 50-talet, som gör oss alla medvetna om att krisen kan komma.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Barn och föräldrar

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2006/07:CU8
Barn och föräldrar.

Anf. 97 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 9 om assisterad befruktning och reservation 11 om adoptioner.

Det finns inte ett enda svar på frågan om barnets bästa, men det hindrar inte att den frågan är otroligt viktig och avgörande. Livet formas när man är ett litet barn. Det är helt avgörande att barnen får de absolut bästa villkor som tänkas kan. Det är en av de viktigaste utmaningarna vi har.

Tyvärr är det så att många barn i vårt land har farit illa. Därför tillsatte vi en utredning. Tidigare var det så att man bestämde sig för att både män och kvinnor är föräldrar. Mamma och pappa är lika viktiga. Den absolut viktigaste principen var den om gemensam vårdnad. Det var en bra utgångspunkt, men problemet är att varje fall är unikt. Det finns alltid undantag från regeln. Det visade sig att i vissa fall var gemensam vårdnad inte till barnets bästa. I många fall handlade det om att pappan misshandlade barnen, mamman eller både–och. I ett och annat fall var det naturligtvis mamman som var boven i dramat.

Den tillsatta utredningen hade som ett av sina huvudsyften att se över detta. Utredningen har nu kommit med sitt slutbetänkande. Förslaget är att barnets bästa, det vill säga barnets hälsa och säkerhet, ska gå före.

Det finns naturligtvis fortfarande undantagsfall. Vi vill inte benhårt säga att om en förälder någon gång har utövat våld mot barnet eller den andra föräldern så kan det under inga omständigheter bli tal om gemensam vårdnad. Så är det givetvis inte, det finns alltid undantag. Det kan till exempel vara en mamma som har blivit grovt misshandlad av sin man i alla år och där barnen också har farit illa. Till slut slår hon tillbaka. Det kan röra sig om att mannen blir ordentligt skadad, men då är frågan vad som är bäst för barnet. Är det att förlora båda sina föräldrar? Det finns alltid undantagsfall. Men det viktigaste är huvudregeln att vi inte får tumma på barnets hälsa och säkerhet.

Det finns mycket som tas upp i den mängd motioner som ligger till grund för betänkandet. Det är många angelägna frågor. Anledningen till att vi på nästan alla punkter inte har reserverat oss är att utredningen ger svar på många av dessa frågor. Vi får se hur det blir med detta när regeringen sätter ned foten. Vi är naturligtvis beredda att återkomma.

Barns skuldsättning är en annan otroligt angelägen fråga. Det mest fruktansvärda av allt är de barn vars föräldrar har tecknat skulder i deras namn. Det kan vara telefonabonnemang, bilar och allt möjligt. Resultatet blir att barnen den dag de fyller 18 år plötsligt får påhälsning av kronofogden. Då kan det vara för sent. Risken är att man inte kan ta lån och att man hamnar i den situation som andra skuldsatta vuxna är. Man kanske inte ens kände till situationen. Det finns många fall där inte heller föräldrarna var medvetna om det utan såg det som enda utvägen när de själva inte fick lån eftersom de var prickade av kronofogden. De insåg inte de långtgående konsekvenserna.

Här har gjorts mycket och det är under beredning, men det är samma sak här: Blir det inte tillräckligt skarpa förslag som är till skydd för barnen, speciellt barn som har blivit skuldsatta av sina föräldrar, är vi beredda att återkomma.

Det som vi redan i dag reserverar oss mot handlar om assisterad befruktning. Vi har redan tidigare haft denna fråga under utredning. Det första steget har tagits, det vill säga att två kvinnor kan ansöka om assisterad befruktning på samma villkor som ett heterosexuellt par.

Men det finns fortfarande lite olikheter. Det tycker vi att det är dags att göra något åt. Det känns till exempel märkligt att man ska behöva bekräfta moderskapet ytterligare för medmamman. Det finns ju en biologisk mamma och en medmamma. Varför ska den senare behöva bekräftas på något annat sätt än en heterosexuell man? Det är lika lite troligt att medmamman är biologisk mamma som den heterosexuella mannen i

fallet med det heterosexuella paret som ansöker om assisterad befruktning. Det finns därför ingen anledning att särskilja detta. Givetvis bör samma regler gälla, oavsett om det är ett samkönat eller ett heterosexuellt par.

Heterosexuella sambopar kan i dag ansöka om assisterad befruktning på samma villkor som gifta. Det gäller inte två lesbiska kvinnor som har valt att vara sambo i stället för registrerade partner, som det rent formellt kallas. Det är en märklighet som det inte finns något rimligt sätt att förklara, speciellt med tanke på att det finns kvinnor i dag som har valt att inte bli registrerade partner på grund av att de tycker att lagstiftningen är diskriminerande. De vill gifta sig på riktigt.

Det är en annan fråga som vi i Socialdemokraterna stöder, nämligen att de ska få lov att gifta sig på riktigt. Men fortfarande kommer en del kvinnor att välja att vara sambo, precis som allt fler heterosexuella par väljer att vara i dag. Då bör samma regler gälla. Även dessa kvinnor ska få ansöka om insemination.

När det handlar om pappans roll är det i de flesta fall så att pappan redan från början har av sagt sig sitt föräldraskap. Han är spermadonator. De flesta vill inte heller ha ett faderskap. I de fallen löser det sig. Men sedan finns det till exempel sådana som Jonas Gardell som tillsammans med en kvinna blev far, men som är partner med en man som han naturligtvis ser som fader till barnet. Vi vill inte stänga dörren helt för dessa situationer. Vi får återkomma till hur detta ska utformas mer exakt.

Det får samtidigt inte bli en diskriminering gentemot det lesbiska paret. Medmamman ska givetvis kunna utöva sitt föräldraskap fullt ut.

Däremot finns det exempel där en kvinna tillsammans med en man bestämmer sig för att de vill bli föräldrar utan att de för den skull vill leva tillsammans, till exempel ett lesbiskt par och ett bögpar.

Vi vill inte helt stänga dörren. Vi får återkomma senare. Vi måste utreda detta väldigt noga och se till att det blir rätt och så att det inte blir diskriminerande för någon part.

När det gäller adoptioner tycker vi att lagstiftningen är förlegad och motsägelsefull. En ensamstående till exempel kan ansöka om adoption – både en ensamstående man och en ensamstående kvinna. I de flesta länder brukar det vara lite lättare för en ensamstående kvinna. Det är alltså möjligt.

Ett sambopar – oavsett om det är ett samkönat par eller ett olikkönat par – kan däremot inte ansöka om adoption. Det tycker vi är motsägelsefullt, speciellt med tanke på att det är allt fler som väljer att leva som sambor så länge förhållandet varar eller under lång tid innan de gifter sig. Man måste alltså se över den möjligheten.

Vi vill inte bara besluta här och nu, utan vi vill att frågan ska utredas. Då kan man även utreda andra saker som har med adoption att göra och som kan kännas förlegade. De ekonomiska villkoren och hur mycket det kostar att adoptera är till exempel en intressant fråga som skulle kunna vara en klassfråga för en del.

En annan aspekt är de krav man ställer på adoptivföräldrarna att berättä om barnets ursprung. Det kan vara en poäng att berättä när barnet når rätt mognad. Man kan naturligtvis sätta en specifik gräns vid 18 års ålder, men frågan är om inte det kan vara för sent i många fall. Man kan helt enkelt stärka barnets rätt att få veta sitt ursprung.

Jag känner till en som faktiskt kände sig väldigt sviken när hon först i vuxen ålder fick veta att hennes föräldrar inte var hennes biologiska föräldrar.

Jag tror att barn mår bäst av att involveras. Ytterst är det ju kärlek som barnen behöver. Jag tror inte att det biologiska ursprunget är det allra viktigaste. Ärlighet och öppenhet gentemot barnen tror jag är viktigt.

Detta och eventuella andra frågor får man se närmare på i en utredning.

Anf. 98 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Vänsterpartiet har åtta reservationer i det här betänkandet, men jag tänker yrka bifall enbart till reservation 1 och reservation 10.

Trots att jag bara yrkar bifall till två reservationer står jag naturligtvis bakom även de övriga vänsterreservationerna. Om man läser våra motioner och reservationer i betänkandet märker man att vi anser att det behöver göras mycket på området barn och föräldrar.

Tillsammans med den förra regeringen ändrade vi vårdnadslagstiftningen. Syftet med ändringarna var främst att ett barn inte skulle behöva leva med eller umgås med en förälder som utsätter barnet för övergrepp eller misshandel. Vänsterpartiet hade inför arbetet med lagändringen tagit del av en mängd domar och utredningar från vårdnadstvister där barnets bästa helt kommit i skymundan. Ambitionen med den lagändring som trädde i kraft i juli i fjol var att ändra på detta.

Snart har alltså tingsrätter och socialtjänst tillämpat den nya lagen i ett år. Frågan är om lagändringen har fyllt sitt syfte eller inte.

För oss som lagstiftare är det mycket viktigt att få veta om och hur det har fungerat. Räcker de ändringar som vi har gjort eller måste vi göra flera ändringar för att de barn som riskerar att fara illa ska tas på allvar i vårdnadstvister?

Just därför har Vänsterpartiet motionerat om att domstolarnas och socialtjänstens tillämpning av den nya lagen bör utvärderas fortlöpande. Tyvärr har majoriteten i utskottet valt att avslå vårt krav. Man gör det med motiveringen att man utgår ifrån att regeringen följer utvecklingen och att man vid behov återkommer till riksdagen.

Jag menar att det är att ta alldeles för lätt på frågan. Det betyder att vi inte kommer att få nödvändig och kontinuerlig information om hur lagen efterlevs. Det, herr talman, går direkt ut över de barn och de kvinnor som är utsatta för våld från närstående män. Vi i Vänsterpartiet har därför valt att i utskottet reservera oss till förmån för en utvärdering av de nya vårdnadsreglerna.

När det gäller frågan om juridiskt ombud för barn finns det redan från den förra mandatperioden ett tillkännagivande från riksdagen om att barn ska ha rätt till ett eget biträde i alla mål om vårdnad, boende och umgänge. Majoriteten i utskottet har hänvisat till det pågående arbete som sker inom Regeringskansliet när de har avslagit vårt krav på att snabbt lagstifta om detta.

Justitieministern är tyvärr inte här i dag, men om hon hade varit det hade jag velat fråga henne hur långt man har kommit med det här arbetet. Det är verkligen synd om den här viktiga reformen ska dra ut mer på

Prot. 2006/07:80
22 mars

Barn och föräldrar

tiden än vad som är nödvändigt. Det är framför allt synd om alla de barn som upplever att varken domare eller föräldrarnas advokater lyssnar på dem trots att det är deras framtid som avhandlas i vårdnadsrättegången. Vi har därför reserverat oss i den här frågan trots att det finns ett tillkännagivande från riksdagen.

Frågan om beslutsfattande vid gemensam vårdnad är fortfarande föremål för den utredning som Vänsterpartiet var med och tillsatte före valet. När utredningen kommer i sommar förväntar jag mig att regeringen agerar snabbt för att få fram förslag till lagändringar eftersom dagens reglering gör att en av föräldrarna kan blockera barnets tillgång till hälso- och sjukvård. Att föräldrarna inte är överens i en så viktig fråga ska inte gå ut över barnet.

Herr talman! Jag tänker lyfta fram ytterligare en av våra reservationer, nämligen den om föräldraskap vid assisterad befruktning.

Så sent som i januari deltog jag i en interpellationsdebatt med justitieministern. Debatten handlade om juridisk trygghet för barn till samkönade föräldrar. Interpellationen skrev jag när jag fick kännedom om att två lesbiska kvinnor hade fått avslag i tingsrätten på sina ansökningar om att få adoptera sin partners barn. Lyckligtvis har hovrätten ändrat beslutet till kvinnornas fördel. Fallen är ändå typiska exempel på att lagstiftningen i dag inte ger alla barn samma rättigheter och skydd. Det är oacceptabelt.

Utredningen om föräldraskapet vid assisterad befruktning som kom i januari och som utskottet hänvisar till i betänkandet har lämnat förslag som i korthet går ut på att lika lagstiftning ska gälla för såväl heterosexuella föräldrapar som lesbiska föräldrapar. Alla barn ska enligt förslaget omfattas av lagstiftningen. Ingen skillnad ska göras beroende på om föräldrarna har valt att göra inseminationen hemma eller utomlands.

Justitieministern verkade under interpellationsdebatten vara villig att arbeta vidare med den här frågan. Det är glädjande för oss i Vänsterpartiet. Vi har under flera år drivit kravet om lika lagstiftning för alla barn. Jag vill poängtera att det är viktigt att regeringen ser till att lagförslaget inte drar ut på tiden. Kvinnor som lever i samkönade relationer kommer att fortsätta att åka utomlands för att få behandling, och de kommer att fortsätta att utföra inseminationer i hemmet. Som det ser ut i dag finns det tyvärr en risk för att de barn som tillkommer på det sättet kommer att stå utan juridiska vårdnadshavare.

Anf. 99 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Det är viktigt att samhället genomsyras av ett barnperspektiv och att vi på allvar lever upp till innehållet i barnkonventionen. Barn är det viktigaste och mest värdefulla vi har. Den insikten innebär att vi måste stå upp för ett samhälle där inget barn diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, etnicitet, funktionshinder, social bakgrund eller annat.

Barnets bästa måste alltid vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga. Det är avgörande att barn och unga tillåts att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar och att de även ges möjlighet att framföra och få respekt för sina åsikter i frågor som berör dem.

Barns och ungas familjesituation ser i dag helt annorlunda ut än för bara några årtionden sedan. Många barn växer i dag upp i andra typer av familjer än den traditionella kärnfamiljen. Det kan vara familjer med en, två eller flera föräldrar. Det kan vara föräldrar av samma eller olika kön. En del barn växer upp med andra än sina föräldrar. Det är inte ovanligt att det är mor- eller farföräldrar som i praktiken utgör vuxenförebilderna.

Livsvillkoren ser alltså i det praktiska livet helt olika ut för olika barn. Därför måste vi, anser Miljöpartiet, se till att lagstiftningen förändras så att den fungerar i dagens mångskiftande samhälle.

När vi politiker debatterar så händer det ofta att ledamöter hänvisar till verkligheten. Då är det lätt att också påstå att debattmotståndaren inte har kunskap om den där omtalade verkligheten. Det hände senast i går när vi i civilutskottet debatterade bostads- och hyresrätt.

Jag tror inte att man ska ta så allvarligt på det eftersom vi faktiskt lever i olika verkligheter. I går lärde vi oss att de klyftor som de borgerliga politikerna uppenbarligen ännu inte ser har blivit så stora att vi helt enkelt klarar av att leva i parallella men ack så skilda världar, sida vid sida, i vårt land.

I den verklighet som jag lever i är det vanligt att barn föds utanför äktenskapet. I den värld som jag lever i är äktenskapet över huvud taget inte något som de flesta funderar över, möjligen som en dyrbar fest för de rika. Men det betyder inte att barn i dessa familjer på något vis skulle ha det sämre än barn i traditionella kärnfamiljer.

I dag får ett barn som föds inom ett äktenskap automatiskt båda som föräldrar, medan det barn som föds till exempel inom ett partnerskap inte har samma rättighet. Då måste barnet adopteras av den ena partnern, om inte barnet har blivit till med hjälp av svensk statlig vård. Men barn kommer till på många olika sätt, i alla fall i den värld som jag lever i.

Många barn har exempelvis kommit till genom insemination, där två homosexuella par, en man och två kvinnor eller en kvinna och två män kan vara involverade. I sådana situationer kan det vara fler än två vuxna människor som betraktar sig som föräldrar till ett barn och som barnet, inte att förglömma, betraktar som sina föräldrar. Barnets bästa innebär att man måste förstå vilken värld barnet lever i och hur barnet uppfattar sin verklighet.

I många fall finns det i verkligheten mer än två föräldrar, men trots det är det bara två vuxna personer som kan vara juridiska vårdnadshavare.

Miljöpartiet vill att barns bästa alltid ska vara det avgörande och vägledande. Ett sätt att stärka barnets situation är att man tillåter att barnet har fler än två vårdnadshavare. Då skulle de vuxna som i praktiken, i det verkliga livet, är barnets vårdnadshavare också dela det rättsliga och formella ansvaret för barnet.

En sådan förändring skulle självklart få många olika och ganska omfattande rättsliga och ekonomiska konsekvenser. Det krävs därför en hel del utredande, vilket vi är fullt medvetna om. Det är därför som Miljöpartiet vill att man utreder om det är möjligt för barn att ha fler än två formella vårdnadshavare.

En annan konsekvens med anledning av det som händer i den värld som jag lever i borde vara att lagstiftaren tar sig en funderare på begreppen far och mor i lagstiftningen. Allt fler barn växer i praktiken upp med

två föräldrar för vilka de traditionella rollerna som far eller mor inte längre är relevanta. Allt fler föräldrar är varken far eller mor, samtidigt som många föräldrar är både far och mor på samma gång. En viss förändring har redan skett i lagstiftningen, där de gamla begreppen far och mor har bytts ut mot föräldrar som är ett mer könsneutralt och, i mitt tycke, mer funktionellt begrepp. Men Miljöpartiet vill att lagstiftningen så långt som det är möjligt revideras med målet att begreppen blir mer könsneutrala.

Under det förra riksmötet klarade man av att göra ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att barn har rätt till ett juridiskt ombud vid vårdnadstvister. Regeringen fick då det uppdrag som den nu arbetar med.

Jag tror att majoriteten genomgående väljer att avslå alla förslag där det pågår arbete i Regeringskansliet. Jag tycker att det är lite sorgligt att se hur ni som skulle förnya även politiken, som jag uppfattade det, faller in i detta gamla betongsossesätt att hantera frågor i riksdagen.

Det skulle definitivt inte hota regeringsmakten eller regeringsarbetet om riksdagen någon gång uttryckte en viljeinriktning även på områden där övervägandena i Regeringskansliet inte är färdiga. När det nu till och med finns ett tillkännagivande från det förra riksmötet så kan ju regeringen, åtminstone rent teoretiskt, uppfatta ett uteblivet tillkännagivande i år som att riksdagsmajoriteten inte längre anser att frågan är lika viktig.

Jag var ganska gammal när jag blev politiker, och jag såg med mycket stor skepsis på både politik och politiker. Jag tror därför att jag har ganska lätt att förstå varför det så kallade politikerföraktet är så starkt. Därför vädjar jag till er i majoriteten att försöka hitta de där frågorna där ni skulle kunna göra beslutsgången mer transparent och lätt att förstå för väljarna.

Nu skulle ni till exempel kunna göra ett tillkännagivande om juridiska ombud, utformat som en enkel beställning om utredning. Sedan antar jag att det raskt skulle komma ett förslag från regeringen eftersom jag förstår att man jobbar med det. Och ni förfogar ju fortfarande över hela innehållet. Det blir mycket lättare att begripa än att ni nu säger nej till att efterfråga något som ni förmodligen under detta riksmöte eller till hösten kommer att tacka ja till innehållet i. Det är väldigt märkligt och svårt för en väljare att förstå.

Jag tycker att vi som sitter i civilutskottet, som är ett nytt utskott, borde kunna ta på oss rollen att även försöka förnya riksdagsarbetet. Det är ett nytt utskott, och vi kunde se på lite nya möjligheter.

Jag upplevde faktiskt detta maktspel som lika löjeväckande under mina tidigare två år i riksdagen som ledamot i ett parti som då samarbetade med regeringen som jag upplever det nu när regeringen tydligen inte vill samarbeta med mitt parti ens i de frågor där vi har samma åsikter. Det blir ett konstigt spel.

Men jag hoppas att vi så småningom ska få en ärendehantering mellan riksdag och regering som synliggör både det verkliga och det formella maktförhållandet mellan riksdag och regering i stället för att man, som jag tycker, manifesterar regerandets ofelbarhet. Det är ett underligt mål för arbetet.

Herr talman! Jag vill avsluta med att jag inte anser att Karthago ska rivas men att dubbelspåret mellan Falun och Borlänge ska byggas. Jag står självklart bakom alla Miljöpartiets reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 2.

Prot. 2006/07:80

22 mars

Barn och föräldrar

Anf. 100 INGER RENÉ (m):

Herr talman! Civilutskottets betänkande 8 är ett motionsbetänkande där rättsliga förhållanden mellan barn och föräldrar behandlas. Det finns 30 motionsyrkanden som har gett upphov till 12 reservationer, och jag yrkar avslag på alla reservationer. I stället yrkar jag bifall till utskottets förslag i alla delar.

En stor del av frågeställningarna och motionerna handlar om behandlingen av barn och barns förhållanden vid föräldrars skilsmässa. Att skydda den svagaste parten är ledord i all lagstiftning. Och det torde inte vara någon som ifrågasätter att barn vid en skilsmässa verkligen är den svagaste parten. Att det som är bäst för barnet ska vara utgångspunkten i lagstiftningen är självklart för oss alla.

Men att det är svårt att stifta lag på detta område visar det faktum att dessa lagar under senare tid har varit relativt kortlivade. Vi försöker ständigt göra det som vi tror är förbättringar. Då är det lite sorgligt och mycket vemodigt att ta del av Rädde Barnens nyligen gjorda undersökning *I skilda världar*. Där redovisas vilka genomgripande spår som en skilsmässa kan ge upphov till hos barn och ungdomar. Man talar med väldigt tydliga förtecken om att umgänget med föräldrarna påverkas negativt. Barnen och ungdomarna får sömnsvårigheter, koncentrations- och huvudvärk. Skilsmässan förknippas med mycket stark sorg. Och barn tycker att de inte fick stöd av någon. De tycker att det är tufft att få styvföräldrar. Och de tycker att det är ännu tuffare att få styvsyskon.

Många barn och ungdomar redovisade att de inte hade någon att tala med, någon som frågade: Hur har du det? Hur mår du?

Där, menar jag, har vi i vuxenvärlden ett ansvar inte bara som lagstiftare utan också som medmänniskor, ett ansvar som vi antagligen – jag får väl tala för mig i alla fall – inte har tagit i tillräcklig omfattning. Där borde vi vuxna vara en resurs för barn som, kan man gott säga, genomlider en skilsmässa. Alla känner vi säkert barn och ungdomar som bär på tunga funderingar som de skulle må bra av att få dela med sig av med en vuxen.

Att få styvsyskon och styvföräldrar är för många barn det värsta med en skilsmässa. Bara 3 procent av barnen i nämnda undersökning hade goda erfarenheter av styvsyskon och styvföräldrar. I Sverige är det inte få äktenskap som slutar med skilsmässa – enligt den senaste statistiken, år 2003, 54 procent. Det genomsnittliga äktenskapet i vårt land varade i tolv år. Det rör sig alltså i sammanhanget om åtskilliga barn och ungdomar varje år. Siffran för Sverige ligger över den genomsnittliga europeiska siffran när det gäller antalet skilsmässor. Men när det gäller antalet år ligger vi ungefär i mitten sett till Europas länder.

Den senaste lagstiftningen på det här området trädde i kraft för mindre än ett år sedan. Därför menar vi att det är i kortaste laget att göra en utvärdering. Men alldeles självklart kommer lagen att följas upp inom vad man brukar kalla för rimlig tid.

Dessutom har Socialstyrelsen i sitt regleringsbrev fått i uppdrag att sammanställa kunskapsläget när det gäller hur riskbedömningar ska göras när en socialnämnd utreder frågor om vårdnad, boende och umgänge. Socialstyrelsen ska också redovisa hur metoder inom området ska utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november i år.

Ytterligare en utredare ska analysera vilka nackdelar som kan uppkomma för barn vid gemensam vårdnad när föräldrar inte kan komma överens. Den utredningen ska vara färdig i juli i år.

I ett antal motioner och reservationer slår man, menar jag, in öppna dörrar. Utredningar är tillsatta – en del är slutförda – och regeringen bereder ärendena på vanligt sätt.

Det är få ärenden som vi debatterar här i kammaren som vi är så överens om när det gäller den här delen av familjepolitiken. Vi har alla, vilket nästan har blivit slagord, barnets bästa för ögonen. Det är bra slagord – så ska det vara!

Jag är övertygad om att vi kommer att se fram emot flera förslag och flera beslut som förbättrar situationen för barn och ungdomar i denna utsatta situation.

Jag yrkar, som sagt, bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 101 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! De allra flesta föräldrar vill sina barns bästa och gör allt som står i deras makt för att barnen ska få vad de behöver för att ha en trygg och säker uppväxt. Att det i de allra flesta fall också är det bästa för barnen att ha en god och nära kontakt med båda föräldrarna råder det ingen tvekan om.

Tyvärr är det inte alla barn och föräldrar som lever upp till detta. Det som kan hända vid uppslitande vårdnadstvister är att barnen får bli verktyg i det krig som föräldrarna för. Barnen får bli budbärare mellan föräldrarna. Ibland får de till och med välja bort den ena föräldern.

På en skola på den plats som jag kommer från ställde skolsköterskan frågan: Vad är det som ni är allra mest rädda för? Frågan ställdes till en klass på mellanstadiet. 20 av 24 elever svarade att de var allra mest rädda just för att föräldrarna skulle skiljas. Exakt samma svarade de barn – det här var när kriget i det forna Jugoslavien pågick som mest – som hade varit utsatta för krig.

En bra regel i det här sammanhanget är att föräldrarna ska sätta sina barns behov före sina egna. Ibland kan föräldrarna behöva stöd och hjälp. Socialtjänsten är då det verktyg som finns och som är bra. De kan ge stöd i form av familjesamtal.

Nu är det dock så beskaffat att det är mycket ojämnt i landet. Man ska ha tur för att få det man behöver om man vid en skilsmässa hamnar i en vårdnadstvist.

Socialnämnden har även i uppdrag att se till att barnet får möjlighet att regelbundet ha umgänge med mor- och farföräldrar eller med annan barnet närstående person. Att detta sker är väldigt viktigt för att barnet

ska få möjlighet att växa upp i ett sammanhang. Det är inte så länge sedan detta över huvud taget inte var möjligt; det fanns inte med.

Barnets rätt till båda föräldrarna får inte, som föregående talare här sagt, innebära att barnet måste leva och umgås med en förälder under alla förhållanden – som det var enligt den kortlivade lag som fanns för ett tag sedan. För de flesta var det lika självklart att båda ska ha rätt till delad vårdnad som att solen går upp. Men för dem som det inte var bra för blev det rent katastrofala följder, så vi är väldigt glada över att det nu är borta.

När det gäller hot och våld på barnet och inom familjen bör umgängesrätten särskilt prövas. En överflyttning av vårdnaden kan till och med bli aktuell. Inget barn ska behöva bli utsatt för våld, hot eller annan kränkande behandling.

Med den senaste ändringen i vårdnadsreglerna markerar lagtexten ytterligare den betydelse som risken att ett barn får illa måste få vid beslut som rör vårdnad, boende och umgänge. Det är en mycket bra och välkommen ändring.

Fru talman! Centerpartiet och jag ser med tillfredsställelse på att Socialstyrelsen i sitt regleringsbrev för det här budgetåret har fått i uppdrag att sammanställa kunskapsläget i fråga om hur riskbedömningar ska göras när socialnämnden utreder frågor om vårdnad, boende och umgänge samt att redovisa hur metoder inom området kan utvecklas. Just metoder ser jag som särskilt viktigt, för det här är *ett* styrmedel för att kunna få en god kvalitet och en likvärdig bedömning. Det uppdraget ska redovisas senast den 30 november i år.

Det som är viktigt när det gäller alla frågor som rör barn och umgänge är att man särskilt prövar varje enskilt fall. Det farliga med lagstiftningen i sådana här ärenden är ju när det blir en total sanning: Det här är sant ...

Det går inte att generalisera i de här frågorna. Det som är helt fel för den ena kan vara helt rätt för den andra.

Fru talman! Jag tycker att det finns en viss poäng i att samla all lagstiftning som rör barn i en särskild barnbalk där barnets rätt sätts främst. Föräldrabalken är ofta starkare och får företräde framför barnets rätt. Införandet av en barnbalk skulle också ligga i linje med FN:s konvention om barns rättigheter.

Slutligen yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 102 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! I detta betänkande, liksom i övriga motionsbetänkanden, behandlas ganska många olika ärenden. När man ska bestämma sig för att gå upp och hålla ett anförande får man självfallet välja ut några saker. Då väljer man naturligtvis sådant som ligger en varmast om hjärtat.

Jag vill därför börja med frågan om juridiskt biträde för barn. Den frågan – för att ge lite historik – kom upp under 1990-talet här i riksdagen, och i slutet av 1990-talet tillsattes en utredning som i januari 2002 kom med det betänkande som jag här visar upp. Det innehöll en färdig lagtext för att kunna förordna juridiskt biträde åt barn om synnerliga skäl fanns för att göra detta vid vårdnads- och umgängesrättstvister.

Betänkandet blev liggande hos departementet. Våren 2004 avslog dåvarande riksdags majoritet motioner om lagstiftning. Våren 2005 hände samma sak. Våren 2006 ville Socialdemokraterna avslå igen, men då ha-

de tålmodet uppenbarligen tagit slut hos Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilket var mycket glädjande. Båda partierna har ju varit med på denna fråga ganska länge, och de ställde då upp tillsammans med oss i de borgerliga partierna. Vi fick till stånd ett tillkännagivande med lydelsen att det ska finnas ett eget juridiskt biträde i alla mål om vårdnad, boende och umgänge.

Det känns lite egendomligt – även om LiseLotte Olsson och Jan Lindholm är i stort sett nya här i riksdagen – att höra att vi nu borde göra ett nytt tillkännagivande ett år efter det förra tillkännagivandet, när ni uppenbarligen inte lyckades få den tidigare regeringen att göra någonting på flera år. Det fanns ju uppenbarligen möjligheter till det för er med det nära samarbete som ni hade under den tiden.

Ni kan vara övertygade om att vi som sitter i civilutskottet för de borgerliga partierna har ett nära samarbete med Justitiedepartementet. Vi diskuterar de här frågorna och kommer att fortsätta att driva frågan om att få fram ett juridiskt biträde så hårt som det bara är möjligt.

Dock finns det prioriteringsproblem som ni säkert känner till väl allihop. Om ni inte gör det kan ni studera dagens skrivelse nr 75 och se hur mycket som ligger hos Justitiedepartementet. Den socialdemokratiska regeringen lämnade faktiskt efter sig en ansevärd mängd. Det kan vi inte städa upp på sex månader eller ett år, utan det kommer att ta lite tid.

Frågan om juridiskt biträde åt barn är dock högprioriterad, och den försöker vi att göra så mycket som vi kan med.

Jag vill också säga några ord om problematiken kring gemensam vårdnad och hälso- och sjukvård för barn. En utredning kommer att bli färdig i sommar, och det ser vi fram emot mycket. Vi hoppas att vi ska kunna göra några snabba ställningstaganden, för det är oerhört angeläget att komma till rätta med denna problematik så att inga barn på något vis går miste om hälso- eller sjukvård på grund av att föräldrarna är oense.

Jag tänkte nu ägna en stund åt en fråga som jag har ägnat mig åt ganska mycket under föregående mandatperiod, nämligen skuldsatta barn. Vi fick under förra mandatperioden mycket tidigt klart för oss att det finns ett antal olika skulder som drabbar barn. Det är inte bara så kallade fordonsrelaterade skulder där man registrerar barnen som ägare till fordon, utan det handlar också om skatter och avgifter för att man använder barnen för att sälja aktier eller fonder utan att betala reavinsten. Det finns böter som drabbar barn, och det finns skadestånd och konsumtionsskulder av olika slag, till exempel telefoni, Internet, skolfoto och läkarbesök.

Vi fick den socialdemokratiska regeringen att lägga fram förslag beträffande de fordonsrelaterade skulderna. Det var vi väldigt tillfredsställda med, även om problematiken för dem som redan fanns hos kronofogden inte blev löst. Det finns ju fortfarande ett antal barn som sitter rätt illa till.

Vi fick – och det var kanske det absolut viktigaste – en anmälnings-skyldighet för kronofogdemyndigheten till överförmyndarna. Jag tror att det är en av orsakerna till att skulderna på barn har gått ned ganska ordentligt.

Men det finns problem kvar. Jag tror att många av er kommer ihåg när Konsumentombudsmannen berättade om fallet med den 13-åriga flickan som besökte en läkarmottagning tillsammans med sin mamma som inte hade möjlighet att betala patientavgiften på 120 kronor. Flickan fick när hon fyllde 18 år krav från kronofogdemyndigheten på att betala patientavgiften. Då var det inte 120 kronor, utan det hade blivit strax över 2 000 kronor med avgifter och räntor. Detta beror naturligtvis på att folk i allmänhet inte kan reglerna.

Vi fick för någon vecka sedan läsa en artikel om att tusentals barn är registrerade hos kronofogden för obetalda skolfoton. Som jag har uppfattat situationen har det gått till så att fotoföretaget har skickat med barnen en beställningsblankett som en av föräldrarna har skrivit på. Sedan har fotona levererats, men betalningen har uteblivit. Blanketten kan mycket väl vara utformad så att föräldern inte har skrivit på som beställare av skolfotot utan har skrivit på ett godkännande av att barnet beställer skolfotot. Då skulle man juridiskt sett kunna komma fram till att barnet faktiskt är bundet att betala för skolfotot.

Dock strider det mot en bestämmelse i föräldrabalken, nämligen att förmyndare inte får ingå skuldförbindelser för barnens räkning utan Överförmyndarens samtycke. Men det här känner ju folk i allmänhet inte heller till. Om de hade känt till detta och hade bestridit kraven som nu ligger hos kronofogden tror jag inte att rättsmaskineriet hade dömt ut barnen som betalningsskyldiga. Skulle de göra det beror det på utformningen av beställningsblanketten. Det är synnerligen oetiskt om skolfotoföretaget har formulerat beställningsblanketten på detta vis, och det borde i varje fall skolledningarna se upp med så att de inte medverkar till detta. Den förälder som beställer skolfoto eller går med barnet till läkarmottagningen är naturligtvis den som ska betala – inte barnet.

Jag tycker att det är viktigt att försöka klarlägga denna situation. Jag har inte så stor förhoppning om att detta når ut till allmänheten, men jag har en förhoppning om att vi kommer att få ändra reglerna och göra mycket tydligare vilket ansvar föräldrarna har och i vilka situationer det över huvud taget är möjligt att skuldsätta barn.

Avslutningsvis vill jag betona problematiken kring talerätten beträffande faderskap efter mannens död. I vissa situationer, beroende på hur faderskapet har blivit fastställt, kan den efterlevande maken eller arvingarna väcka talan. I andra situationer går det inte att göra det.

Vi har i dag en modern dna-teknik som även efter mannens död kan fastställa om faderskapet verkligen är rätt. Vi tycker att man bör få möjlighet att väcka talan i alla de situationer där man ifrågasätter faderskapet. Det är naturligtvis viktigt framför allt för barnet att faderskapet blir fastställt, men det har också med till exempel arvsrätt att göra.

Vi arbetar vidare med Justitiedepartementet, och vi hoppas att vi också ska kunna få in denna problematik i någon lämplig utredning inom den närmaste tiden och på det viset få möjlighet att säkerställa att faderskap faktiskt blir riktigt fastställda.

Anf. 103 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vad vore livet utan barn, brukar jag säga. *Barn och föräldrar* heter det betänkande som vi diskuterar. Det handlar om väldigt många olika typer av motioner om allt från barns skuldsättning till tale rätt i mål om umgänge.

Det är inte så länge sedan vi hade den här typen av frågor uppe. Det var i maj förra året, då det var en annan majoritet i riksdagen. Nu diskuterar vi frågorna från det perspektiv vi har i dag, och jag hoppas att vi äntligen ska kunna förstärka barnperspektivet. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Varje år är ca 50 000 barn med om en skilsmässa. Antalet ökar nu för första gången på några år.

För många vuxna kan det vara lite trivialt kanske, men en skilsmässa är aldrig en rolig händelse för någon. Det är alltid bekymmer med det, inte minst för barnen som oftast drabbas hårdast. Vi skiljer oss av någon anledning. Ofta vet barnen inte om den anledningen, utan i stället känner de kanske själva skuld till att föräldrarna skiljer sig. Det är en uppochnedvänd värld där våra behov tycks styra.

Vi kristdemokrater har länge talat om det förebyggande arbetet i form av till exempel utveckling av familjecentraler, fungerande psykiatrisk vård, fungerande arbetsmarknad, bra barnomsorg, familjerådgivning och föräldrautbildning. Familjen måste också få det samhälleliga stöd som ibland är nödvändigt för att man ska kunna hålla ihop. Familjepolitiken bör ge gott stöd när föräldrar och familjer hamnar i kris, till exempel vid dödsfall, separationer eller skilsmässor. Politiken måste bidra till trygghet för barnen.

Den kanske viktigaste aspekten vid skilsmässor där barn är inblandade rör vårdnaden av dem. Här kommer barnen ofta i kläm. De vuxna bråkar över deras huvuden om vad som är bäst för dem, men man lyssnar inte på barnen själva. Vuxna som inte kommer överens tar saken till domstol och skaffar sig vanligtvis juridiskt biträde, men barnen blir utan trots att saken angår dem lika mycket. Barn behandlas helt enkelt inte som eget rättssubjekt.

Rädda Barnen gör en stor insats för våra barn. De utkom nyligen med en rapport, som vi redan har hört nämnas här, och har en webbsida för barn som har varit med om skilsmässor. Den har haft mellan 12 000 och 13 000 besökare sedan starten för drygt ett år sedan. Syftet med den är att barn som varit med om en skilsmässa lättare ska kunna komma i kontakt med vuxna och andra barn som lyssnar på dem och få det vuxenstöd som föräldrarna inte alltid förmår ge. Rädda Barnen erbjuder de här barnen stöd via mejl, samtal, telefon eller personliga besök och har också satt upp en referensgrupp för barn och föräldrar. De har samlat barns tankar och känslor i samband med skilsmässa för att bättre kunna bedriva sitt påverkansarbete.

Slutsatserna från arbetet är att skilsmässa är minst lika mycket en livskris för barn som för föräldrarna och att många barn upplever att de inte får det stöd som de behöver.

Rädda Barnen konstaterar slutligen att den uppsökande verksamheten är dålig på många håll. Man framhåller det som jag gärna vill lyfta fram här i dag: Det behövs en genomgripande attitydförändring i samhället när det gäller effekterna av skilsmässa. Därför menar Rädda Barnen att familjerådgivningen bör inkludera barnen. Vi har påtalat den här attitydförändringen, och jag tror att den är på gång.

När frågan om barns rättigheter i familjeprocesser var uppe i lagutskottet under förra mandatperioden avstyrktes yrkanden från bland annat min kollega Peter Althin om att barn skulle ha eget biträde i familjetvister, med hänvisning till pågående utredningsarbete inom Regeringskansliet. I en departementspromemoria har man föreslagit, som vi också hörde här, att Sverige skulle ratificera den europeiska konventionen om utövandet av barns rättigheter i syfte att stärka barns ställning vid familjerättstvister.

Nu äger Justitiedepartementet frågan, men det görs mycket även på annat håll. Låt mig nämna till exempel det nationella centrum för barns rättigheter som socialminister Göran Hägglund invigde i förra veckan i Örebro. Detta centrum, som kommer att bli en del av Örebros universitet, ska fungera just som en mötesplats mellan praktik och forskning kring barnets rättigheter. Det ska samla och sprida kunskap och hitta nya vägar till genomförande av barnkonventionen i Sverige.

Samtidigt med det här har regeringen tagit beslut om att ge Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av myndighetsstrukturen just för barnpolitiken, eftersom Barnombudsmannens egna undersökningar har visat på brister i genomförandet av barnkonventionen bland myndigheter, kommuner och landsting.

Sammantaget tror jag därför att vi inom en snar framtid kommer att se en förstärkning av barns rättigheter i hela landet, och det känns väldigt tryggt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.25 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

14 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 21 mars

UbU6 Studiestöd

Punkt 3 (Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel [fribeloppet])

1. utskottet

2. res. 2 (s, mp)

Votering:

132 för utskottet

110 för res. 2

18 avstod

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 20 c, 17 fp, 20 kd

För res. 2: 95 s, 15 mp

Avstod: 17 v, 1 mp

Frånvarande: 35 s, 22 m, 9 c, 11 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 4 (Studenter och de sociala trygghetssystemen)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

231 för utskottet

16 för res. 3

17 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 s, 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd

För res. 3: 16 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 6 (Speciella villkor för studiemedel)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v)

Votering:

137 för utskottet

111 för res. 5

16 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd

För res. 5: 94 s, 17 v

Avstod: 16 mp

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Statlig förvaltning

Punkt 5 (HBT-frågor)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

225 för utskottet

34 för res. 2

4 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 s, 78 m, 19 c, 18 fp, 20 kd

För res. 2: 1 s, 17 v, 16 mp

Avstod: 3 s, 1 c

Frånvarande: 36 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU11 Socialförsäkringsförmåner till gravida

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU7 Förskolan

Punkt 1 (Allmän förskola m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

151 för utskottet

111 för res. 1

1 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 1: 94 s, 17 v

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 36 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 2 (Etableringsrätt i barnomsorgen)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

151 för utskottet

113 för res. 2

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd, 15 mp
För res. 2: 95 s, 17 v, 1 mp
Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 5 (Barnomsorg på obekväm arbetstid)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

126 för res. 4

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd

För res. 4: 94 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 9 (Modersmål)

1. utskottet
2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet

125 för res. 7

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 s, 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd

För res. 7: 93 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 10 (Jämställdhet)

1. utskottet
2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

136 för utskottet

127 för res. 8

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd

För res. 8: 95 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 14 (Rätt till skolbarnsomsorg)

1. utskottet

2. res. 11 (v)

Votering:

246 för utskottet

17 för res. 11

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 s, 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 11: 17 v

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU4 Krishantering och skydd mot olyckor

Punkt 2 (Nationellt krisledningsorgan)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

151 för utskottet

112 för res. 1

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 20 c, 18 fp, 20 kd, 15 mp

För res. 1: 95 s, 17 v

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 5 (Ekonomisk ersättning vid naturkatastrofer)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

247 för utskottet

15 för res. 3

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 s, 78 m, 20 c, 17 fp, 20 kd, 17 v

För res. 3: 15 mp

Frånvarande: 35 s, 19 m, 9 c, 11 fp, 4 kd, 5 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2006/07:80

22 mars

CU8 Barn och föräldrar

Punkt 1 (Utvärdering av de nya vårdnadsreglerna)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 3 (Juridiskt biträde för barn)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

226 för utskottet

33 för res. 2

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 s, 77 m, 20 c, 17 fp, 18 kd

För res. 2: 17 v, 16 mp

Frånvarande: 36 s, 20 m, 9 c, 11 fp, 6 kd, 5 v, 3 mp

Punkt 15 (Föräldraskap vid assisterad befruktning)

1. utskottet

2. res. 9 (s)

3. res. 10 (v)

Förberedande votering:

103 för res. 9

17 för res. 10

143 avstod

86 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Annelie Enochson (kd) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 16 (Adoption)

1. utskottet

2. res. 11 (s)

Votering:

132 för utskottet

95 för res. 11

34 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 17 c, 18 fp, 20 kd

För res. 11: 95 s

Avstod: 1 c, 17 v, 16 mp

Frånvarande: 35 s, 20 m, 11 c, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för följande propositioner skulle förlängas till *onsdagen den 11 april*:

2006/07:59 Vissa sjukförsäkringsfrågor m.m.

2006/07:60 Modernare nordiska regler om makars förmögenhetsförhållanden

2006/07:61 Vissa bostadspolitiska åtgärder

2006/07:76 Tävling med hästdjur

2006/07:77 Ersättning vid smittsamma djursjukdomar, m.m.

2006/07:88 Ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

2006/07:91 Sekretess vid forskningssamverkan

2006/07:92 Lag om strukturfondspartnerskap

2006/07:93 Justering av Studsviksavgiften m.m.

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2006/07:56 Harmoniserad patenträtt

2006/07:62 Undantag i vissa fall från tekniska egenskapskrav på byggnadsverk

2006/07:65 Informationskrav i noterade företag, m.m.

2006/07:70 Några aktiebolagsrättsliga frågor

2006/07:79 Upphovsmannens rätt till ersättning vid vidareförsäljning av originalkonstverk (följerätt) – genomförande av direktiv 2001/84/EG

2006/07:83 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan

2006/07:89 Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.

2006/07:106 Avtalet mellan EG och Danmark om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

Skrivelser

2006/07:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

2006/07:90 Nordiskt samarbete 2006

2006/07:114 Strategisk exportkontroll 2006 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Redogörelser

2006/07:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

2006/07:RRS12 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående revisionsberättelsen över Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning för 2006

18 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 22 mars

2006/07:429 Mer resurser till Samhall

av *Torbjörn Björlund* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:430 Orsaker till de stora skillnaderna i migrationsdomstolarnas dömmande

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:431 Kostnader för speciallivsmedel

av *Catharina Bråkenhielm* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 mars.

19 § Kammaren åtskildes kl. 17.23.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,

av talmannen därefter till och med 13 § anf. 100 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ledighet	1
3 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Statlig förvaltning	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2006/07:KU12	3
Anf. 1 MARIANNE BERG (v)	3
Anf. 2 HENRIK VON SYDOW (m).....	4
Anf. 3 ANNIE JOHANSSON (c).....	6
Anf. 4 BERIT ANDNOR (s).....	7
(Beslut fattades under 15 §.).....	8
8 § Socialförsäkringsförmåner till gravida.....	8
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2006/07:SfU11	8
(Beslut fattades under 15 §.).....	8
9 § Förskolan.....	8
Utbildningsutskottets betänkande 2006/07:UbU7	8
Anf. 5 EVA OLOFSSON (v)	8
Anf. 6 MATS PERTOFT (mp).....	11
Anf. 7 SOFIA LARSEN (c)	12
Anf. 8 EVA OLOFSSON (v) replik	14
Anf. 9 SOFIA LARSEN (c) replik	15
Anf. 10 EVA OLOFSSON (v) replik	15
Anf. 11 SOFIA LARSEN (c) replik	16
Anf. 12 BETTY MALMBERG (m)	16
Anf. 13 EVA OLOFSSON (v) replik	18
Anf. 14 BETTY MALMBERG (m) replik	19
Anf. 15 EVA OLOFSSON (v) replik	19
Anf. 16 BETTY MALMBERG (m) replik	20
Anf. 17 ULF NILSSON (fp).....	20
Anf. 18 GUNILLA TJERNBERG (kd)	22
Anf. 19 PETER HULTQVIST (s)	24
Anf. 20 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	26
(Beslut fattades under 15 §.).....	26
10 § Krishantering och skydd mot olyckor.....	26
Försvarsutskottets betänkande 2006/07:FöU4	26
Anf. 21 MATS BERGLIND (s)	26
Anf. 22 GUNILLA WAHLÉN (v)	28
(forts. 12 §).....	29
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29
11 § Frågestund.....	30
Anf. 23 TALMANNEN.....	30

<i>Borttagande av 100-dagarsregeln</i>	30
Anf. 24 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	30
Anf. 25 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	30
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	31
<i>HBT-personers rättigheter i Polen och EU</i>	31
Anf. 28 MARIANNE BERG (v).....	31
Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	32
Anf. 30 MARIANNE BERG (v).....	32
Anf. 31 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	32
<i>Beslut om uppgradering av JAS 39 Gripen</i>	33
Anf. 32 PETER RÅDBERG (mp).....	33
Anf. 33 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	33
Anf. 34 PETER RÅDBERG (mp).....	33
Anf. 35 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m).....	34
<i>Riksställningars underskott för 2007</i>	34
Anf. 36 HANS WALLMARK (m).....	34
Anf. 37 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	34
Anf. 38 HANS WALLMARK (m).....	34
Anf. 39 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	35
<i>Ensamkommande flyktingbarn</i>	35
Anf. 40 AGNETA BERLINER (fp).....	35
Anf. 41 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	35
Anf. 42 AGNETA BERLINER (fp).....	36
Anf. 43 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	36
<i>Ledarskapsutbildning för bättre arbetsmiljö</i>	36
Anf. 44 LENNART LEVI (c).....	36
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
Anf. 46 LENNART LEVI (c).....	37
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	37
<i>Riksställningars och Riksantikvarieämbetets flytt till Gotland</i>	37
Anf. 48 LEIF PETTERSSON (s).....	37
Anf. 49 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	38
Anf. 50 LEIF PETTERSSON (s).....	38
Anf. 51 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	38
<i>EU:s Berlindeklaration</i>	39
Anf. 52 ULF HOLM (mp).....	39
Anf. 53 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp).....	39

Anf. 54 ULF HOLM (mp).....	39
Anf. 55 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	40
<i>Situationen för de långtidssjukskrivna</i>	40
Anf. 56 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	40
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Anf. 58 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	40
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	41
<i>Anställningstryggheten för hotell- och restauranganställda</i>	41
Anf. 60 INGER JARL BECK (s)	41
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	41
Anf. 62 INGER JARL BECK (s)	41
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
<i>Kostnaderna för Konsumentverkets utlokalisering</i>	42
Anf. 64 EVA SONIDSSON (s)	42
Anf. 65 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	42
Anf. 66 EVA SONIDSSON (s)	43
Anf. 67 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	43
<i>Medel till restaurering av museer</i>	43
Anf. 68 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m)	43
Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	43
Anf. 70 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m)	44
Anf. 71 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m)	44
<i>Stöd till svenska militärer efter utlandstjänst</i>	44
Anf. 72 ÅSA LINDESTAM (s).....	44
Anf. 73 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	44
Anf. 74 ÅSA LINDESTAM (s).....	45
Anf. 75 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	45
<i>Diskriminering på arbetsmarknaden av personer med utomnordisk bakgrund</i>	45
Anf. 76 KARLA LÓPEZ (mp).....	45
Anf. 77 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	46
Anf. 78 KARLA LÓPEZ (mp).....	46
Anf. 79 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	46
<i>Plusjobben och lönebidragen</i>	47
Anf. 80 AGNETA GILLE (s).....	47
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
Anf. 82 AGNETA GILLE (s).....	48

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	48
<i>Ett nationellt skogsmuseum</i>	48
Anf. 84 ÅKE SANDSTRÖM (c)	48
Anf. 85 Kulturminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (m).....	48
Anf. 86 ÅKE SANDSTRÖM (c)	49
Anf. 87 TALMANNEN	49
12 § (forts. från 10 §) Krishantering och skydd mot olyckor	
(forts. FöU4).....	49
Anf. 88 PETER RÅDBERG (mp).....	49
Anf. 89 PATRIK FORSLUND (m)	49
Anf. 90 MATS BERGLIND (s) replik	51
Anf. 91 PATRIK FORSLUND (m) replik	51
Anf. 92 MATS BERGLIND (s) replik	52
Anf. 93 PATRIK FORSLUND (m) replik	52
Anf. 94 STAFFAN DANIELSSON (c)	53
Anf. 95 NINA LARSSON (fp).....	54
Anf. 96 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	55
(Beslut fattades under 15 §.)	56
13 § Barn och föräldrar	56
Civilutskottets betänkande 2006/07:CU8.....	56
Anf. 97 HILLEVI LARSSON (s).....	56
Anf. 98 LISELOTTE OLSSON (v)	59
Anf. 99 JAN LINDHOLM (mp)	60
Anf. 100 INGER RENÉ (m)	63
Anf. 101 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	64
Anf. 102 JAN ERTSBORN (fp).....	65
Anf. 103 YVONNE ANDERSSON (kd)	68
(Beslut fattades under 15 §.)	69
Ajournering	69
Återupptagna förhandlingar	69
14 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 21 mars	70
UbU6 Studiestöd	70
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	71
KU12 Statlig förvaltning.....	71
SfU11 Socialförsäkringsförmåner till gravida.....	71
UbU7 Förskolan	71
FöU4 Krishantering och skydd mot olyckor	73
CU8 Barn och föräldrar.....	74
16 § Beslut om förlängd motionstid	75
17 § Bordläggning	75
18 § Anmälan om interpellationer	76
19 § Kammaren åtskildes kl. 17.23.	76

Tryck: Elanders, Vällingby 2007